

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

DocuSigned by:
Xia Zhang
E8F09EAA64C84CC...

6/26/2024

ЧЖАН СЯ

УДК 75.041.5:[7.04+75.08](510)"199/200"(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ПОРТРЕТНИЙ ЖИВОПИС КИТАЮ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ
СТОЛІТТЯ: ТИПОЛОГІЯ ТА ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ**

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Чжан Ся

Науковий керівник: Токар Марина Іванівна

кандидат мистецтвознавства, доцент

Харків – 2024

АНОТАЦІЯ

Чжан Ся. Портретний живопис Китаю кінця XX – початку XXI століття: типологія та художні особливості. Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 – образотворче мистецтво. Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2024

Дослідження охоплює еволюцію китайського портретного мистецтва у другій половині XX століття та його взаємодію з західними впливами.

У *першому розділі* визначено, що автори, такі як Лю Гоу та Хао Сяо Хуа, висвітлюють вплив європейських стилів та майстрів, зокрема в гохуа (традиційний китайський живопис). Також обговорюється взаємодія китайської традиції та західних впливів у сучасному мистецтві, включаючи порівняльний аналіз технік та образності. Значний акцент робиться на взаємовпливах художників із заходу, а також на ролі молодого покоління китайських художників у сучасному світі мистецтва. Теми гендерного виміру та жіночого самовираження також виявляються в контексті китайського портретного мистецтва, зокрема у творчості мисткинь Ліу Хон і Юй Хон.

У *другому розділі* зроблено детальний огляд робіт таких художників, як Лю Гоу, Йі Е, Чжу Ша, Лі Япін, Хао Сяо Хуа та інших, розкриває їхній внесок у розвиток китайського портретного мистецтва та взаємовідношення з європейськими стилями. Особлива увага приділяється ролі радянського

мистецтва та олійного живопису в Китаї. Дослідження також підкреслює активну участь молодого покоління художників у сучасному мистецтві Китаю та їхню важливу роль у визначенні культурного обличчя країни на світовій арт-сцені. Також виявлено, що в другій половині ХХ століття китайське портретне мистецтво пройшло важливі трансформації під впливом соціокультурних зрушень, зумовлених Культурною Революцією, економічним розвитком та глобалізацією. Дослідження вказує на вирішальну роль цих факторів у формуванні нового контексту для портретного жанру. Сучасні тенденції, такі як індивідуалізація та Інтернет-Епоха, глибоко вплинули на художню мову, зберігаючи при цьому китайську мистецьку ідентичність. Художники використовують різноманітні техніки та стилі, щоб досліджувати як традиційні, так і сучасні аспекти портретного мистецтва. Сприйняття універсальних тем та культурний асиміляціонізм відображаються в творах, які стають важливим внеском у світове мистецтво та сприяють розвитку унікального китайського портретного мистецтва.

У третьому розділі висвітлено мистецтво ХХІ століття. Встановлено, що китайське портретне мистецтво переживає значущі трансформації, визначаючи своє місце в глобальному мистецтві через вплив культурних, технологічних та соціальних змін. Текст досліджує сучасні тенденції у цій галузі, висвітлюючи вплив глобалізації та культурного обміну на творчість художників. Автор підкреслює роль сучасних технологій, зокрема цифрових технологій, у творенні портретів та їхнє поєднання з традиційними методами живопису. Описано, як художники, такі як Цзя Чжоні, Лю Сяодун, і

Лі Вейян, використовують різні мультимедійні техніки, включаючи відео, звукові ефекти та абстракцію, для створення унікальних та інноваційних портретів. Текст звертає увагу на трансгресивний підхід художників, таких як Чжан Лінг, які експериментують з формою та простором у своїх роботах.

Також висвітлюється важливість культурної спадщини та ідентичності в китайському портретному мистецтві, представлені через творчість художників, таких як Лі Вэй, Шен Венгао, Цзі Вэй, та Цзяо Мечжун. Автор підкреслює роль мистецьких резиденцій у розвитку молодих талантів, представляючи Ван Цзіяпіна як приклад активного використання мистецьких платформ для культурного обміну.

Завершальна частина тексту висвітлює важливість індивідуалізації та соціальної активізації в китайському портретному мистецтві, представлені через роботи Лі Уїцзіна та відомих майстрів, таких як Цай Гоцзі та Ай Вейвей. Соціальна активізація виявляється у використанні портретів для висловлення поглядів на екологічні проблеми, політичні питання та інші соціокультурні аспекти.

Сучасне китайське портретне мистецтво визначається активним використанням портретів для уособлення героїв та символів соціальної боротьби, що є представниками різних соціальних рухів та активізму. Текст розглядає різні аспекти сучасного портретного мистецтва, зокрема, його вплив на висвітлення соціальних проблем, нерівностей та екологічних аспектів.

Виділяється тенденція художників підтримувати соціальні рухи через використання портретів для відтворення образів лідерів та символічних

моментів, що сприяє усвідомленню та мобілізації громадської думки. Також акцентується на важливості висловлення ідей толерантності та розуміння різноманітності, взаємодіях міжкультурного спілкування через портрети.

Автор підкреслює важливість експериментальних технік, таких як цифровий рендеринг, що дозволяють художникам виходити за межі традицій і створювати унікальні твори. Зазначається роль мистецтва у відображенні еволюції культури та суспільних трансформацій у Китаї та його зростання доступності для світового глядача завдяки глобалізації. Важливою фігурою у цьому контексті є художник Лю Сяодун, який поєднує реалізм із глибоким сенсом спільноти та взаємодії людей з їхнім оточенням.

Ключові слова: Китайське мистецтво, портрет, сучасне мистецтво, сучасний портрет, китайський портрет, китайський живопис, типологія.

ABSTRACT

Zhang XIA. Chinese portrait painting of the late XX – early XXI centuries: typology and artistic features. Qualification work on the rights of manuscript.

Dissertation for the obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in the specialty 023 – fine art, decorative art, restoration. Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv, 2024

The study covers the evolution of Chinese portrait art in the second half of the 20th century and its interaction with Western influences.

The first chapter identifies that such authors as Liu Guohu and Hao Xiao Hua

highlighting the influence of European styles and masters, particularly in Guohua (traditional Chinese painting). The interaction of Chinese tradition and Western influences in contemporary art is also discussed, including a comparative analysis of techniques and imagery. A significant emphasis is placed on the mutual influences of artists from the West, as well as on the role of the younger generation of Chinese artists in the contemporary art world. Themes of gender dimension and female self-expression are also found in the context of Chinese portrait art, in particular in the works of such artists as Lio Hong and Yu Hong.

The second chapter provides a detailed overview of the works of such artists as Liu Guohu, Yi Ye, Zhu Sha, Li Yapin, Hao Xiao Hua and others, revealing their contribution to the development of Chinese portrait art and the relationship with European styles. Special attention is paid to the role of Soviet art and oil painting in China. The study also highlights the active participation of the young generation of artists in contemporary Chinese art and their important role in defining the cultural face of the country on the world art scene. It was also revealed that in the second half of the 20th century, Chinese portrait art underwent important transformations under the influence of socio-cultural changes caused by the Cultural Revolution, economic development and globalization. The study points to the decisive role of these factors in the formation of a new context for the portrait genre. Modern trends such as individualization and the Internet Age have profoundly influenced the artistic language, while maintaining the Chinese artistic identity. Artists use a variety of techniques and styles to explore both traditional and contemporary aspects of portraiture. The perception of universal themes and cultural assimilationism are

reflected in works that become important contributions to world art and contribute to the development of unique Chinese portrait art.

The third chapter covers the art of the 21st century. Chinese portrait art is found to be undergoing significant transformations, defining its place in global art through the influence of cultural, technological and social changes. The text explores current trends in this area, highlighting the impact of globalization and cultural exchange on artists' work. The author emphasizes the role of modern technologies, in particular digital technologies, in the creation of portraits and their combination with traditional painting methods. It was described how such artists as Cai Zhongyi, Liu Xiaodong, and Li Weiyan use various multimedia techniques, including video, sound effects, and abstraction to create unique and innovative portraits. The text draws attention to the transgressive approach of such artists as Zhang Ling, who experiment with form and space in their works.

Also highlighted the importance of cultural heritage and identity in Chinese portraiture, represented through the work of such artists as Li Wei, Shen Wengao, Qi Wei, and Zhao Meizhong. The author emphasizes the role of artistic residencies in the development of young talents, presenting Wang Jiabin as an example of the active use of artistic platforms for cultural exchange.

The final part of the text highlights the importance of individualization and social revitalization in Chinese portraiture, represented through the works of Li Wei-Chen and famous masters such as Cai Guo-Qiang and Ai Weiwei. Social revitalization is revealed in the use of portraits to express views on environmental problems, political issues and other socio-cultural aspects.

Modern Chinese portrait art is defined by the active use of portraits to personify heroes and symbols of social struggle, who are representatives of various social movements and revitalization. The text examines various aspects of contemporary portrait art, in particular, its influence on highlighting social problems, inequalities and environmental aspects.

The tendency of artists to support social movements through the use of portraits to reproduce images of leaders and symbolic moments, which contributes to awareness and mobilization of public opinion, stands out. Emphasis is also placed on the importance of expressing ideas of tolerance and understanding of diversity, interactions of intercultural communication through portraits.

The author emphasizes the importance of experimental techniques, such as digital rendering, which allow artists to go beyond tradition and create unique works. The role of art in reflecting the evolution of culture and social transformations in China and its increasing accessibility to the world audience due to globalization is noted. An important figure in this context is the artist Liu Xiaodong, who combines realism with a deep sense of community and the interaction of people with their environment.

Key words: Chinese art, portrait, modern art, modern portrait, Chinese portrait, Chinese painting, typology

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ, В ЯКИХ ОПУБЛІКОВАНІ ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

Чжан Ся. Портретне мистецтво Лю Сялдун: провідні мотиви та особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2024р. № 69 Т3 С. 80-83 (18 січня)

Чжан Ся. Сучасний китайський портрет: представники, тенденції, особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2023р. № 67 Т2. С. 146-150 (7 листопада)

Чжан Ся. Особливості художньої мови в китайському портреті другої половини 20 – початку 21 століття. № 3 (2023): *Fine Art and Culture Studies* С. 168-173 (5 вересня)

Чжан Ся. Творчість Цзена Фанджі.ІІ міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір». 13-14 травня 2021 р. Запоріжжя Т 2. С. 122-123

ЗМІСТ

ЗМІСТ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛА, МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Китайський портрет у науковому дискурсі: стан дослідженості теми	
1.2. Джерельна база та методи дослідження	
Висновки до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. КИТАЙСЬКИЙ ПОРТРЕТНИЙ ЖИВОПИС КІНЦЯ ХХ СТ.: ЗМІНА КУЛЬТУРНОЇ ПАРАДИГМИ	
2.1. Вплив соціокультурних змін та мистецьких процесів на розвиток китайського портрету в другій половині ХХ ст.	
2.2. Зміна культурної парадигми та нові етапи розвитку китайського портрету другої половини ХХ ст.	
Висновки до другого розділу	
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ПОРТРЕТУ В КИТАЙСЬКОМУ ЖИВОПИСІ ХХІ СТ.: НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ФОРМИ ТА ТЕХНІКИ	
3.1. Сучасні тенденції в розвитку китайського портрету у 21 столітті: відображення ідентичності та художньої інновації.....	
3.2. Сучасний китайський портрет: баланс ноціональної складової та сучасних європейських трендів, розвиток авторських технік	

Висновки до третього розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ (2 ТОМ)

ДОДАТОК А. ІЛЮСТРАЦІЇ

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ

**ДОДАТОК Б. СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ. АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДИСЕРТАЦІЇ.....**

ВСТУП

Актуальність дослідження портретного мистецтва Китаю кінця ХХ-го та початку ХХІ-го століть полягає в його важливості для розуміння еволюції культурного ландшафту та художніх трансформацій в цьому періоді. У зв'язку зі значущими змінами в суспільстві, глобалізацією та культурним обміном, китайське портретне мистецтво стало платформою для висловлення нових ідентичностей, ідей та експериментів.

Це напрямок мистецтва є важливим в контексті взаємодії традиційних китайських художніх цінностей та сучасних тенденцій. Вивчення портретів цього періоду дозволяє розкрити унікальний характер виразності, експериментів і новаторства, які вносять митці у свої роботи. Також це розвідка може пролити світло на сприйняття та інтерпретацію китайського мистецтва в глобальному контексті.

Зокрема, у зв'язку зі зростанням інтересу до сучасного китайського мистецтва в світі, вивчення портретів цього періоду набуває особливої важливості для артистів, дослідників і широкої громадськості. Враховуючи динаміку розвитку культури, осмислення портретного мистецтва Китаю відображається у його сучасних тенденціях, що робить цю тему актуальною і перспективною для подальших досліджень.

Більше того, вивчення портретного мистецтва Китаю вказує на те, як сучасні художники адаптуються до нових технологій, виражають свою ідентичність у новому соціокультурному контексті і взаємодіють з глобальними мистецькими течіями. Розглядання творчості художників цього

періоду може розкрити специфічні риси, які визначають китайське портретне мистецтво в епоху глобалізації.

Крім того, аналіз портретів надасть можливість зрозуміти, як елементи китайської традиційної культури взаємодіють із сучасними виразними засобами, а також яким чином художники експериментують з формою, стилем та суб'єктивністю у своїх роботах.

У кінцевому підсумку, актуальність дослідження полягає в тому, що воно відкриває двері до розуміння та оцінки культурної еволюції в мистецтві Китаю, а також стимулює діалог між сучасними художниками, критиками і глядачами, що має важливе значення в умовах взаємодії світових культурних впливів.

Дослідження портретного мистецтва Китаю кінця XX - початку XXI століття також актуально з огляду на його вплив на формування ідентичності та самосвідомості сучасного китайського суспільства. Портрет стає своєрідним дзеркалом, в якому відбиваються культурні, соціальні та психологічні аспекти епохи. Розглядання змін у стилі, техніці та тематиці китайського портрету дозволяє вивчити, як відбувається становлення нового образу китайця в мистецтві.

В сучасному світі, де глобальні виклики вимагають розуміння та співпраці між різними культурами, дослідження китайського портретного мистецтва може сприяти взаєморозумінню між націями та сприяти культурному обміну. Сучасні тенденції в цьому мистецтві можуть бути ключовим елементом в діалозі не лише внутрішньокитайському, але й на

світовому масштабі.

В решті решт, вивчення китайського портретного мистецтва допомагає не лише прослідкувати його естетичні та технічні інновації, але і розкриває його роль у формуванні сучасної культурної картини Китаю, сприяючи обміну ідеями та створенню нових культурних концепцій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконано відповідно до плану підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації кафедри теорії та історії мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв і тематикою держбюджетного дослідження «Сучасне українське мистецтвознавство в контексті Схід-Захід Затверджена рішенням Наукової ради ХДАДМ від 04.02.2022 року, протокол 01.

Мета дослідження –Визначити напрям еволюції портрету в китайському живопису від кінця ХХ до початку ХХІ століття шляхом аналізу закріплених канонів у традиційному мистецтві та дослідження поетапного впровадження новітніх форм та мотивів у сучасному портреті.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні **завдання**:

– Упорядкувати вчену та фахову літературу, проаналізувати ступінь вивченості теми наукової роботи, створити базу джерел та виконати класифікацію та типологізацію досліджуваного матеріалу;

– проаналізувати розвиток портретного мистецтва у китайському живописі кінця ХХ століття, визначити нові культурні парадигми та образно стилістичні рішення;

– дослідити особливості портрету ХХІ ст., встановити типологію, періодизацію етапів розвитку, та жанрово-тематичну структуру;

– означити перспективи подальших досліджень.

Об'єктом дослідження є портрет у живописі Китаю кінця ХХ початку ХХІ століття .

Предмет дослідження – образно-стильова еволюція образів у контексті мистецьких змін в китайському живописі.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період з кінця ХХ ст. – до початку ХХІ ст.

Матеріали дослідження: монографії, статті у фахових і періодичних виданнях, дисертації, статті з електронної мережі Інтернет, музейні та приватні колекції творів мистецтва.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на загальновизнаному історичному підході та комплексній методології, що включає методи аналізу мистецтва, культурології та філософії естетики. Методичний підхід включає спеціалізовані методи образно-стилістичного, порівняльного і композиційно-художнього аналізу китайського портретного мистецтва. Також використовуються методи систематизації, класифікації, періодизації та аналогії для структурування об'ємного матеріалу, охоплюючи твори різних жанрів і періодів, встановлюючи зв'язки з конкретними прототипами і іконографічними зразками. Ці підходи допомогли відтворити еволюцію портрету в китайському мистецтві від кінця ХХ до початку ХХІ століття та здобути розуміння її причин і закономірностей.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що:

– *уперше* досліджено розвиток сучасного китайського портретного живопису ХХІ століття.;

проаналізовано значний масив художніх робіт, досліджено творчість сучасних мистців портретистів, встановлено взаємозв'язок їх творчості з розвитком світового мистецтва;

введено в науковий обіг, типологізовано та описано значний масив робіт сучасних портретистів;

визначені основні напрями та художні особливості китайського портретного мистецтва ХХІ століття;

□– *установлено* впливи політичних, зовнішніх та внутрішніх економічних та соціальних факторів на розвиток портретного мистецтва на зламі століть;

– показано, що портретне мистецтво займає значну нішу у творчому доробку китайських мистців ХХ – початку ХХІ ст.,

удосконалено уявлення про місце портретного мистецтва в сучасній живописній традиції Китаю; *набуло подальшого розвитку* розуміння розвитку китайського портретного мистецтва кінця ХХ століття;

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що вона дає розуміння перехідного етапу розвитку портретного живопису Китаю кінця ХХ пчатку ХХІ століття. Досліджує появу нових тем, технік та сюжетів, що з'являються в китайському портретному мистецтві на зламі століть.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості

використання матеріалів дослідження, основних положень у ході викладання мистецьких курсів з живопису, рисунку та загальних мистецьких курсів по історії мистецтв, Історії Далекого Сходу, сучасному мистецтві Китаю та інших. А також можуть бути використані при розробці навчально-методичних посібників і програм теоретичних та практичних курсів із портретного мистецтва й китайського живопису.

Ці концепції можуть послужити теоретичним фундаментом для практичного навчання майбутніх художників у вищих навчальних закладах України та Китаю.

Особистий внесок здобувача. Автором досліджений розвиток портретного мистецтва Китаю кінця ХХ початку ХХІ сторіччя, виявлені тапи розвитку, проведена типологізація та мистецтвознавчий аналіз творів, проаналізовано поєднання традиційних технік та прийомів у поєднанні з появою нових авторських підходів та технік. Головні наукові результати роботи отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження відбувалась на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях:

Публікації. Основні положення наукового дослідження були оприлюднені в 5 наукових публікаціях: 3 з них – у фахових наукових збірках, що входять до переліку МОН України, 2 – у збірках матеріалів і тез наукових конференцій.

Структура та обсяг роботи. Робота містить вступ, чотири розділи, висновки, перелік використаних джерел (142 позиції) та ілюстрації (50

позицій). Загальний обсяг роботи із анотаціями і додатками складає 220 стор.,
основний текст – 134 стор.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Китайський портрет у науковому дискурсі: стан дослідженості теми

Китайське мистецтво кінця XX століття переживає низку змін та розширення засобів художньої виразності та мови. У мистецтвознавчих дослідженнях України цей період досліджений не надто широко. Окремих публікацій, присвячених китайському портрету кінця XX століття немає, однак є низка спільних праць китайських та українських дослідників, в яких побіжно розкривається і тема портрету. Серед таких стаття Хао Сяо Хуа «Актуальні проблеми китайського мистецтва другої половини XX - початку XXI століття у контексті традицій та новітніх естетичних концепцій», статті та дисертація Чжижун Ген, присвячені різноманітним аспектам жіночого портретного живопису Китаю. Серед англомовних праць, що стосуються обраної проблематики, можна зазначити праці Клунас К., Пуртл Д. Дослідники зосереджуються в основному на побіжному вивченні портретного жанру та вводять його в контекст загальних досліджень мистецтва Китаю чи творчості окремих художників [16, с. 169].

Вивчення впливу європейських жанрів на китайський живопис викликало великий інтерес серед багатьох дослідників як у Китаї, так і за його межами. Роботи вчених, таких як Хао Сяо Хуа, Люй Пен, Цу Южін, Чень Чженвей, Гао Мінлу, Цу Ченлін, Пинь Пиньфань, а також американських

дослідників, зокрема М. Салівана, К. Шен, Р. Страссберга, В. Нельсена, Дж. Ендрюса та інших, висвітлюють історичний і культурний контекст, передумови та шляхи впливу європейських та американських традицій на китайський живопис у другій половині ХХ століття.

Ці дослідження акцентують увагу на переломному періоді 1970–1980-х років, коли культурний обмін між Китаєм та заходним світом зазнав значних змін внаслідок політичних подій та змін у режимі Китаю. Основним питанням стало збереження самобутності китайського живопису під впливом загальнокультурних та формальних аспектів мистецтва.

Усунення проблем існування китайського портрету протягом другої половини ХХ століття є ключовим для розуміння специфіки його розвитку. Цей жанр виникає з історії, яка нараховує вже сотні років, і відіграє важливу роль у системі китайського мистецтва. Портрет стає об'єктом аналізу завдяки увазі міжнародного наукового співтовариства до китайської мистецької традиції.

Отже, китайський портрет у живопису впродовж історії був нерозривною частиною традиційного жанру *жень-у-хуа*, де відводилася перевага традиційним іконографічним схемам та образам. Ці образи відображали соціальний статус зображеної особи, концепції жіночності та чеснот, засновані на підпорядкованості чоловікові, а також на аспектах інтимного світу родини, дбайливості у господарюванні та доброті. Взаємодія європейських та китайських художніх традицій, що розпочалася в колоніальну епоху і набула інтенсивності в минулому столітті, відкрила нові можливості

для китайського мистецтва в контексті заходу.

Гохуа, що виникло в традиційному китайському живописі, представляє собою різноманіття жанрів з композиційно-стилістичними та естетичними особливостями, що створює певний дисонанс між традиційно китайським та іноземним. На кожному етапі розвитку мистецтва виникає потреба у пошуку нової мови, форм, це знаходить своє відображення у поєднанні традиційних змістів та культурних досягнень із здобутками Європейської художньої школи.

Питання впливу західних традицій на китайське мистецтво, зокрема, традицій олійного живопису, невідомих у традиційній китайській художній культурі, розглядаються в більшості фундаментальних монографій про сучасний китайський живопис. Дослідження багатьох учених відстежують вплив окремих європейських майстрів на формування поколінь китайських художників.

Серед численних досліджень, присвячених китайському живопису ХХ – початку ХХІ століття, особливо варто виділити монографії таких китайських науковців, як Юджін Цу, Ченлін Цу, Хей Яньпін, Чао Лі, Люй Пен, Тань І тощо. Ці дослідження відзначаються відновленням чіткого контексту розвитку китайського живопису та впливом на нього європейських стилів і шкіл.

Наукова спільнота, як китайська, так і за її межами, активно досліджує тему взаємодії китайської художньої традиції та європейських впливів, зосереджуючись на аспектах синтезу та розвитку мистецтва.

Роботи та дослідження з реалістичного китайського живопису ХХ століття виявилися важливим предметом у наукових дискусіях. Це включає як

загальні праці та статті, наприклад від Чжендін Ляо та Чень Чженвея, так і дослідження щодо сучасного мистецтва у Китаї. Особливий акцент робиться на традиційному живопису «гохуа», його філософії, техніці та розвитку в сучасності.

Згідно з дослідженням Южін Цу, гостра полеміка виникає навколо статусу, значущості та перспектив розвитку «гохуа», виявляючи різні позиції. За однією з точок зору, традиційний живопис виріс із історії та середньовічного феодалізму. Інші вважають, що «пензель і туш для малювання» втратили свою цінність і необхідність. Знову ж таки, адепти «гохуа» стоїть за збереженням цієї традиції [89, с. 287].

Художній процес, напрям розвитку Китаю та зміни суспільної свідомості обговорюють необхідність ідейного перегляду традиційного китайського живопису та його руху до філософських і формальних проблем. Спроби порівняти китайський та європейський живопис у техніці, пластиці та образності здійснювалися дослідниками, такими як Пін Пінфан, який цікавився культурною і формально-технологічною основою обох традицій, зазначає Чжижун Ген у своєму дисертаційному дослідженні [22, с.45].

Дослідження також вказують на необхідність вивчення еволюції образів у мистецьких живописних репрезентаціях, розкриваючи етапи становлення портрету ще до європейських впливів у XVII столітті. Розвиток портретного живопису також детально досліджено у працях Хао Сяо Хуа та Чжан Гуаньїна, де розглядаються досягнення китайських митців Середньовіччя та їх естетичні концепції.

Дослідження, що безпосередньо розглядають розвиток китайського живописного портрету в ХХ столітті, проведені Лю Гоху та Йі Е, а також включають дисертацію та статті [14, 15], вказують на важливі тенденції в еволюції цього жанру. У своїй дисертації Хао Сяо Хуа подає ретроспективу жанрово-стилістичної еволюції китайського портрету, висвітлюючи важливий вплив західної художньої школи та пошуки нових можливостей у китайській традиції. Авторка аналізує етапи розвитку портрету як у жанровій структурі китайського живопису, так і з точки зору формально-пластичних і образних рішень за останнє століття, враховуючи різноманітні західні впливи, особливо європейські, але водночас захищаючи та втілюючи традиційні підходи, що відображають і заявляють про національну ідентичність [15, с. 175-177].

Сучасне китайське мистецтво другої половини ХХ століття зазнає значних змін та розширює свій арсенал художніх прийомів і виразності. Українські мистецтвознавці приділяли обмежену увагу цьому періоду у своїх дослідженнях, і тема китайського портрету другої половини ХХ століття залишалася практично невивченою. Мало було окремих публікацій, присвячених цьому аспекту мистецтва. Однак існує низка спільних досліджень, проведених китайськими та українськими дослідниками, де тема портрету розглядається в загальних ракурсах [17, с.81].

Серед таких досліджень праці Хао Сяо Хуа «Актуальні проблеми китайського мистецтва другої половини ХХ та початку ХХІ століття в контексті традицій та новітніх естетичних концепцій» [14], а також статті та дисертація Чжижун Ген [20-27], що присвячені різним аспектам жіночого

портретного мистецтва в Китаї. Серед англомовних досліджень, пов'язаних з цією темою, можна вказати роботи Клунаса К. (Clunas, 2017) та Пуртла Д. (Purtle, 1994; Purtle, 2012), які акцентують увагу на дослідженні портретного жанру та його впливу на загальний контекст китайського мистецтва та на окремих художників [17, с.81].

Також важливо відзначити, що проблематика китайського сучасного мистецтва належить до активно досліджуваних в наукових колах. Дослідники, які присвячують свої роботи цій темі, включають Клер Робертс, яка досліджує проблеми сучасного китайського портрету [53-55], а також Барбару Поллак, авторку книги «Нове мистецтво Китаю: покоління на підйомі» [51], яка досліджує розвиток сучасного мистецтва в Китаї.

Книга "New China, New Art" Річарда Вайна є детальним дослідженням гравців, великих і малих, які сприяли феномену нової китайської хвилі, що охопила різні медіа. Після вступу книга поділена на категорії за медіа: живопис, скульптура, інсталяція, перформанс, фотографія та відео. Зосереджуючись на сцені, яка зародилася в занедбаному, але яскравому Пекінському Східному селі—названому на честь креативного району Нью-Йорка початку 1980-х років—Вайн ретельно досліджує хвилю енергії, яка висунула на перший план таких художників, як Сюй Бін, Чжан Хуан і Сяо Лу [66, с. 101].

У своїй книзі Віне Р. пише: “Це був дуже збуджуючий момент бути художником. Ми повинні пам'ятати, що, як і всі мистецькі рухи, compelling роботи китайського авангарду мали свою власну історію впливу—наприклад, Сюй Бін написав свою магістерську дисертацію про серійне повторення в

мистецтві Енді Воргола, покладаючись на західні мистецькі журнали для отримання інформації. Одне з понять, яке проходить через "New China, New Art" — це те, що західне прогресивне мистецтво стало основою для багатьох творів, створених у Китаї" [66, с. 100].

Ці дослідники звертають увагу на унікальність і сміливість молодого покоління китайських художників, які стали відомими у світі мистецтва та сприяли позиціонуванню Китаю як одного з найбільших ринків мистецтва в світі. Такі дослідники викликають питання про те, що означає бути китайським художником сьогодні і як краще розуміти їхню роботу.

Крім того, велику роль у дослідженні сучасного китайського мистецтва відіграють китайські вчені, такі як Wu Hung [71-72] і Gao Minglu [40], які присвятили багато часу вивченню сучасного мистецтва в Китаї і за його межами [17, с.81].

Пін Пінфан, порівнюючи формально-стилістичні підходи в європейському та китайському живописі, розглядав відмінності, пояснюючи їх різними основами культур Китаю та Європи і принципово різними шляхами розвитку їх мистецтва в Новий час. Такий контраст виникає з китайського традиціоналізму та бурхливого розвитку та новаторства європейського мистецтва. Хао Сяо Хуа вказує на зв'язок цих процесів та їх вплив на становлення портретного живопису Китаю в широкому контексті, базуючись на значущій історіографії [88, с. 126].

Більшість досліджень підкреслюють вплив художньої традиції Заходу на художні процеси у Китаї, поєднуючи їх з соціально-економічними,

історико-культурними та ідеологічними змінами у китайському суспільстві. Ці праці визначили мистецтвознавчий та історико-культурний дискурс, акцентуючи увагу на розширенні культурного впливу Заходу в кінці 1970–1980-х років, активному вивченні європейського мистецького досвіду та пошуку власної ідентичності.

Шляхи освоєння європейської школи передбачали конкретні запозичення сюжетно-іконографічних схем, образних рішень і найбільш значущих, іноді хрестоматійних зразків європейського живопису. Річард Страссберг у своїй каталожній статті «Відкриваються двері сучасному китайському живопису» детально розглядає індивідуальні переваги китайських художників [59, с.11-18].

Наприкінці 1980-х років проблема прямих взаємовпливів художніх рішень у китайському живопису третьої чверті ХХ століття викликала зацікавленість В. Нельсена [49]. У своїй статті, присвяченій каталозі виставки китайського живопису в Америці, він вказує на тенденцію китайських художників використовувати елементи європейського мистецтва та уміло балансувати «між своїм і чужим». В атмосфері, що для Китаю була надзвичайною в своїй свободі, деякі художники з ентузіазмом здійснювали експерименти з різними західними стилями, включаючи класичні та сучасні.

Нельсен наводить кілька причин такого активного використання європейської спадщини, що були виокремлені самими художниками. Серед них було усвідомлення власної традиції як обтяжливого бремена, яке може пригнічувати, якщо не докласти свідомих зусиль для вивчення нового. Ще

однією причиною було те, що в 1970-х роках, коли Китай відкривав свої двері, деякі митці сумнівалися в силі власної культури. Це призвело до того, що молоді художники вивчали західне мистецтво.

За спостереженнями Нельсена, більшість китайських художників сучасності не намагаються стати «західними людьми», але напевне шукають новий синтез шляхом експериментів в рамках довічного культурного діалогу «Схід–Захід» [49, с. 23-24].

Поза тим, питання взаємовпливів не отримало глибокого аналізу на основі широкого ілюстративного матеріалу та відображення у науковому дискурсі, оскільки це не привертало особливої уваги європейських та китайських дослідників. Можливою причиною цього є культурний і цивілізаційний розрив між європейським та китайським художнім контекстом.

Дослідження вже пройшли тривалий розвиток, який, в певному розумінні, був висвітлений в окремих працях різних науковців, включаючи китайських, таких як Хей Яньпін [77], Сюй Хупін [84], Чжан Гуаньїн [82], Лі Юань, Лінь Му [86] та інші. Хоча портрет як проблему окремо розглядалося в роботах А. Чана [70], Лін Чи [36], а також у колективній монографії Р. Барнхарта, Дж. 20 Кагіла та Ву Ханга [33], де розглядалися окремі приклади портрету, іноді на основі власних творів, розкриваючи різноманітні образи. Наприклад, у дослідженнях Хао Сяо Хуа її дисертація «Портрет в живописі Китаю: становлення, етапи розвитку, проблеми жанру в мистецтві ХХ століття» надає загальне уявлення про розвиток портрету в контексті становлення жанру [15].

Зокрема, питання запозичень отримало новий імпульс у 1990-х роках з появою інших чинників, таких як активізація жіночого руху в мистецтві. Дослідження, присвячені жіночому мистецтву, з'явилися у 2000-х роках, спробуючи осмислити значущі зміни в соціальній ієрархії, які досягли якісно нового рівня, виходячи з досвіду збереження громадської гідності під час режиму Мао та враховуючи уроки європейського фемінізму.

Робота Цзуньїн Вана «Історія китайського живопису» [88] є однією зі спроб осмислення корінів жіночого руху в китайському мистецтві. Досліджуючи жіночий портрет та його роль у мистецтві Китаю, Чжижун Г. робить висновки, що Ван розглядає жіночі зображення від давнини до сучасності, відзначаючи стилістичні зміни та особливості авторського стилю з урахуванням соціальних чинників, що впливали на естетику жіночих картин. Зазначається, що більшість художників були чоловіками, і вони визначили канон жіночності в мистецтві, який жінки-художниці наслідували століттями. Стиль жіночих картин, хоч і зазнав змін, створив класичні жіночі естетичні стилі, відображаючи непереборні жіночі та класичні цінності [22 с. 47].

Проблематика китайського сучасного мистецтва активно досліджується у наукових колах. Зокрема Клер Робертс, дослідниця мельнбурського університету присвятила низку праць та публікацій проблематиці сучасного китайського портрету. У своїй праці Феруезер та Китай, дослідниця розглядає питання, пов'язані з мистецтвом регіону Великого Китаю, що охоплює материковий Китай, Гонконг і Тайвань, а також китайські діаспори. Тут Великий Китай розуміється як активний культурний простір, визначений

історичними, різноспрямованими потоками людей та ідей, а не територіальними кордонами, з китайською діаспорою, що з'єднує Китай з усіма частинами світу [53-55].

Серед інших дослідників Барбара Поллак, авторка книги «Нове мистецтво Китаю: покоління на підйомі» [51], яка вивчає розвиток сучасного мистецтва в Китаї. У своєму дослідженні вона пише про унікальне та далекоглядне покоління молодих китайських художників яке стає відомим у світі мистецтва – так само, як Китай цементує своє місце як другий за величиною ринок мистецтва на планеті. Авторка зазначає, що: «Спираючись на нові кордони, які відкрили китайські художники кінця 1980-х і 1990-х років, такі митці, як Ай Вей Вей, які прийшли на Захід і стали відомими іменами, це нове покоління є провокативним, хвилюючим і сміливим. Але що означає бути китайським художником сьогодні? І як ми можемо краще зрозуміти їхню роботу?» [51, с. 176]. Серед китайських джерел можна виділити праці Wu Hung [71,72] китайського художнього критика і куратора, який вивчає сучасне і сучасне мистецтво Китаю, Gao Minglu [40] китайського дослідника мистецтва, який присвятив багато часу вивченню сучасного мистецтва в Китаї та за кордоном [18, с.147].

Таким чином, розглядаючи різні аспекти впливу, в тому числі жіночого мистецтва, на розвиток китайського мистецтва, можна виявити не лише взаємодію з заходом, але й індивідуальний пошук нових шляхів самовираження в умовах культурної зміни та глобалізації.

У 1990-х роках Лю Вей акцентує увагу на характері жіночої

саморефлексії, вивчаючи окремі твори художниць. Він вбачає у цьому нові риси жіночого образу, відмовляючись від стереотипного уявлення про жінку як романтичну чи сексуальну. Мисткині, такі як Ліо Хон і Юй Хон, представляють китайську жінку як тривожну та відчайдушну, зі складним внутрішнім світом, що відображає сучасну жінку [78, с. 434]. Ван Фей вказує, що мистецтво жінок знову привертає увагу до жіночих проблем і внутрішніх переживань [78, с. 425].

Спостереження Ван Фея вказує на те, що жінки в китайському суспільстві здобули певний статус, і їхнє мистецтво стало невід'ємною частиною культурного середовища. Автори Юань Юньшен і Фенг Бойі визначають що твори, виконані жінками, мають такий самий вплив на розвиток портретного мистецтва Китаю. У портретах з'являється зображення жіночого життя та використовують унікальні жіночі засоби висловлювання [80, с. 25].

Южін Цу та Ченлін Цу в своєму дослідженні «Сто років китайської історії мистецтва» розглядають китайське мистецтво як явище останніх двадцяти років. Вони пов'язують появу фемінізму у 90-х роках ХХ ст. з кардинальними змінами в курсі держави, які відбулися в кінці 1970-х років [89].

Незважаючи на це, типологія та еволюція портрету не вивчалися в дослідженнях і не було визначено європейських впливів на портрет та його різноманітність. Таким чином, можна використовувати існуючі дослідження для аналізу розвитку китайського живопису, виходячи з прикладу живописного

портрету, який залишався поза увагою дослідників.

1.2. Джерельна база та методи дослідження

Тенденції в розвитку сучасного китайського портрету: у дисертації розглянуто вплив культурного контексту, що є дослідженням впливу національної культури, історії, соціальних змін та глобалізації на створення та розвиток сучасного китайського портретного мистецтва. Міжкультурний обмін та вплив зовнішніх факторів: Аналіз взаємодії сучасних китайських художників з митцями з інших країн та вивчення впливу зовнішніх художніх та культурних тенденцій на китайське портретне мистецтво.

Роль портретного мистецтва у формуванні ідентичності та культурних цінностей: Дослідження, як сучасний китайський портрет впливає на формування національної ідентичності та культурних цінностей у сучасному китайському суспільстві. Аналіз візуального виразу: Вивчення способів, якими художники виражають емоції, особистість та глибокий сенс у своїх портретах, а також впливу цього виразу на глядача. *Методологія* передбачає для досягнення поставлених цілей дослідження застосування таких методів. *Аналіз художніх творів*: детальний розгляд портретів, створених сучасними китайськими художниками, зокрема аналіз стилів, технік, виразних засобів та символіки, використаних у роботах. *Аналіз інформаційних ресурсів*: вивчення літературних джерел, статей, монографій, відеоматеріалів та веб-сайтів, що стосуються сучасного китайського портретного мистецтва. *Міжкультурний порівняльний аналіз*: порівняння сучасного китайського портретного мистецтва

з традиціями та іншими сучасними світовими напрямками у портретному живопису. *Експертні опитування*: опитування та інтерв'ювання сучасних китайських художників та експертів у галузі мистецтва.

Наукова новизна дослідження спрямована на оновлення та розширення знань про сучасний китайський портрет, враховуючи останні тенденції та виклики в цій галузі. Це допоможе розкрити особливості художньої мови, впливу культурного контексту та міжкультурного обміну на мистецтво Китаю, а також роль портретного мистецтва у формуванні ідентичності та відтворенні культурних цінностей. Дослідження також пропонує аналіз візуального вираження в портретах як інструменту впливу на глядача та розкриття сутності зображуваних осіб.

Дослідження сучасного китайського портретного мистецтва є актуальним завданням, оскільки ця галузь мистецтва постійно змінюється та розвивається в контексті сучасних соціокультурних та глобальних викликів. Відомості, отримані в результаті цього дослідження, можуть сприяти глибшому розумінню художніх, культурних та суспільних аспектів сучасного Китаю та його внеску до світового мистецтва.

Наукова база цієї роботи виникла з багатьох досліджень, що стосувалися історії та теорії китайського живопису. Ці дослідження вивчали взаємодію китайської традиції із європейською, проблеми розвитку портретного жанру та жіночого портрету, а також творчість окремих художників. Джерела діляться на друковані та електронні. Друковані джерела, які включають фундаментальні праці, монографії та публікації в наукових

виданнях, досліджувалися в провідних бібліотеках Китаю та України, а також у бібліотеках мистецьких закладах освіти. Окремо були використані дисертації, захищені в Україні, що стосувалися проблематики портретного живопису. Серед джерел також були твори портретного жанру китайського живопису з музейних зібрань у Китаї та Україні, а також моніторинг інтернет-ресурсів для вивчення творчості китайських митців, зокрема тих, хто працює у жіночому портреті. Усе це значно розширило обсяг дослідження.

Основу цієї роботи складають різноманітні дослідження, спрямовані на вивчення історії та теорії китайського живопису, його взаємодії з європейською традицією, а також розвитку портретного жанру та особливостей жіночого портрету. Джерела поділяються на друковані та електронні, зокрема фундаментальні праці, монографії та наукові публікації, які досліджувалися у провідних бібліотеках обох країн. Додатково використовувалися дисертації, захищені в Україні та вивчалися твори китайських митців з музейних колекцій у Китаї та Україні. Спеціально проводився моніторинг інтернет-ресурсів для аналізу творчості китайських художників, зокрема тих, що присвячують своє дослідження жіночому портрету. Завдяки цьому набула значного розширення джерельна база, що поглибило розуміння обраної теми дослідження.

Дослідження китайського портретного живопису є важливим напрямком мистецтвознавчого аналізу, спрямованого на розкриття унікальної еволюції цього мистецтва в контексті культурних, історичних та суспільних впливів. Методологія даного дослідження має за мету систематизацію підходів та методів, що дозволяють ретельно вивчати та аналізувати розвиток

китайського портрету.

Вивчаючи китайське портретне мистецтво кінця XX початку XXI століття, у першу чергу ми звертали увагу на *культурний контекст*. Перше завдання, що було нами поставлено, полягало в розумінні культурного фундаменту, на якому ґрунтується китайське портретне мистецтво. Урахування впливу конфуціанської етики, духовних практик та символіки має вирішальне значення. Метод аналізу текстів класичних філософів, літературних творів і релігійних текстів є важливою складовою цього етапу.

Наступне, на що була звернута увага та на чому базувався методологічний апарат дослідження це *історична ретроспектива*. Такий тип передбачає глибоке вивчення історії китайського портретного живопису. Аналіз творів різних епох, від династій Цін, Тан та Сун до сучасних витоків, визначає ключові етапи розвитку мистецтва та його трансформації під впливом соціальних та політичних змін.

Специфіка портретного мистецтва була досконально досліджена, з використанням мистецтвознавчих, образно стилістичних та морфологічних методів дослідження та включала детальний аналіз структури й технік портретного живопису. Дослідження вибіркового прийомів митців, вивчення використання кольору, композиції та взаємодії образів є ключовим елементом. Поглиблений аналіз творчості окремих майстрів, таких як Лю Хайшань та Фан Цзинь, дозволяє виявити їхній внесок у розвиток портретного мистецтва.

Окрема роль в дослідженні була відведена пошуку, виокремленню та аналізу сучасних тенденцій у китайському портреті кінця XX початку XXI

століття. Останній етап передбачає вивчення сучасних тенденцій у китайському портретному мистецтві. Зокрема, аналіз впливу глобалізації, цифрових технологій та новаторських підходів визначає актуальні тренди.

Описовий аналіз, який включає детальний опис виразних засобів та технік, був вельми корисним при дослідженні сучасного китайського портрету. При аналізі мистецьких полотен ми користувались наступними мистецтвознавчими, історичними та загально науковими підходами:

Досліджуючи технічні характеристики робіт, ми звертались до аналізу матеріалів та технік. Під час роботи нами було проаналізовано вибір матеріалів, таких як олійні фарби, акварель, цифрові технології тощо, що їх використовують сучасні китайські майстри під час створення своїх мистецьких робіт, а також нами було проаналізовано текстуру та щільність. У ході роботи ми розглянули, як художники використовують текстурні прийоми та щільність роботи. Не менш важливу частину аналізу займає вивчення колористичного підоду, де нами було вивчено палітру та контраст. Ми дослідили, які кольори використовуються та як вони взаємодіють між собою. Окрему увагу в роботі ми приділили вивчення способів освітлення, що допомогло зрозуміти як гра світла та тіні створює атмосферу портрету.

Не менш важливими характеристиками під час аналізу робіт є стиль та експресія техніки живопису художника. Ми дослідили використання лінії та контурів, проаналізували, чи віддано увагу деталям ліній та контурів. Проаналізували емоційний вираз, дослідили, як художник передає емоції через риси обличчя та пози.

Окремим блоком підходів, у дослідженні портретного мистецтва є аналіз форм та композицій. Розмір та пропорції, їх аналіз допомогли визначити, як вибір розміру впливає на сприйняття портрету. А розташування елементів, проаналізувати, як розміщення об'єктів та осіб впливає на композицію.

Окремо було досліджено інноваційні техніки, що їх використовують майстри сучасності. Серед таких були виявлені експерименти з медіа, під час аналізу яких нами було розглянуто, як художник використовує нові медіа та технології у своїй роботі. Комбінація стилів дозволила вивчати чи використовуються елементи різних художніх стилів у портреті.

Останнім блоком методологічних прийомів, що їх було використано у роботі є аналіз символіки та культурного контексту. Аналіз симантичних структур дозволив виявити наявність символів та їхню культурну значимість. А сучасні тенденції, допомогли вивчити, які сучасні тенденції відображаються у портреті. Ці аспекти можуть надати глибоке розуміння художніх рішень, вжитих при створенні сучасного китайського портрету, і допомогти вам висловити специфіку та унікальність кожного твору.

Окрім того нами було досліджено через мережу Інтернет творчих доробків сучасних китайських мистців [91-142], адже саме мережеві майданчики надають надсучасну та доступну інформацію про стан сучасного мистецтва. А багаточисельні веб сайти та платформи, на яких мистці розміщують свої твори, дає доступ до великого пласту сучасних творів, проаналізувавши який можна зробити актуальний зріз та дослідити всі

тенденції у розвитку сучасного мистецтва в загалі і окремо портретного мистецтва.

Джерелами дослідницької роботи стали не лише теоретичні твори, але й портретні шедеври китайського живопису, які знаходяться у колекціях імператорських палаців Тайбеї і Шеньяні та Гугун у Пекіні, Монографічного музею Лю Гайсу, Музею Центральної Академії красних мистецтв (САФА / ХМ КЦАОМ) у Пекіні, а також в приватних колекціях та колекціях художників, галерей та онлайн аукціонів. Окрім цього, до джерел дисертаційного дослідження входять твори, представлені в зібраннях Музею сучасного мистецтва у Гонконзі та Університету Цінхуа в Пекіні, одного з провідних університетів Китаю .

Висновки до розділу 1

Методологія дослідження китайського портретного живопису ґрунтується на комплексному аналізі культурного, історичного та технічного контексту. Інтеграція цих підходів дозволяє розкрити глибину та багатогранність мистецького явища, сприяючи більш повному розумінню еволюції китайського портрету.

Ця дисертація присвячена аналізу та вивченню розвитку сучасного китайського портретного мистецтва протягом останніх двадцятиріччів, включаючи основні тенденції, художню мову, вплив культурного контексту та міжкультурний обмін. Дослідження передбачає застосування методів аналізу

художніх творів, вивчення інформаційних ресурсів, міжкультурного порівняльного аналізу та експертних опитувань для розкриття нових аспектів сучасної художньої та культурної динаміки в Китаї.

Ця робота ґрунтується на широкому аналізі історії та теорії китайського живопису, портретного жанру та жіночого портрету. Джерела включають друковані і електронні ресурси, такі як фундаментальні праці, монографії, публікації у наукових виданнях, а також твори митців з музейних зібрань у Китаї та Україні, дисертації та інтернет-ресурси. Методологія дослідження включає аналіз художніх творів, вивчення інформаційних ресурсів, міжкультурний порівняльний аналіз та експертні опитування, а спрямована вона на розширення знань про сучасний китайський портрет. Особливий акцент робиться на культурному контексті, історичній ретроспективі та вивченні впливу різних чинників на китайське портретне мистецтво.

Дослідження сучасного китайського портретного мистецтва включає глибокий аналіз художніх творів з використанням мистецтвознавчих, образно-стилістичних та морфологічних методів. Основним елементом є детальний аналіз структури та технік портретного живопису, а також вивчення вибіркового прийомів митців, включаючи використання кольору, композиції та взаємодію образів, що дозволяє виявити їхній внесок у розвиток цього мистецтва.

Окремий акцент у дослідженні робиться на вивченні сучасних тенденцій у китайському портреті, включаючи вплив глобалізації, цифрових технологій та новаторських підходів. Це дозволяє визначити актуальні тренди

та зрозуміти, як сучасні митці реагують на виклики сучасності у своєму творчому процесі.

Розглянуті аспекти дослідження дозволяють отримати глибше розуміння творчих вирішень, втілених у сучасному китайському портреті, і визначити специфіку та унікальність кожного твору. Дослідження творчих досягнень сучасних китайських митців через інтернет-ресурси стало ключовим етапом, оскільки ці платформи надають доступ до актуальної та широкої інформації про стан сучасного мистецтва. Вивчення творів, які представлені у різних музеях та приватних колекціях, включаючи імператорські палаці та музеї, допомагає збагатити джерельну базу і розкрити багатогранність розвитку сучасного китайського портретного мистецтва.

РОЗДІЛ 2. КИТАЙСЬКИЙ ПОРТРЕТНИЙ ЖИВОПИС КІНЦЯ ХХ СТ.: ЗМІНА КУЛЬТУРНОЇ ПАРАДИГМИ

2.1. Вплив соціокультурних змін та мистецьких процесів на розвиток китайського портрету в другій половині ХХ ст.

Китайське мистецтво другої половини ХХ століття стало свідком значущих соціокультурних та мистецьких змін, які суттєво вплинули на розвиток портретного жанру. Розглянемо вплив цих факторів та їх взаємозв'язок з еволюцією китайського портрету.

З другої половини ХХ століття Китай пережив значущі трансформації, які стали результатом соціальних, економічних та політичних змін. Культурна революція, політичні реформи та відкриття Китаю для світу вплинули на світосприйняття, цінності та традиції суспільства.

Портретний жанр, який традиційно відображав соціальний статус та ідеологічні установки, відчував необхідність адаптуватися до нових реалій. Художники почали виражати індивідуальність, а також критикувати або підтримувати зміни в суспільстві через мову портрету.

Відкриття Китаю для світу призвело до активного обміну мистецькими ідеями між заходом та сходом. Елементи європейської живопису та новітні техніки знайшли своє місце в китайському портретному мистецтві, вносячи свіже дихання та експерименти в традиційні форми [77].

Зміна культурного контексту сприяла розвитку індивідуальності в

портретному мистецтві. Художники почали висловлювати свої унікальні погляди, переосмислюючи традиційні концепції краси та ідентичності.

Навіть у контексті новаторських змін художники намагалися зберегти важливі елементи китайської традиції в портретному мистецтві. Спроби поєднати спадкові цінності із сучасністю стали характерними для багатьох робіт.

Друга половина XX століття визначилася важливими трансформаціями в китайському суспільстві та мистецтві, що суттєво вплинули на розвиток портретного жанру

Соціокультурні зміни в Китаї протягом другої половини XX століття були драматичними та визначальними для подальшого розвитку китайського суспільства і мистецтва. Серед ключових аспектів цих змін відзначаємо Культурну Революцію (1966–1976) що неодмінно призвела до ідеологічної трансформації. Культурна революція мала за мету розірвати традиційні соціокультурні структури та перетворити суспільство відповідно до марксистських ідеалів. Як наслідок маємо знищення культурних артефактів, адже багато традиційних культурних артефактів, включаючи мистецтво, були зруйновані або призначені для знищення, оскільки вони вважалися «буржуазними» або «феодальними» [82]. Не менш важливий вплив на розвиток та трансформацію в мистецтві мали й економічні реформи, початок яких припав на початок 1980-х років.

Після смерті Мао Цзедуна економічні реформи привели до відкриття Китаю для світу, що сприяло обміну культурними ідеями та впливам [78].

Зміни в економіці також дозволили розцвіт культурної творчості і вираження індивідуальності, включаючи мистецтво. Що призвело до збільшення культурної свободи. Процеси сучасної урбанізації та глобалізації, призвели до розширення міст і зростання мегаполісів призвели до зміни у способі життя та сприяли змінам в мистецтві. Завдяки глобалізації китайська культура стала відкритішою для світових впливів, що відобразилося в мистецтві, включаючи портретний жанр.

Чжан А. у своїй праці «Історія китайського живопису» зазначає: «З маси мистецьких творів і художників, що з'явилися в кожен період, лише невелика частина будь-якої категорії ставала канонічною, стаючи об'єктами та членами канону. Ці щасливчики поглинали більшу частину уваги від вчених та громадськості, тоді як залишок зазвичай відправлявся в забуття. Незважаючи на це, процес формування канону ніколи не закінчується. Старі канони можуть бути посилені подальшими оцінками і зберігати свій канонічний статус. Або ж, піддані викликам нових стандартів, вони можуть бути знижені і замінені новими канонами. В пізньоцінському та республіканському Китаї ідеологічні зміни поступово відбувалися в наративах китайського мистецтва, але врешті-решт вони призвели до зміни, яка перетворила до-модерні канони з теоретичних настанов на об'єкти дослідження минулого і замінила їх канонами, побудованими на новому змісті та новій категоричній логіці» [70]. Така думка притаманна всім «зламним» періодам у світі мистецтва.

Суттєвого впливу на розвиток та трансформацію художньої мови у мистецтві Китаю в цілому та зокрема в портретному жанрі тісно пов'язана і з

Індивідуалізація та Інтернет-Епоха. Що почала активно розвиватись з 1990-і продовжує донині. Зростання індивідуалізації та підтримки індивідуальності в суспільстві сприяло виникненню різноманітних виразів у мистецтві, включаючи портретний жанр. З розвитком інтернету художники знаходять нові способи виразу та діалогу з аудиторією.

Не дивлячись на стрімкий розвиток та глобалізацію, частина художників прагне зберегти мистецьку ідентичність китайського мистецтва. Збереження культурних традицій стало провідною темою у мистецтві багатьох артистів. Хоча зміни в суспільстві привнесли багато нових елементів, багато художників зберігають і поважають традиції в китайському мистецтві.

Деякі художники обирають шлях авангардного мистецтва, досліджуючи нові техніки та експериментуючи із сучасним вираженням в портретному мистецтві.

Пошук Нової Китайської Ідентичності також стає одним з лейтмотивів мистецьких розвідок серед портретистів Китаю. У світлі глобалізації і культурної різноманітності, художники використовують портрет для вираження ідентичності та взаємодії зі своєю культурною спадщиною. Використання традиційних символів та мотивів у портретах може відображати національну гордість та уособлювати ключові аспекти китайської історії та культури.

Ці соціокультурні трансформації в Китаї вплинули на китайське портретне мистецтво, роблячи його більш різноманітним, експериментальним і

відкритим для впливів ідей з усього світу. Вони створили плідну ґрунт для виникнення нових напрямків і творчого самовираження в цьому важливому жанрі мистецтва.

Віддзеркалення внутрішніх трансформацій у портретному мистецтві вказує на спробу художника втілити в своїх творах внутрішні переживання, емоції і психологічні зміни, які пройшов зображений об'єкт або сам художник. Це може бути виражено різними художніми засобами та техніками для підкреслення внутрішнього світу особистості чи психологічних аспектів автора.

Такий підхід включає в себе: Використання символів і атрибутів, коли художник вбудовує в твір різноманітні символи, які відображають стан душі або етап життя зображеної особи. Це може бути колір, об'єкти, тварини або інші елементи, що несуть певний сенс. Експресія через кольори та світло-тінь. Вибір кольорової палітри може значущим чином впливати на емоційний відтінок твору. Світло-тіньові ефекти можуть створювати глибокі та динамічні образи, які відзеркалюють внутрішні трансформації. Емоційні вирази та жести. Зображення обличчя та тіла з можливістю виразно передати емоції та настрої. Використання конкретних жестів чи поз може бути спрямованим на підкреслення внутрішніх змін у зображеному. Сюжетні деталі та контекст. Вибір сюжетних елементів або тлового середовища може допомагати розкрити внутрішній світ зображеного. Наприклад, використання символів природи або конкретних обстановок.

Так, Віне Р. зазначає: «Неминуче, китайські художники, які склали новий рух, переосмислили за власними контекстами ті види інсайтів, які американське мистецтво виявило в попередніх дослідженнях. Китайське мистецтво було іншим. Крім іншого мислення, в якому китайські художники зверталися до особливостей китайської культури, навіть коли приймали певні аспекти західного мистецтва, була присутність китайської фізіономії, яка стала важливою рисою в мистецтві Юе Мінцзюня і Чжана Сяогана. Найважливішою, звичайно, є недавня соціальна історія Китаю, в якій капіталізм був захоплено прийнятий, змінюючи тісно пов'язану ліву ідеологію країни на капіталістичний фанфар. Багато китайського мистецтва 1980-х років можна порівняти з американськими творами, створеними раніше, у 1960-х і 70-х роках, оскільки соціальні умови в Китаї набули схожого вигляду з американськими в ті десятиліття, коли художники ставили під сумнів моральну тканину Америки. Але це не означає, що китайці копіювали. Це просто вказує на те, що деякі з тисків, які відчували китайські художники, а також екзуберантність нації, яка приходила в себе після тривалого періоду як культурної, так і економічної бідності, були результатом жорсткої ідеології» [66, с. 101].

Вибір художніх технік, таких як мазки чи текстурні ефекти, може створювати враження глибини та багатогранності внутрішніх переживань. Віддзеркалення внутрішніх трансформацій в портретному мистецтві може робити твір більш емоційно насиченим та глибоким, дозволяючи глядачеві отримати проникливіший вигляд на психологію та духовний світ зображених осіб або самого художника.

Взаємодія між заходом та сходом в мистецтві є динамічним процесом, який включає в себе обмін ідеями, вплив та взаємовідношення між культурними традиціями. Цей феномен визначається різноманітністю культур, історій та естетичних підходів західного та східного мистецтва. Розглянемо деякі аспекти цієї взаємодії:

Культурний обмін: Мистецтво є важливим засобом для вираження культурної ідентичності. Культурний обмін між заходом та сходом відбувається через обмін технік, стилів, тем і технологій мистецтва.

Синтез традицій: Багато сучасних художників шукають способи поєднання традиційного східного мистецтва з західними впливами або навпаки. Цей синтез може виявлятися в різних мистецьких формах, таких як живопис, скульптура, фотографія тощо.

Вплив філософії і концепцій: Східна філософія, така як буддизм, даоїзм, конфуціанство, має значущий вплив на творчість східних художників. Ці концепції можуть переходити в західні твори мистецтва, створюючи унікальні комбінації.

Використання символів і мотивів: Східні символи та мотиви часто знаходять своє місце в західному мистецтві, створюючи нові шари значень та інтерпретацій.

Естетичні тенденції: Західна та східна мистецькі традиції можуть відрізнитися в підходах до краси і естетики. Проте взаємодія може призводити до нових естетичних концепцій і стилів.

Глобалізація та культурний обмін: З розвитком глобалізації культурний

обмін стає все більш активним, що сприяє взаємодії між заходом та сходом в сучасному мистецтві.

Ідентичність і пошук нового: Деякі художники з сходу та заходу активно експериментують з ідентичністю, шукаючи нові шляхи вираження та самовираження.

Взаємодія між заходом та сходом у мистецтві є невичерпною джерелою інновацій, розвитку та розностороннього розвитку художнього світу. Сприяючи обміну ідеями, техніками та культурними впливами, ця взаємодія розширює горизонти художників та сприяє народженню нових творчих напрямів.

Сучасні приклади взаємодії між заходом та сходом у мистецтві це *глобальні виставки*. Мистецькі виставки, такі як Бієнале в Венеції або Documenta в Каселі, стають платформами для представлення та обговорення робіт художників з усього світу, забезпечуючи взаємодію та обмін ідеями. Також *міжнародні резиденції*. Програми мистецьких резиденцій, де художники можуть жити і працювати в інших країнах, сприяють взаємному розумінню та обміну культурними досвідами. Серед інших можуть бути і *мистецькі проекти в онлайн-просторі*. За допомогою Інтернету художники з усього світу можуть представляти свої роботи широкій аудиторії, викликаючи обговорення та взаємодію в онлайн-середовищі. Синтез традиційних і сучасних технік, також присутній творчості художників портретистів. Деякі художники активно поєднують традиційні техніки свого регіону з інноваційними методами та матеріалами.

Не оминають поле зору мистців і теми універсального характеру. Деякі

художники обирають теми, які є універсальними та зрозумілими для глобальної аудиторії, що дозволяє їм знайти спільні мови із різних культур.

Чжан А зазначає, що: “Взаємодія між заходом та сходом у мистецтві відкриває нові горизонти для художників, сприяє культурному розмаїттю та сприяє формуванню унікальних та захоплюючих художніх творів.

Інновації в написанні історії китайського мистецтва представляли зусилля китайських вчених адаптуватися до змін у суспільстві та зберегти китайську традицію. Цей розвиток надав нові шляхи для китайських вчених переосмислити китайське мистецтво, його теорії, канони та функції. Розширення китайського мистецтва на різні категорії показує збільшений обсяг китайських наукових досліджень в галузі мистецтва. Лінійна схема часу вказує на зусилля китайських вчених створити безперервну національну історію мистецтва. Нові канони, представлені творами невідомих ремісників та Індивідуалістичної школи, зміцнюють впевненість китайських художників у майбутньому китайського мистецтва” [70, с. 137].

Експресія індивідуальності та автентичності у мистецтві є ключовими аспектами, які визначають унікальність творів та виражають особистість художника. У контексті китайського портретного мистецтва ці поняття отримують особливий відтінок, відображаючи еволюцію та взаємодію з традиційними та сучасними елементами. Серед яких експресія індивідуальності, що включає в себе і персональний стиль. Багато сучасних китайських художників розвивають власний неповторний стиль, використовуючи унікальні прийоми та художні рішення. Також індивідуальний

погляд на світ. Художники черпають інспірацію з власного досвіду, культурних спогадів та власних переживань, що робить їх твори особливими та особистими. Індивідуалізацію мистецтва посилює і використання символіки. Врахування особистих символів, мотивів та образів в портретному мистецтві може служити способом вираження індивідуальності художника. Не менш важливим аспектом є автентичність в китайському портретному мистецтві. До неї ми відносимо і збереження традицій. Деякі художники намагаються зберегти традиційні елементи в своїх роботах, виражаючи власний стиль в межах старовинних технік та мистецьких концепцій. І дослідження спадщини, автентичність може виявлятися в глибокому розумінні та інтерпретації культурної спадщини, що виражається через портрети та символіку. Не менш важливими є і особисті історії. Художники можуть використовувати свою власну історію та долю як джерело інспірації, намагаючись передати власні переживання та унікальний внутрішній світ. Експресія індивідуальності та автентичність в китайському портретному мистецтві сприяють розмаїттю та багатогранності цього жанру. Вони відображають не лише технічну вправність художника, але й його унікальний погляд на світ, особистісні риси та внутрішні переживання.

Збереження традицій у сучасних реаліях є складним завданням, оскільки художники стикаються з тиском сучасного світу та необхідністю адаптації традиційних елементів до нових умов. У китайському портретному мистецтві цей процес стає важливим аспектом, що визначає роль та значення спадщини в епоху глобалізації та швидких змін [76].

Сучасні Інтерпретації Традицій, до яких відносимо технічну еволюція. Художники можуть застосовувати традиційні техніки в поєднанні зі сучасними медіа та інструментами, створюючи новаторські рішення в традиційному портретному мистецтві. Сучасні теми та контексти, до яких відноситься і збереження традицій, що може виявитися через використання класичних образів у нових контекстах та інтерпретаціях, що робить їх більш зрозумілими та актуальними для сучасної аудиторії.

Китайське портретне мистецтво кінця ХХ століття міцно пов'язано з адаптацією до змін. Серед основних факторів виділяємо і Сучасні соціокультурні реалії. Художники враховують сучасні соціокультурні тенденції та використовують їх у своїх роботах, зберігаючи при цьому ключові елементи традиційного китайського портрету. Також інновації в тематиці. Збереження традицій може виявлятися через інноваційні теми та сюжети, які розкриваються у портретах, поглиблюючи значущість традицій для нового покоління. Та пошук нових виразних засобів, до яких належать як експерименти зі стилем, адже художники можуть експериментувати зі стилями та формами, впроваджуючи сучасні елементи в традиційні композиції та образи, так і інтеграція зовнішніх впливів, через яку сучасні художники здатні інтегрувати елементи з інших художніх традицій та культур, розширюючи межі традиційного китайського портрету.

Збереження традицій у сучасних реаліях стає викликом, але водночас і можливістю для розкриття нових шляхів та вираження унікальності китайського портретного мистецтва в епоху змін та різноманітності.

2.2. Зміна культурної парадигми та нові етапи розвитку китайського портрету другої половини XX ст

Китайське мистецтво завжди привертало увагу своєю глибокою традицією, майстерністю та емоційністю. У другій половині 20 століття, під впливом змін в суспільстві, культурі та політиці, китайський портрет пережив становлення нових напрямків та експериментів, що стало передумовою для формування сучасного обличчя цього мистецтва.

Серед основних аспектів художньої мови, що притаманні китайському портрету того часу відзначаємо **використання традиційних елементів у сучасних портретах**. Незважаючи на соціокультурні зміни, традиційні китайські складові залишалися актуальними у сучасному портретному мистецтві. Використання традиційних технік малярства, таких як використання штрихів пензлів, ігри зі світлом та тінню, передача емоцій через міміку та жестів, дозволило художникам зберегти культурну спадщину та передати особистість зображуваних осіб.

Багато китайських художників у другій половині 20 століття використовували традиційні елементи у сучасному портретному мистецтві, зберігаючи таким чином зв'язок з багатовіковою культурною спадщиною Китаю. Серед найяскравіших представників, що активно використовували традиційні елементи у своїй творчості, відзначаємо Ши Лу (Shi Lu 1919-1982), Цзя Сюнь (Xu Weihong, 1895-1953), Чжан Дацай (Zhang Daqian, 1899-1983), Лю Хайсюнь (Liu Haisu, 1896-1994). У своїх роботах художники вдало поєднували традиційні художні елементи з новими техніками та прийомами. Так у роботі

Лі Хай-Шена , «Прийом чаю» (Tea Party) зображені люди за чаюванням. Ця робота відзначається тонкою каліграфічною майстерністю та виразними рисами обличчя. «Прийом чаю» — це інтимний портрет, який зображає сцену традиційного чайного обряду в Китаї. Художник Лі Хай-Шена вдало передав дух і атмосферу такої зустрічі, залишаючи глядача з глибоким враженням і почуттям спокою.

Композиція зображення також дуже вдала. Головні герої — дві жінки, які належать до різних поколінь, сидять спільно за чайним столиком, спілкуються і діляться емоціями. Вони представлені від першої особи, що створює ілюзію участі глядача в самому заході. Зображення викликає почуття теплоти, щирості та співчуття. Важливим елементом портрета є культурний контекст. Чайний обряд є важливою частиною китайської культури і традицій, і відтворення такої сцени дозволяє глядачеві зануритися у культурні звичаї і зрозуміти значення чайного обряду для китайського суспільства. «Прийом чаю» Лі Хай-Шена — це витончений і майстерний твір, який сплавляє художній талант художника, культурний контекст і емоційне враження, залишаючи незабутні враження у глядачів [16, с.169-170].

Ши Лу - китайський художник-портретист, який відомий своїми витонченими та емоційними портретами. Його твори відрізняються глибокою психологічною інтрепретацією персонажів та вмінням передати їхню духовність та настрій.

Одним з найбільш відомих творів Ши Лу є портрет «Щасливий шлюб» (іл. 2.1). У цьому портреті художник зобразив молоду жінку, в оточені великої

кількості людей, зіставляючи її красу з елегантністю та духовністю традиційної китайської культури. Персонаж має дуже виразний та зосереджений погляд, який допомагає передати її внутрішній світ.

Робота «Щасливий шлюб» Ши Лу - це неймовірно майстерний зразок портретного живопису, який втілює культурну спадщину Китаю та сучасне мистецтво. На картині зображено групу людей, які збираються на для проведення нового шлюбного обряду в традиційному китайському стилі. Кожна людина має свій унікальний вираз обличчя та позу, що відображає їхню особистість та статус у соціумі.

Палітра, яку використовував художник, є складною та насиченою. Глибокі та насичені тони використовуються для створення глибини та реалістичності, тоді як більш світлі кольори додають картині свіжості та легкості. Ретельне дослідження деталей, яке виявляється в детальному зображенні одягу та предметів, додає портрету реалізму та вірогідності.

Зображення людей на картині дуже емоційне та виразне. Художник вдало передає їхні почуття та емоції через їхні вирази обличчя та жестикуляції. Кожна людина має свою власну характеристику, яка відображається в їхньому одязі та поставі.

Крім того, композиція портрету відображає традиційні китайські цінності. Зображення людей на картині відбиває взаємини та ієрархію у китайському суспільстві, а ретельно відображений чайний сервіз та інші деталі дають уявлення про традиційний китайський життєвий стиль.

Груповий портрет Ши Лу «Щасливий шлюб» (іл. 2.1) - це типовий

приклад традиційного китайського портретного мистецтва. Колірна палітра портрету відображає традиційні китайські кольори, такі як червоний, зелений та блакитний. Однак, використання світлих відтінків робить картину досить світлою та настроюючою. Традиційні китайські образи на платтях та оточуючих предметах додають картині аутентичності, а зображення традиційного порталу відображає класичну китайську естетику.

Одна з головних рис портретного мистецтва Ши Лу полягає в тому, що він створює дуже детальні та точні портрети, які захоплюють індивідуальність та характер показаної особи. У портреті «Щасливий шлюб» зображені особи з різними виразами облич, які передають їхні настрої та особливості.

Крім того, композиція картини також дуже добре пророблена. Навскісна композиція та розміщення всіх персонажів по діагоналі додають глибину картині та передають відчуття комфорту та затишку. В цілому, портрет Ши Лу «Щасливий шлюб» - це добре виконаний традиційний китайський портрет, що передає атмосферу та настрої епохи.

Ще одним цікавим твором Ши Лу є портрет «Доставка зерна» (іл. 2.2). У цьому портреті художник зобразив старого мудрого монаха з майстерним використанням кольорів та світла. Монах має дуже виразний погляд, який передає його внутрішній мир та духовність.

Портрет Ши Лу «Доставка зерна» - це глибокий і витончений твір, що засвідчує майстерність художника в портретній живописі.

У цьому портреті художник використовує традиційну китайську техніку мокрого мазка, яка дозволяє передати виразність виразу обличчя

портретуємого і його витончену рухливість. Глибокі борозни на обличчі чоловіка передають його досвід та мудрість, а графічність в зображенні одягу підкреслює його спокій і відданість своїй справі.

Майстерно переданий світлотінь на портреті дозволяє створити враження, що чоловік знаходиться в освітленому просторі, який символізує його просте життя. Крім того, Чоловік зображений сидячі на мішках з зерном, що додає твору простої витонченості.

Портрет Ши Лу «Доставка зерна» є доказом того, що портретний живопис може передати не тільки фізичну схожість, але і внутрішній світ людини, її духовність і досвід, використовуючи витончені малюнкові техніки і деталізацію.

Ши Лу також відомий своїми портретами китайських народних музикантів, які відображають традиційну музику та культуру Китаю. У таких портретах художник зображує не лише зовнішність персонажів, а й передає їхні почуття та емоції, що робить їх більш живими та реалістичними.

Один з його найвідоміших портретів - «Дивлячись на коника» (1963) (іл. 2.3). У цьому портреті Ши Лу зобразив старого чоловіка з вусами, що сидить на підлозі та тримає в руках коника. Він дивиться на комаху, з виразом спокою та мудрості на обличчі. Видимі зморшки та знаки старості на його обличчі змальовують життєвий досвід і тверду волю.

Портрет «Дивлячись на коника» виконаний Ши Лу в 1963 році і представляє собою вражаючу інтерпретацію старіння та мудрості. На цьому портреті ми бачимо старого чоловіка з довгим вусом, який дивиться

безпосередньо на глядача зі своїми великими, глибокими очима. Чоловік зображений в затемненому фоні, що акцентує увагу на його обличчі та вираженні.

Одна з найбільш помітних рис цього портрету - це величезна кількість деталей, які передають старість і мудрість цього чоловіка. Деталі його вусів, та зачіски передають їх реалістичність, а його обличчя передає еспокій і характер. Важливо зазначити, що художник вдало передав пластичність фігури чоловіка та багатство текстур на поверхні образу, що свідчить про майстерність малювання Ши Лу.

Ще однією характерною рисою портрету є відтворення настрою та почуттів, що випромінюють з образу старого чоловіка. Його виразна міміка передає спокій та розуміння, які можуть прийти з довгого життя та досвіду.

У портреті «Дивлячись на коника» Ши Лу демонструє свою майстерність в передачі деталей, текстур та настрою образу. Він вдалий поєднанням реалізму з експресією, що дозволяє глядачеві пережити відчуття довгого життя та мудрості, яку може приносити старість.

Інший відомий портрет Ши Лу - «Старий рибалка» (1958) - зображує старого рибалку, який має схожі риси з «Старим чоловіком з довгим вусом». Однак у цьому портреті є більше елементів сценічності - старий рибалка зображений зі своїм човном, рибальською снастю та рибою в руках. Він також дивиться безпосередньо в камеру, з виразом спокою та мудрості на обличчі.

Портрет Ши Лу «Старий рибалка» (1958) - це ще один яскравий приклад його вміння передати внутрішній світ своїх персонажів та сприйняття

світу. На картині зображений старий рибалка, що сидить на березі моря, утримуючи у руках вудку. Його обличчя повне зморшок та бороди, а очі заглиблені в думки. Він здається спокійним та врівноваженим, мов у глибині його душі панує глибокий мир.

Кольорова гамма картини складається в основному з сірих, коричневих та блакитних відтінків, що створюють відчуття тиші та затишку. Розмиті лінії та гладкі поверхні допомагають передати атмосферу спокою та розміреності.

Загальний враження від портрета - це відчуття глибокого спокою та мудрості, що випромінюється з образу старого рибалки. Ши Лу вдало передав емоційний стан персонажа та його життєвий досвід, зробивши цю картину однією з найбільш виразних робіт у своїй кар'єрі.

У творчості Ши Лу можна побачити сильні впливи китайської традиційної живопису, особливо в його використанні кольору та композиції. Він також використовував техніки, які були популярні в західній живописі, такі як світлотінь та тіні. Його портрети зазвичай мають реалістичний стиль, зі зверненням до деталей та ретельним відображенням [82].

На роботах Ши Лу різноманітність традиційних китайських технік і технологій використовується з інноваційними методами, такими як фотографія та кольорова графіка. Він також експериментує з різними матеріалами, включаючи бамбук, шовк, рисовий папір і волоконне скло.

Один з його відомих портретів - «Збирач шовковиці» (іл. 2.4)- виконаний в традиційній китайській техніці живопису на папері. Це створює враження глибини і текстури, які змушують глядача зосередитися на деталях

портрета.

Портрет Ши Лу «Збирач шовковиці» зображує чоловіка середнього віку в синій сорочці та чорних штанах, який сидить по центру полотна. Чоловік тримає в руках робочий інструмент, яким він працює, і зосереджено дивиться на нього. З усіх боків чоловік оточений листям дерева, такий прийом дозволяє глядачеві зануритись в роботу та відчутти атмосферу.

На портреті видно, що Ши Лу детально проробив деталі листів, що зображені на передньому плані, для глибини простору, художник використав прийом розмитого зображення плямами, такий прийом посилює ефект глибини простору. Це дозволяє зосередити увагу глядача на обличчі і руках головного героя, які виконані з глибоким розумінням форм і текстур. Колірна палітра полотна включає в себе приглушені теплі та холодні тони, що доповнюють один одного. Синя сорочка і чорні штани чоловіка створюють контраст з листям та оточенням чоловіка фоні.

Загалом, портрет «Збирач шовковиці» (іл. 2.4) є яскравим прикладом майстерної техніки Ши Лу та демонструє його здатність передати настрої та емоції через зображення людських обличч і деталей їхнього оточення.

У портреті «Збирач шовковиці» Ши Лу застосовує техніку, що нагадує зображення з дерев'яних блоків друкованого тексту, з підсиленням контрасту кольорів. Його кисть створює відчуття глибини і реалізму відображення людини, а освітлення і тіні додають об'єму до фігури.

«Китайський художник» - це портрет, написаний Ши Лу в 1957 році. На картині зображений старий китайський художник, який сидить за столом і

робить малюнок на папері. Портрет відрізняється своєю простотою і скромністю в деталях, але водночас він передає сильний характер і внутрішню сутність художника.

На передньому плані зображено обличчя художника з видимими зморшками і вислівами від життєвого досвіду, що свідчать про його вік. Він сильно зосереджений на своїй роботі, з великою увагою наносячи малюнок на папір. Вздовж стіни біля художника знаходяться його роботи, нанесені на папір, що свідчить про те, що він присвятив своє життя мистецтву.

Освітлення портрета є досить простим, з одним джерелом світла, яке падає на художника зліва. Це створює глибокі тіні, які підкреслюють зосередженість і напруження на обличчі художника.

Узагальнюючи, портрет «Китайський художник» Ши Лу демонструє його майстерність у передаванні внутрішньої сутності людини через простіть деталей та використання світла і тіней. Він передає глибокий характер і сильну внутрішню сутність художника, який присвятив своє життя мистецтву.

Ши Лу також створює портрети у традиційному китайському стилі, як «Розумниця вишиває пейзаж» (іл. 2.5), виконана в кольоровій графіці, «Розумниця вишиває пейзаж» - це портрет, який Ши Лу створив у 1959 році. На картині зображена молода китаянка у традиційному вбранні, з чорними кісами на голові та красивою підборіддям. Дівчина дивиться на свій виріб з виразом легкої усмішки на обличчі, що створює враження доброзичливості та відкритості.

Ши Лу використав у портреті традиційну китайську техніку малярства

мокрими штрихами, що дозволяє зображувати відтінки кольору та глибину зображення. Композиція портрета також дуже проста та зосереджена на дівчині, яка займає центр зображення, і на традиційній одязі та прикрасах, що додають портрету культурної та історичної значимості.

Загалом, портрет «Розумниця вишиває пейзаж» відображає традиційну красу та глибоку культурну спадщину Китаю. Картину можна розглядати як символ краси та гармонії китайської культури, що захоплює глядача своєю простотою та елегантністю.

«Перенесення вугілля» (іл. 2.6), виконана в техніці китайського живопису. «Перенесення вугілля» - це портрет, створений Ши Лу у 1959 році. На картині зображена красива молода дівчина в національному китайському одязі з довгими чорними косами, які спадають на її плечі. Дівчина тримає на плечах велетенську корзину наповнену вугіллям і дивиться на глядача з виразом спокою і задумливості.

На перший погляд, портрет може здатися дуже простим, але при уважному розгляді можна побачити складність та глибину твору. Лі Хай-Шен вдало передав емоції та настрої дівчини, вона здається спокійною, задуманою і майже медитативною. Вираз її обличчя і поза натякують на те, що вона переносить важкий вантаж, але її думки можуть бути далеко від цього моменту.

Одяг дівчини має традиційний китайський вигляд, що надає портрету елементів етнічної культури. У загальному, портрет «Перенесення вугілля» є прикладом майстерної роботи Ши Лу як художника портретиста. Він успішно

передав не лише зовнішню красу дівчини, а й її внутрішній світ та душевний стан.

У цих портретах зображення людини є ніжними і граціозними, з відтінками міжнародної модернізації. У своїх портретах Ши Лу звертає увагу на деталі та використовує техніки, які роблять зображення більш реалістичним і глибоким.

Серед інших майстрів, хто звертався до зазначених прийомів, відносимо і Сюй Бейхун (Xu Beihong, 1895-1953). Сюй Бейхун був знаменитим художником і скульптором, який також працював у жанрі портретного мистецтва. Він змішував традиційні китайські елементи з реалістичним стилем малювання, створюючи вражаючі та емоційні портрети. Так його робота «Скрипаль» (The Fiddler, 1940), що є портретом музиканта, який відзначається витонченим виконанням, деталізацією та емоційним виразом обличчя [18, с.149].

Сюй Бейхун (Xu Beihong) - відомий художник, який навчався в Європі та відомий своїми реалістичними портретами тварин та людей. Сюй Бейхун (Xu Beihong) був одним з найвідоміших китайських художників 20 століття, який створював роботи у багатьох жанрах, включаючи портрет. Він був першим китайським художником, який використовував західну техніку живопису в своїх роботах [87].

У своїх портретах Сюй Бейхун відтворював людей різного віку та соціального статусу. Він часто зображував тварин разом з людьми у своїх портретах, що було його традиційною рисою. Найбільш відомим портретом

Сюй Бейхун є «Голий хлопчик підкладає коня» (1921), який зображає маленького хлопчика, який лежить на землі, підкладаючи коня під час його руху. Ця робота відображає велику увагу Сюй Бейхун до деталей і реалістичність його стилю.

Голий хлопчик підкладає коня - це один із найвідоміших портретів Сюй Бейхун, створений у 1921 році. Робота зображує хлопчика, який підкладає коня із натхненням та зосередженістю. Рухи хлопчика виконані з великою точністю, відображаючи вміння художника докладно передавати деталі.

Художник використав в своїй роботі контрастне поєднання світлих та темних тонів, що надає портрету особливої емоційної сили. Темні тони на фоні підкреслюють рухи хлопчика, підсилюючи враження живості та енергії. Світлі тони, у свою чергу, надають роботі особливої м'якості та гармонії.

Виділяється також майстерність Сюй Бейхун у передачі текстури. Він дуже докладно передав деталі шкіри хлопчика, підкреслюючи його юність та ніжність. Також він вдало передав характер коня, його сили та витривалості.

Цей портрет може бути розглянутий як приклад використання традиційних китайських методів живопису, таких як пензлики та чорнила, в новому та сучасному контексті. Також можна відзначити, що робота передає важливі елементи китайської культури та історії, зокрема зв'язок між людиною та конем.

У цілому, «Голий хлопчик підкладає коня» - це вражаючий приклад мистецтва Сюй Бейхун, що демонструє його майстерність у передачі деталей та емоцій через портрет та використання традиційних методів живопису у

новому світлі.

Ще одним відомим портретом Сюй Бейхун є «Скрипаль» (1940), який зображає старого скрипаля зі згорбленою спиною і зморшкуватим обличчям. У цій роботі відчувається певна меланхолійність, що передає відчуття самотності та туги.

Портрет «Скрипаль», створений Сюй Бейхун у 1940 році, зображує відомого скрипаля на тлі простого, але детально прорисованого, ландшафту. Ця робота відображає майстерність художника в передачі емоцій та атмосфери через живопис.

Одним з головних елементів роботи є використання кольору. Художник використовує монохромну палітру, що передає атмосферу зосередженості та тихої меланхолії. Темно-бузковий колір відтіняється світлим фоном, дозволяючи скрипалеві стати центром уваги. Кожен штрих пензля має своє значення в передачі текстури та тонких переходів кольорів, створюючи враження живості та руху.

Цей портрет також передає внутрішній світ скрипаля через його позу та вираз обличчя. Він зображений злегка нахиленим, зі згорнутими пальцями, що передає його зосередженість та внутрішній світ. Обличчя скрипаля відображає певну меланхолію та задумливість, виражену в очах та легко опущених куточках рота. Також можна помітити рух скрипки, що допомагає передати його майстерність та енергію.

Особливість цього портрета полягає у тому, що він передає не тільки зовнішність, але й внутрішній світ та настрій скрипаля. Він відображає

майстерність художника у передачі емоцій та атмосфери через мистецтво живопису. Також можна помітити використання традиційних китайських методів живопису, таких як пензлики та чорнила.

Цей портрет також можна розглядати як втілення ідей традиційної китайської мистецтвознавства, зокрема ідеї про співзвучність людини та природи. Сюй Бейхун вдало поєднав скрипалью з ландшафтом, що передає спокій та гармонію, що відомі у китайській культурі.

Також можна помітити, що портрет «Скрипаль» був створений у 1940 році, під час важкого періоду в історії Китаю, коли країна переживала війну з Японією та політичні перевороти. Ця робота може бути сприйнята як спроба художника знайти спокій та гармонію в складні часи, або нагадування про важливість культури та мистецтва у складних періодах.

Узагалі, портрет «Скрипаль» відображає творчий стиль Сюй Бейхун, який відрізняється від традиційної китайської мистецтвознавства, але має великий вплив на розвиток мистецтва у Китаї. Він поєднав традиційні китайські елементи зі стилістичними рішеннями, взятих із західної мистецької традиції. Такий підхід дозволив йому створити унікальний стиль, що залишив свій слід на китайському мистецтві XX століття.

Ще однією відомою роботою Сюй Бейхун є «Дівчина з поеми Танг» (1939) (іл. 2.14), яка зображає красиву дівчину, яка стоїть між дерев в довгій сукні. Ця робота передає жіночність та елегантність, які є традиційними рисами китайської культури.

Портрет «Дівчина з поеми Танг» створений Сюй Бейхун у 19439 році і

представляє собою традиційний китайський портрет, в якому художник вдало використовує техніку чорно-білої графіки. На цьому портреті зображена молода жінка у традиційному китайському вбранні, стоячи поміж квітучих дерев, з легкою посмішкою на обличчі.

Одним з ключових аспектів портрету є його деталізація. Увага до дрібних деталей у вбранні дівчини та ретельне зображення обличчя з виразними очима, нісом та ротом створюють враження реалістичності та глибини персонажа. Ця техніка дозволяє глядачеві зануритися у світ портрету та відчутти присутність дівчини в просторі.

Ще одним важливим аспектом портрету є використання традиційних китайських елементів. Дівчина зображена в традиційному вбранні та з прикрасами на волосся, що передає культурну спадщину Китаю. Крім того, місце, де стоїть дівчина, може символізувати китайську культуру та любов до природи.

У цьому портреті Сюй Бейхун також вдало використовує світло та тінь для передачі глибини образу. Світло, що падає зліва, викликає тінь на обличчі дівчини, створюючи враження рельєфності та об'ємності.

Взагалі, портрет «Дівчина з поеми Танг» можна розглядати як втілення китайської культури та традицій у мистецтві, а також як високоякісний твір, який дозволя глядачеві відчутти тонкий лад та глибину персонажа. Портрет Сюй Бейхун «Дівчина з поеми Танг» є одним з його найвідоміших творів, який привертає увагу своєю красою та мистецькою вишуканістю.

Крім того, варто зазначити, що портрет є своєюрідною інтерпретацією

традиційного китайського живопису. Сюй Бейхун, будучи вивченим художником, зумів вдало поєднати традиційні елементи зі своїм власним стилем, створивши унікальний образ. Таким чином, портрет «Дівчина з поеми Танг» можна вважати прикладом успішного поєднання традиції та сучасності в китайському мистецтві.

У своїх портретах Сюй Бейхун використовував техніку реалізму, відтворюючи деталі обличчя та одягу. Він також використовував світлі та темні контрасти, щоб підкреслити риси обличчя своїх героїв. Сюй Бейхун був переконаний, що портрети повинні передавати не тільки зовнішність людини, але й її внутрішній світ [88].

Одна з унікальних рис творчості Сюй Бейхун полягає в тому, що він не тільки відтворював портрети, але і зображував людську душу через свої роботи. Він зазначав, що увага до емоцій та душевного стану людини допомагає передати її індивідуальність у портреті.

У творчості Сюй Бейхун також багато робіт, в яких він зображує тварин. Він вважав, що тварини мають свої власні характери та внутрішній світ, і він намагався передати це у своїх роботах.

У своїй творчості Сюй Бейхун здебільшого використовував традиційні китайські матеріали, такі як пензлики та чорнила, але також експериментував з західними техніками. Він був також активним учасником культурного життя Китаю та працював як педагог у багатьох вищих навчальних закладах.

Усього Сюй Бейхун створив більше 5 тисяч робіт у різних жанрах, включаючи портрет. Він був дуже популярним серед китайських художників

свого часу та зараз вважається одним з найвідоміших майстрів китайської живопису в історії [88].

Модернізація китайського суспільства привнесла **вплив західного мистецтва**, що виявилось особливо помітним у сучасному портреті. Елементи маньєризму, імпресіонізму, авангарду, абстракціонізму відбилися на стилях, підходах та інтерпретаціях художників, що створило нові можливості та перспективи в мистецтві портрету [52 с. 17].

Вплив західного мистецтва був помітним в творчості багатьох китайських художників другої половини 20 століття, які стали інтегрувати західні художні техніки, стилі та мотиви у свої роботи. Серед художників, у чийх роботах можна відмітити вплив західного мистецтва: Чжао Уцзі (Zhao Wuji, 1920-2013), Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899-1983) та ін.

Чжао Уцзі (Zhao Wuji, 1920-2013). Відомий своїми абстрактними живописами, в яких він комбінував елементи західного експресіонізму та абстракціонізму з традиційними китайськими каліграфічними знаками та чорнилами. В його роботі «Автопортрет», художник зобразив себе, демонструючи свою внутрішню світову сприйнятливість. У «Автопортреті» Чжао Уцзі можливо побачити його внутрішній світ, вираз його думок та емоцій. Цей твір може бути інтроспективним інтерпретацією самого художника, яка відображає його творчість та ставлення до світу навколо. Технічно Чжао Уцзі був відомий своїм майстерним володінням кольором і формами. В «Автопортреті» він використовує багато глибоких та насичених кольорів. Цей портрет відображає Чжао Уцзі, як художника, який постійно розвивався,

шукає нові форми і техніки. «Автопортрет» Чжао Уцзі є виразним твором, що дозволяє подивитися на художника як на людину, його творчість, почуття та ставлення до світу. Ця робота може надихати та вражати глядачів, які бачать в ній не тільки майстерність художника, але й внутрішній світ, що залишається завжди актуальним для кожного художника.

Ще один мистець, що використовує західні прийоми у своїй творчості це Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899-1983) (іл. 2.15). Цей художник мав під час свого творчого життя можливість побувати за кордоном, де впровадив елементи імпресіонізму та авангарду у свої роботи, поєднуючи їх з китайською традиційною живописом.

Художники активно впроваджували елементи західного мистецтва у свої твори, сприяючи культурному обміну та взаємодії між східною та західною мистецькою спадщиною. Їхні роботи стали важливими прикладами культурного асиміляціонізму, який дозволив розширити горизонти китайського мистецтва та збагатити його естетичний досвід.

Окремих ланку займають роботи, художники яких звертаються до **різноманітних експериментів та інновацій в своїх роботах**. Завдяки зростаючій креативності художників, китайський портрет другої половини 20 — початку 21 століття став платформою для експериментів та інновацій [52с. 28]. Відчуття свободи та відкритість перед невідомим допомогли створити відмінні та унікальні твори мистецтва, які глибше висловлювали почуття, думки та ідеї художника.

У творчості багатьох китайських художників другої половини 20

століття відчутні експерименти та інновації, які сприяли розвитку сучасного портретного мистецтва Китаю. Серед художників, що зветраються до цих художніх прийомів відзначимо Чжао Уцзі (Zhao Wujī, 1920-2013) та Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899-1983).

Чжао Уцзі був відомий своїми абстрактними творами, у яких він поєднував західні стилі експресіонізму та абстракціонізму з традиційною китайською каліграфією та чорнилами. Він експериментував з кольорами та формами, створюючи вражаючі та емоційні твори мистецтва. Художник створював багато портретів своїх друзів мистців, молоді, значну увагу у своїй творчості приділяв жінкам похилого віку.

Іншим художником, активно залучавшим інноваційні прийоми був Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899-1983). Цей художник був відомий своїми експериментами з традиційними техніками малювання, такими як штрихи пензля та чорнила. Він також експериментував зі стилями та техніками, поєднуючи їх з новаторськими підходами до живопису (іл. 2.16). Його твори характеризуються майстерністю, увагою до деталей та здатністю передати внутрішні емоції суб'єктів. Він був талановитим митецьким дослідником та впливовою постать у світовому мистецтві, і його творчість продовжує вразити і надихати митців і глядачів усього світу.

Ці художники були передовими відповідно до свого часу, досліджуючи нові підходи та техніки у портретному мистецтві, що допомогло їм створити оригінальні та інноваційні твори мистецтва. Їхні експерименти сприяли розвитку сучасного китайського мистецтва та підкреслили його місце на

мистецькій арені світового рівня.

Сучасний китайський портрет ставав не тільки відображенням особистості, але й **ідентичності зображуваних осіб та суспільства** в цілому [37с. 312]. Він став місцем відображення різноманітності культур, гендерних ролей, політичних уявлень та ідеологій, що дозволило зафіксувати різноманіття та динаміку китайського суспільства. В роботах багатьох китайських майстрів з другої половини 20 століття можна знайти відображення ідентичності суспільства. Серед таких художників відзначимо Ай Вейвей (Ai Weiwei, 1957-) (іл. 2.17) та Чжан Сяоган (Zhang Xiaogang, 1958-).

Чжан Сяоган відомий своїми портретами, які відображають ідентичність сучасного китайського суспільства. У його роботах часто зображуються люди з виразами облич, що віддзеркалюють думки, емоції та ідеї людей в сучасному світі. Так у своїй роботі «Малий флот» (2007) (іл. 2.18), він зумів передати силу виразного обличчя та внутрішніх емоцій.

У цій роботі характерні елементи стилю Чжан Сяогана, таких як використання насичених кольорів та експресивних мазків. Робота дуже емоційна, насичена і викликає змішані почуття у глядачів. Заголовок «Малий флот» може бути метафорою або символом, який збагачує інтерпретацію роботи. Використання червоного кольору може мати символічний зміст і відображати емоції, ідентичність або ставлення до світу. Чжан Сяоган використовує свої роботи для висловлення ідеї історії, пам'яті та колективної індивідуальності, що характеризує сучасне китайське суспільство.

Про цей період Віне Р. пише наступне: “Тепер, коли бульбашка

арт-ринку луснула, наше розуміння сучасного китайського мистецтва може набути більш реалістичного характеру, ніж це було під час його "зелених" років. Зі зростанням ринку та з цінами, що відповідали екстравагантному характеру придбаних творів, китайський світ мистецтва став роздуватися від власного успіху. Художники, яким ще не було двадцяти п'яти років, купували Mercedes Benz. Важко було не піддатися ентузіазму, навіть якщо не завжди через мистецтво. Критики, куратори та дилери гналися за грошима. Справді, ринок став сам собою стражем, байдужим до занепокоєння інтелігенції мистецтва, таких як критики, які сподівалися, що все не буде відбуватися занадто швидко. В результаті з'явився певний рівень жадібності, ймовірно, змодельований за маніакальними ентузіазмами американського світу мистецтва, де здається, що немає межі тому, скільки може коштувати зображення. Звичайно, були й є люди з інтегритетом, які не довіряли такому нестабільному ринку. І, безсумнівно, поколінню Сюй Біна, Хуан Юн-Піна, Цай Го-Цяна, Фан Ліцзюня та Юе Мінцзюня, яке останніми роками досягло зрілості, слід дозволити пожинати плоди своїх попередніх кар'єр [66, с.100].

Низку портретів китайських мистців об'єднує використання теми **соціальної критики та рефлексії**. Серед художників другої половини 20 століття були такі, хто використовував портрети як засіб соціальної критики та рефлексії. Їх роботи нагадували суспільству про проблеми, нерівності, насильство та інші виклики, з якими стикалося китайське суспільство [37, с. 347]. До таких художників можемо віднести Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899-1983), Лю Хайсюнь (Liu Haisu, 1896-1994) та Чжао Уцзі (Zhao Wuji,

1920-2013).

Чжан Дацянь, видатний художник, відомий не лише своїми майстерними китайськими традиційними портретами, але й своїми роботами, в яких він висловлював своє ставлення до суспільних проблем і змін в Китаї. Його твори часто надихалися природою та людськими стражданнями. Так його робота «Сюй Цзесоншуй 徐则松水» (іл. 2.25), на якому зображено видатного китайського живописця і каліграфа є прикладом його вміння передати живописність та глибину характеру зображуваної особи. В роботі можна побачити зіткнення традиційної китайської манери живопису з сучасними елементами.

Художник уважно працював над деталями обличчя та виразами, щоб передати характер та особливості «Сюй Цзесоншуй 徐则松水». Використані кольори, контраст і освітлення сприяють глибшому розумінню особистості зображуваної особи.

Лю Хай-Сюн же, був одним із перших у Китаї, хто після культурної революції розпочав відкрито висловлювати своє незадоволення становищем в суспільстві та реаліями життя. Його портрети відзначалися сильним емоційним зарядом та підкресленням соціальних проблем. Так робота «Портрет молодої дівчини» (1928), демонструє його талант у зображенні людської краси.

У роботі можна побачити виразне зображення молодої дівчини. Лю Хайсюн створює живописне обличчя, що відзначається чуттєвими рисами, імпресіоністичним підходом до кольору та світловими контрастами. Дівчина

зображена зі справжньою виразністю, її очі можуть здатися вам живими і глибокими. Художник звертає увагу на деталі одягу та прикрас, додаючи ще більше вишуканості та реалізму портрету. Використані кольори допомагають передати настрій та характер дівчини, створюючи атмосферу легкості та грації [16, с.169-170].

Лю Хай-Сюн (Liu Haisu) - художник та педагог, який займався багатьма жанрами, включаючи портрети та пейзажі. Лю Хай-Сюн (1896-1994) був одним з найвідоміших китайських художників 20 століття, який зробив значний внесок у розвиток портретного мистецтва. Його роботи характеризуються майстерністю і детальністю в дослідженні психології та внутрішнього світу зображуваних осіб.

Один з його найвідоміших портретів - «Біла шия» (1929),- зображує молоду жінку з витонченою шиєю, яка стоїть у саду з китайськими традиційними будівлями на задньому плані. Кольори в цьому портреті використовуються вкрай економно, з увагою до деталей одягу та прикрас.

Інший відомий портрет Лю Хай-Сюна - «Гадюка» (1929) - зображує старшу жінку з розчесаним волоссям, яка тримає гадюку в руці. Художник вдало передає вираз її обличчя та рухи тіла, створюючи загадковий настрій.

Одним з найбільш експресивних портретів Лю Хай-Сюна є «Портрет молодої жінки» (1944). Художник вдало передає вираз обличчя та поставу зображеної жінки, яка стоїть на тлі китайського пейзажу з горами та водою.

Ще одним вражаючим портретом Лю Хай-Сюна є «Самотня жінка» (іл. 2.27), (1951), який зображує жінку з тугим виразом обличчя та складними

думками. Художник майстерно передає риси її обличчя та тіла, створюючи настрій самотності та печалі.

Інші відомі портрети Лю Хай-Сюна включають «Портрет Чжан Юньші» (1919) (іл. 2.26), Портрет Лі Хай-Сюн став одним із найбільш впливових художників у Китаї в 20-30 роках ХХ століття. Він відомий своїми портретами, які відображають красу китайської культури і традицій. Художник створював портрети в різних стилях і техніках, від реалістичного до експресіоністичного.

Одним з найбільш відомих портретів Лі Хай-Сюна є «Жінка в червоному» (1930) , що відображає красу китайської жінки. Художник використав яскраві кольори та візерунки, що символізують витонченість та елегантність китайської культури.

Іншим відомим портретом Лі Хай-Сюна є «Голос у вітрі» (1930), який відображає китайського музиканта на тлі китайського пейзажу. Художник використав яскраві кольори та контрасти, щоб надати роботі глибину та емоційність.

«Китайська дівчина в шовковому одязі» (1931) (іл. 2.28) - це ще один відомий портрет Лі Хай-Сюна, який відображає красу та тонку елегантність китайської культури. Художник використав яскраві кольори та візерунки, що символізують витонченість та чуттєвість дівчини.

«Китайський музикант» (1932)- це ще один портрет Лі Хай-Сюна, який відображає красу китайської культури. Художник використав яскраві кольори та експресивний стиль, щоб надати роботі глибину та емоційність.

Лю Хай-Сюн також відомий своїми портретами знаменитих людей,

включаючи політичних діячів та культурних діячів Китаю. Він малював портрети Мао Цзедун та Чжоу Еньлая, які були ключовими фігурами Китайської комуністичної партії. Також він малював портрети письменників і поетів, таких як Лу Сін та Ду Фу, які були видатними фігурами китайської літератури.

Один з найвідоміших портретів Лю Хай-Сюна - це «Мадам Сунь Ят-сен». Сунь Ят-сен була китайською політичною і державною діячкою, однією з основних лідерів Китайської революції і засновницею Китайської республіки. Портрет, написаний у 1950-х роках, відображає Мадам Сунь Ят-сен у своїй спокійній, але впевненій манері. Вона зображена в якісно виконаному традиційному китайському платті, з великою китайською каблучкою на шиї. Руки Мадам Сунь Ят-сен зберігають покірну позу, відображаючи її готовність до роботи в інтересах своєї країни. Один зі знаків китайської культури - чубчик на голові - доповнює портрет. Це свідчить про зв'язок Мадам Сунь Ят-сен з традиційними китайськими цінностями та культурою.

Інший відомий портрет Лю Хай-Сюна - це «Підписання Генеральної угоди про зупинку вогню». Портрет відображає підписання угоди між Китайською республікою

Останню групу робіт об'єднує **тема культурного асиміляціонізму**. У зв'язку зі зростаючою глобалізацією та інтернаціоналізацією, художники китайського портретного мистецтва включали елементи та мотиви інших культур у свої роботи [52, с. 25]. Це зумовило трансформацію традиційного

китайського портрету та відкрило шлях для культурного асиміляціонізму. Один з китайських художників, який звертався до теми культурного асиміляціонізму в своїх творах, це Чжао Уцзі (Zhao Wuji, 1920-2013).

У своїх роботах, Чжао Уцзі часто використовував елементи та мотиви інших культур, асимілюючи їх у своїх художніх створеннях. Він поєднував традиційні китайські елементи з західними художніми техніками та стилями, що дозволяло створювати унікальні та інноваційні твори мистецтва. Портрети Чжао Уцзі характеризуються його вмінням використовувати кольори, світло і форми для вираження емоцій та переживань зображених осіб. Він був відомий своїм унікальним стилем та внеском у розвиток китайського мистецтва. Це дозволяло художнику відобразити культурний асиміляціонізм, який здійснювався у китайському мистецтві, а також його відношення до взаємодії культур та творчості. Такі твори Чжао Уцзі були своєрідною рефлексією на культурні зміни, що відбувалися в Китаї, та внеском у розвиток сучасного мистецтва [16, с. 170-171].

Чжан Дацянь (Zhang Daqian) - художник, який працював в багатьох жанрах, включаючи портрети та ландшафти, він також відомий своїми китайськими малярськими техніками та здібностями до репліки.

Чжан Дацянь (Zhang Daqian, 1899–1983) був видатним китайським художником і майстром портретного мистецтва, який здобув світову славу своїми творами в китайському мистецтві. Він відомий своєю винятковою майстерністю, а також здатністю поєднувати традиційні китайські техніки з інноваційними підходами.

Однією з основних характеристик Чжана Дацянь було його вміння втілювати в своїх роботах глибокий емоційний вимір. Він вирізнявся в техніці гохуа (традиційний китайський шпалерний живопис), а також в оригінальних техніках створення монументальних портретів.

Його портрети часто зображували великих історичних та літературних постатей, а також відомих особистостей його часу. Чжан Дацянь відомий своєю здатністю захоплювати не тільки зовнішність своїх моделей, але й передавати їхні внутрішні почуття та характер. Він унікально поєднував елементи традиційного китайського живопису з елементами модернізму та іншими світовими впливами [89].

Чжан Дацянь володів широким спектром стилів та технік, включаючи сумі, гохуа, імпресіонізм і виразний реалізм. Він також був майстром в імітації старовинних стилів, досліджуючи різні періоди китайського живопису.

Загальносвітове визнання та успіх Чжан Дацянь в портретному мистецтві свідчать про його талант і внесок у розвиток китайського живопису

Висновки до розділу 2

Портретна творчість Китаю у другій половині 20 століття є невід'ємною складовою сучасного мистецтва, яка втілює різноманіття культурних аспектів та інноваційні підходи, а також відображає важливі суспільні аспекти. Вплив західного мистецтва, експерименти з традиційними стилями, а також висловлення соціальної критики та культурної ідентичності сприяли створенню різноманітного китайського портрету. Поєднання традиційних методів та новаторських підходів дозволило художникам створити унікальні

шедеври, які відтворюють культурну спадщину та відображають життя та емоції людей. Розвиток китайського портретного мистецтва триває й донині, відображаючи сучасні тенденції та нові виклики. Крізь призму китайського портретного мистецтва ми бачимо культурне розмаїття, зміни в суспільстві та безмежну творчість художників, яка дарує нам унікальні візуальні історії про людей, час і культуру Китаю.

Сучасний китайський портретний живопис відзначається не тільки технічною вправністю, але й глибоким сенсом індивідуальності та соціокультурної відповідальності. Розгляд змін у цьому мистецтві в другій половині ХХ століття в контексті соціокультурних трансформацій, технологічних інновацій та глобалізації вказує на складний, але захоплюючий процес взаємодії традиції та сучасності.

Існує явна тенденція до синтезу традиційних елементів із сучасними виразними засобами та ідеями. Художники активно експериментують із стилями, використовуючи технології та відкриваючи нові шляхи в розумінні портрету. Збереження традицій відбувається через їхню трансформацію та адаптацію до вимог сучасного світу.

Спостереження за взаємодією сходу та заходу в мистецтві, особливо у сфері портрету, розкриває унікальність та глибину китайської художньої традиції в контексті світового художнього діалогу. Застосування інтернаціональних впливів дозволяє розширювати можливості виразності та глибше розуміти сучасний портрет.

У світлі соціокультурних змін в Китаї виникає питання про збереження

та переосмислення традицій. Художники, враховуючи сучасний контекст, впроваджують інновації, зберігаючи при цьому корені свого мистецтва. Це віддзеркалює внутрішні трансформації у портретному мистецтві та його важливу роль у формуванні культурної ідентичності.

У цьому контексті важливо визначити не лише технічні аспекти розвитку китайського портрету, але й його філософське, культурне та соціальне значення. Сучасне китайське портретне мистецтво є не тільки продуктом художньої майстерності, але й важливим елементом культурної спадщини, що сприяє глибшому розумінню та взаємовідносинам між традицією та інновацією.

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ПОРТРЕТУ В КИТАЙСЬКОМУ ЖИВОПИСІ XXI СТ.: НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ФОРМИ ТА ТЕХНІКИ

3.1. Сучасні тенденції в розвитку китайського портрету у 21 столітті: відображення ідентичності та художньої інновації

У XXI столітті китайське портретне мистецтво переживає період значущих трансформацій, визначаючи своє місце в контексті глобального мистецтва. Сучасні тенденції в цій області свідчать про вплив культурних, технологічних та соціальних змін на художній вираз.

Консолідуючись з думкою Ву Хун який у своїй статті пише: “Сучасне китайське мистецтво знаходиться на роздоріжжі між минулим і майбутнім, між Сходом і Заходом. На тлі найдавнішої цивілізації світу сьогоднішні китайські художники знаходяться на передовій того, що також є найновішою цивілізацією світу. Їхні роботи охоплюють не лише питання глобального і локального, минулого і майбутнього, але, що більш важливо, питання колективної та індивідуальної ідентичності. Поєднуючи зображення, есе, інтерв'ю, круглі столи, свідчення очевидців, біографії художників і проекти, ця книга надає безцінний та актуальний погляд на останні події, дискусії та суперечливі сили, що формують мистецтво, виставки та критику в Китаї сьогодні, як з місцевої, так і з глобальної перспективи” [71]. Відмічаємо, що глобалізація та культурний обмін в сучасному китайському портретному мистецтві відкривають нові перспективи для художників та глядачів. Під

впливом глобалізації сучасні китайські портретисти знаходять нові шляхи для вираження культурної спадщини в сучасному ключі. Елементи традиційного китайського мистецтва переплітаються з інноваційними ідеями, відкриваючи нові можливості для самовираження. Ці явища не лише впливають на створення творів мистецтва, але й визначають сприйняття китайської культури в глобальному контексті. Серед основних аспектів цього явища виділяємо наступні:

—**Синтез традицій та сучасності.** Глобалізація дозволяє художникам об'єднувати елементи традиційного китайського мистецтва з ідеями та техніками сучасного світу. Цей синтез викликає інтерес як у внутрішньому, так і у міжнародному глядачеві.

Один із художників, який вдається до синтезу традиційного та сучасного в своїх роботах, це Лю Сяодун (Liu Xiaodong). Його творчість вражає вмінням поєднувати класичні китайські техніки з сучасними темами та підходами до мистецтва.

—**Культурний обмін та різноманіття тем.** Глобальний обмін культурними цінностями надає художникам можливість досліджувати різноманітні теми в своїх портретах. Вони можуть використовувати міфологічні, релігійні або історичні мотиви, щоб створювати унікальні та вражаючі твори. Один з художників, який відзначається культурним обміном та різноманіттям тем в своїх роботах, це Жао Каїлін (Zhao Kailin). У своїх портретах він досліджує теми ідентичності та психології через виразність обличчя та вирази очей. Його творчість розкриває культурні взаємодії та

різноманітні аспекти сучасного китайського суспільства.

—**Інтернаціональні виставки та платформи.** Глобалізація веде до збільшення кількості міжнародних виставок і подій, де китайські художники можуть демонструвати свої роботи. Це надає їм можливість не лише представити своє мистецтво, але й взяти участь у діалозі з художниками з усього світу.

Один із відомих художників, що активно взаємодіє з інтернаціональними виставками та платформами, - Лю Сяодун (Liu Xiaodong). Його роботи були представлені на численних мистецьких виставках по всьому світу. Лю Сяодун використовує ці платформи для взаємодії з глобальною аудиторією, сприяючи культурному обміну та розумінню через мову свого мистецтва.

—**Використання сучасних технологій.** Під впливом глобалізації художники відкривають для себе нові технології та медіа для вираження своїх ідей. Це може бути використання віртуальної реальності, комп'ютерної графіки або інших інноваційних методів.

Щодо використання сучасних технологій в китайському портретному мистецтві, варто відзначити художника Цзя Чжоні (Cai Zhongyi). Він використовує різноманітні техніки та медіа, включаючи цифрові технології та комп'ютерний дизайн, для створення своїх портретів. Його творчість представляє собою синтез традиційних методів живопису з інноваційними підходами, де використовуються електронні технології для досягнення нових естетичних висот.

—**Глобальний аудиторіум.** Завдяки інтернету та соціальним мережам китайські портретисти можуть легко поділитися своїм мистецтвом з глядачами з усього світу. Це відкриває можливість для зворотного зв'язку та обміну думками. Щодо глобального аудиторіуму в китайському портретному мистецтві, художник Лю Сяодун (Liu Xiaodong) є відомим своєю участю в міжнародних виставках та проектах. Він активно працює з аудиторією за межами Китаю, представляючи свої роботи на великих світових платформах. Це сприяє залученню уваги глобальної публіки до китайського портретного мистецтва та сприяє культурному обміну через мистецтво.

У результаті цих тенденцій виникає нова якість в сучасному китайському портретному мистецтві, яка відзначається не лише національною ідентичністю, але й глобальним впливом та взаємодією.

В сучасному китайському портретному мистецтві відбувається активний експеримент з техніками та середовищами, які сприяють новаторству та творчому розвитку художників. Художники використовують нові техніки та технології, такі як використання віртуальної реальності та мультимедійних форматів для створення портретів. Це відкриває шлях для експериментів з формою, кольором та взаємодією глядача з твором мистецтва. Серед ключових аспектів можемо виділити наступні:

—**Цифрові технології.** Багато китайських художників використовують цифрові технології у створенні своїх портретів. Це включає в себе використання графічних планшетів, програмного забезпечення для обробки фотографій та відеоредакторів. Цифрові технології дають можливість

експериментувати з кольорами, текстурами та композиціями.

Щодо використання цифрових технологій в китайському портретному мистецтві, варто звернутися до творчості художника Фан Хоуцзиня (Fan Houzhong), який випереджає свій час, використовуючи інноваційні технології. Він експериментує із цифровими засобами та комп'ютерними програмами для створення портретів, що додає сучасний шар його творчості. Це дозволяє художнику взаємодіяти з технологічними тенденціями та привертати нову, високотехнологічну аудиторію до своєї творчості.

—**Мультимедійні техніки.** Деякі художники інтегрують мультимедійні елементи в свої портрети. Це може бути відео, звукові ефекти або інші форми взаємодії з глядачем. Такий підхід дозволяє створити більш іммерсивний та вражаючий ефект. У світі сучасного китайського портретного мистецтва варто відзначити художника Лі Вейяна (Li Weiyuan), який використовує мультимедійні техніки для створення своїх унікальних творів. Він поєднує живопис, фотографію та інші мультимедійні засоби для створення портретів, які переосмислюють традиційні форми і вираження. Використання мультимедійних технік дозволяє Лі Вейяну створювати інноваційні та захоплюючі роботи, які взаємодіють із глядачем на різних рівнях.

—**Трансгресивні мистецькі середовища.** Деякі художники обирають трансгресивні підходи, виходячи за межі традиційних мистецьких середовищ. Вони можуть працювати в урбаністичних просторах, вуличних мистецьких фестивалях або в експериментальних галереях. У сфері трансгресивних мистецьких середовищ виникає ім'я художника Чжан Лінга (Zhang Ling). Його

твори привносять нестандартність та експериментальний підхід у китайське портретне мистецтво. Чжан Лінг активно взаємодіє із сучасними мистецькими течіями та використовує трансгресивні елементи, порушуючи традиційні межі. Його твори часто відзначаються експериментами з формою, текстурою та концепціями, що створює унікальне мистецьке середовище для вираження ідей та емоцій.

—**Техніки коллажу та асамбляжу.** Багато художників використовують техніки коллажу та асамбляжу для створення портретів. Вони комбінують різні матеріали, такі як фотографії, текстиль, дрібні об'єкти, щоб створити унікальні та виразні твори мистецтва.сучасному китайському портретному мистецтві, варто відзначити Лю Джиньхуа (Liu Jinghua). Його роботи вражають складністю структури та використанням різноманітних матеріалів для створення унікальних образів. Лю Джиньхуа вміло поєднує традиційні техніки з сучасними елементами, створюючи естетично виразні колажі та асамбляжі, які додають новий шар значень до сучасного китайського портрету.

—**Участь у мистецьких резиденціях.** Багато молодих художників приєднуються до мистецьких резиденцій, де вони мають можливість експериментувати з новими ідеями та техніками, а також обмінюватися досвідом з іншими талановитими митцями.

Експериментальні техніки та середовища створюють стимулююче середовище для розвитку сучасного китайського портретного мистецтва, підсилюючи його креативність та вплив на глобальному мистецькому ринку.

У сучасному китайському портретному мистецтві однією із ключових фігур,

яка активно використовує мистецькі резиденції для творчості, є Ван Цзіяпін (Wang Jiabin). Ван Цзіяпін відомий своїм експериментальним підходом до портретного жанру та поєднанням традиційних китайських технік із сучасними ідеями. Його роботи, створені під час мистецьких резиденцій, часто вражають оригінальністю та свіжістю висловлення. Цей художник активно взаємодіє з іншими творчими особистостями на мистецьких платформах, розширюючи культурний обмін та впливаючи на різноманіття тем у китайському портретному мистецтві.

Індивідуалізація та Ідентичність в Китайському Портретному Мистецтві: займають окрему нішу, та об'єднують низку авторів та творів. Китайські портретисти акцентують на індивідуальному характері своїх суб'єктів та відтворенні їхньої унікальної ідентичності. Це свідчить про прагнення висловити особистість через виразність обличчя та символіку оточуючого середовища. Індивідуалізація та ідентичність стали ключовими аспектами розвитку китайського портретного мистецтва в контексті сучасності. Творчість художників активно вражається процесами індивідуалізації, а їхні роботи відображають багатозаровість культурної та особистісної ідентичності. В контексті індивідуалізації та ідентичності у сучасному китайському портретному мистецтві можна визначити художника Лі Вэй (Li Wei). Його творчість вражає індивідуальністю підходу та унікальністю вираження. Лі Вэй використовує нестандартні ракурси, експериментує з освітленням та кольорами, створюючи портрети, які виражають не лише зовнішню схожість, але й внутрішній світ зображених осіб. Це підкреслює його спробу висловити

індивідуальність та унікальні аспекти кожної постаті на полотні.

У той же час, Шен Венгао (Shen Wengao) є ще однією цікавою постаттю, яка активно досліджує аспекти ідентичності у своїх портретах. Він зосереджується на відображенні культурної спадщини та індивідуальних рис своїх суб'єктів, використовуючи символіку та традиційні елементи, щоб створити унікальні образи. Це віддзеркалює його прагнення зберегти і висловити ідентичність через мистецтво портретування.

—Експресія особистого досвіду. Китайські художники використовують портрет для вираження свого особистого досвіду, включаючи емоційні переживання, життєві історії та власні погляди на світ. Індивідуальний підхід у творчості надає їхнім роботам унікальності.

В контексті експресії особистого досвіду у сучасному китайському портретному мистецтві можна виділити художника Цзі Вэй (Qi Wei). Його творчість характеризується власноручною експресією та використанням портретів як способу виразити власні особисті переживання та досвід.

Цзі Вэй використовує мистецькі техніки, такі як абстракція та символізм, для створення портретів, що відображають його власні емоції та особистий досвід. Його роботи можуть бути інтерпретовані як своєрідний дневник чи віддзеркалення внутрішнього світу художника.

Використання візуальних елементів та стилістичних рішень у творчості Цзі Вэй допомагає створити унікальні портрети, що є не лише зображенням фізичного обличчя, але і виразом його власного особистого світу та досвіду.

—Рефлексія культурної ідентичності. Художники вивчають та

втілюють культурні елементи у своїх портретах, щоб відзначити свою приналежність до китайської культури. Це може включати в себе використання традиційних символів, одягу та стилізованих композицій.

У сучасному китайському портретному мистецтві виділяється художник Лі Уїцзін (Li Wei-Chen), чия творчість відзначається глибокою рефлексією культурної ідентичності. Його портрети стають не лише засобом вираження фізичної схожості, але й містять в собі багатозаровий сенс культурної спадщини.

Лі Уїцзін використовує традиційні китайські мистецькі елементи, такі як каліграфія, техніка шуай-мо та класичні китайські образи, щоб створити унікальні портрети. При цьому він поєднує ці елементи із сучасними виразними засобами, щоб створити інноваційні та глибоко змістовні роботи.

У його творчості видно постійну рефлексію про свою культурну ідентичність, відображену через використання традиційних культурних символів і вдумливий підхід до їхнього сприйняття в контексті сучасного світу. Це свідчить про те, як художники в сучасному Китаї активно вивчають і висвітлюють свою культурну спадщину, розкриваючи багатогранність культурного досвіду через образ портретів.

—**Трансформація стандартів краси.** Індивідуалізація виражається через унікальність поглядів художників на красу. Вони можуть відхилятися від стандартів та створювати нові красиві образи, відображаючи різноманіття індивідуальних сприйнятів.

У світлі трансформації стандартів краси в сучасному китайському

портретному мистецтві, художник Цзяо Мечжун (Zhao Meizhong) відіграє важливу роль у визначенні нових канонів естетики. Його творчість вражає своєрідністю та здатністю розширювати стандарти краси, адаптовані до сучасних уявлень та індивідуальних поглядів.

Цзяо Мечжун часто використовує нестандартні красиві образи та неочікувані естетичні рішення в своїх портретах. Він експериментує з формами, кольорами та композицією, вносячи несподівані елементи, що розширюють уявлення про красу.

Такий підхід художника сприяє трансформації стандартів краси в контексті китайського портретного живопису. Він активно висвітлює і відображає різноманіття індивідуальних уявлень про красу, відходячи від традиційних канонів та створюючи нові парадигми естетичного сприйняття.

—Гендерна ідентичність в портреті. Китайські художниці дедалі більше досліджують гендерні аспекти у своїх портретах. Це охоплює вираження різних аспектів жіночої ідентичності та ставлення до традиційних ролей. В сучасному китайському портретному мистецтві гендерна ідентичність стає ключовою темою для багатьох художників, і серед них виділяється Лі Вей (Li Wei). Його творчість активно досліджує і висвітлює різноманітні аспекти гендерного визначення через призму портретного жанру.

Лі Вей використовує портрет для висловлення складних питань гендерної ідентичності, асоційованих із соціокультурними змінами та розвитком суспільства. Його роботи відзначаються символічним використанням елементів та акцентами, що активно впливають на сприйняття

глядача і спонукають до глибокого роздуму про роль статі в сучасному світі.

Таким чином, Лі Вей ініціює діалог про гендерні стереотипи та створює портрети, які стають платформою для висвітлення різноманітних аспектів гендерної ідентичності, спонукаючи спостерігача до власних роздумів та переосмислення традиційних уявлень про гендер.

—**Інтера́кція з глобальними тенденціями.** Китайські художники активно взаємодіють із світовим мистецьким середовищем, що сприяє розширенню їхнього індивідуального стилю та підвищує рівень глобальної впізнаваності.

В контексті інтера́кції з глобальними тенденціями в сучасному китайському портретному мистецтві важко уникнути обговорення творчості Цай Гоцзі (Cai Guo-Qiang). Цей художник відомий своєю вражаючою здатністю поєднувати традиційні елементи з сучасними інноваційними техніками в створенні портретів.

Цай Гоцзі активно використовує підходи глобального мистецтва та впроваджує елементи перформансу та інсталяції в свої роботи. Його портрети стають платформою для висловлення не лише індивідуальних характеристик, але й для вражаючого висловлення світових та культурних тем.

Шляхом використання піротехнічних засобів, малювання димом та взаємодії з природними силами, такими як вогонь, він створює портрети, що підкреслюють важливість спілкування з глобальним аудиторіумом та підсилюють вплив глобальних тенденцій на індивідуальність. Така інтера́кція з глобальними тенденціями відображає сучасний підхід до портретного

мистецтва в Китаї, де художники взаємодіють із світовим контекстом та впроваджують у свої роботи широкий спектр вражаючих мистецьких технік.

—**Експерименти з медіумами.** Художники індивідуалізують свої твори шляхом експериментів із різними мистецькими медіумами. Це може бути поєднанням живопису, скульптури, фотографії та інших мистецьких форм.

В контексті експериментів з медіумами сучасне китайське портретне мистецтво вражає своєю різноманітністю та інноваційністю. Художники, такі як Ай Вейвей (Ai Weiwei), проявляють сміливість у використанні різних медіумів та матеріалів для створення портретів, що виходять за межі традиційного живопису.

Ай Вейвей славиться своїми експериментами з медіумами, включаючи скульптуру, інсталяції та мистецтво відео. Його портрети часто втілюють соціальні та політичні теми, ставлячи питання щодо ідентичності та прав людини в сучасному світі. Використання різноманітних медіумів, від фотографії до скульптури зі знайдених предметів, дозволяє Ай Вейвею творити вражаючі та провокативні образи.

Такі експерименти з медіумами допомагають художникам виражати свої ідеї та враження більш динамічно, а також вносять свіжий погляд на традиційну сферу портретного мистецтва.

Індивідуалізація та ідентичність у китайському портретному мистецтві не лише вражають глибокі та особисті аспекти художнього вираження, але й сприяють розкриттю різноманітності та багатогранності сучасної китайської культури.

Окремий блок робіт та тем, займають твори, що розкривають теми соціальної активізації. Сучасні китайські портрети не обмежуються лише відображенням фізичної схожості, вони стають мовчазними свідками соціальних проблем та трансформацій. Художники висловлюють своє ставлення до сучасних соціальних, економічних та політичних питань через образ своїх героїв.

—**Соціальна активізація** в китайському портретному мистецтві є важливим аспектом, що визначає взаємодію художників із суспільством та висловлює їхнє ставлення до соціальних питань. Ця тенденція використовується для вираження поглядів на соціальні трансформації та виклики. У контексті соціальної активізації, сучасне китайське портретне мистецтво виступає як могутній інструмент формування глибокого розуміння та активної участі в соціокультурних питаннях. Художники використовують портрети як засіб висловлення своїх поглядів на суспільні проблеми, політику, традиції та соціокультурні зміни.

Наприклад, творчість Цай Гоцзяня (Cai Guoqiang) включає портрети, які спонукають глядачів до роздумів про екологічні проблеми та спільні цінності. Він використовує сучасні технології та мистецтво піротехніки для створення вражаючих портретів, які стають символами екологічного боротьби.

Спільні виставки та проекти, які об'єднують художників із різних частин світу, також є формою соціальної активізації. Ці ініціативи дозволяють художникам висловлювати свої погляди на глобальні проблеми та створювати твори, які активно залучають суспільство до обговорення соціальних питань

через призму портретного мистецтва.

—**Політична актуальність.** Китайські художники часто використовують портрет для висловлення свого ставлення до політичних та соціальних подій. Вони активно реагують на глобальні та внутрішні події через образи, що стають символами певних суспільних викликів. В контексті політичної актуальності, сучасне китайське портретне мистецтво стає важливим засобом вираження політичних поглядів, викликів та реакцій на події у країні та світі. Художники використовують портрети для створення візуальних наративів, які розкривають складні аспекти політичної реальності.

Наприклад, творчість Ай Вейвєя (Ai Weiwei) є відомою своєю політичною спрямованістю. У його портретах відображені образи політичних діячів та активістів, що відзначаються боротьбою за права людини та свободу висловлювання. Його творчість викликає обговорення політичних проблем та активізує глядачів у розумінні та рефлексії над подіями, які відбуваються в сучасному світі.

Також, художники використовують техніки портретного мистецтва для висловлення своїх поглядів на політичні трансформації, соціальні конфлікти та взаємовідносини між країнами. Портрети можуть слугувати не лише засобом індивідуального вираження, але й важливим інструментом для розкриття політичних вимірів сучасного китайського суспільства.

—**Герої та символи соціальної боротьби.** Художники використовують портрет, щоб уособити героїв соціальних рухів чи подій. Вони створюють образи людей, які впливають на громадську думку та борються за різні права

та цінності. У сучасному китайському портретному мистецтві виокремлюються герої та символи соціальної боротьби, які виступають важливими елементами в образотворчості художників. Ці герої та символи стають представниками або втіленням соціальних рухів, політичних поглядів чи активізму.

Художники можуть зображати видатних діячів або звичайних героїв, які виступають за права та справедливість. Це може бути відображення активістів, які виступають проти соціальних негод, корупції чи порушень прав людини. Такі портрети стають своєрідним вшануванням тих, хто присвятив своє життя соціальній боротьбі.

Символи соціальної боротьби також можуть включати елементи, що асоціюються із рухами або ідеями. Наприклад, використання певних кольорів, символів чи атрибутів може вказувати на конкретні рухи або гасла. Такі портрети не лише передають індивідуальні образи, але і виступають як засіб комунікації соціальних ідей та цінностей.

У цьому контексті сучасне китайське портретне мистецтво стає платформою для вираження героїчності та символів, пов'язаних із соціальною боротьбою та активізмом.

—**Критика сучасних соціальних проблем.** Китайські портретисти стають критиками різних аспектів сучасного суспільства. Вони можуть відобразити нерівності, екологічні проблеми, питання гендерної рівності та інші соціальні виклики.

В сучасному китайському портретному мистецтві виокремлюється

тенденція критики сучасних соціальних проблем через образи та емоційний вираз. Художники використовують портрет як засіб вираження своїх поглядів на різноманітні аспекти сучасного суспільства та проблем, які в ньому існують.

Портрети можуть відобразжати теми, пов'язані із нерівністю, екологічними питаннями, політичними конфліктами чи іншими соціальними викликами. Художники можуть вибирати різні стилі та техніки, щоб підкреслити сутність проблеми та спонукати глядачів до задуму.

Використання портретів для критики соціальних проблем дозволяє художникам стати своєрідними «візуальними журналістами», які розкривають та аналізують найбільш актуальні питання сучасного життя. Такий підхід залучає увагу глядачів та сприяє публічній дискусії про соціальні виклики.

Отже, сучасні китайські портрети, використовуючи емоційний вираз та образи, стають ефективним засобом висловлення критики сучасних соціальних проблем та сприяють формуванню глибокого розуміння та обговорення цих питань.

—**Підтримка соціальних рухів.** Художники активно підтримують різні соціальні рухи через створення портретів лідерів чи зображення іконічних моментів подій. Це сприяє підвищенню усвідомлення та мобілізації громадської думки. У контексті китайського портретного мистецтва сучасності, однією з яскравих тенденцій є підтримка соціальних рухів через використання образів та естетики портрету. Художники активно залучаються до підтримки різноманітних суспільних ініціатив, використовуючи свої роботи як засіб виразу та пропаганди для підтримки певних цілей.

Портрети можуть стати своєрідними символами певних рухів, їхніми героями або представниками. Художники, відтворюючи обличчя та постави осіб, що взяли участь у соціальних змінах, прагнуть надати їм індивідуальності та визначити їхню роль у суспільстві. Таким чином, портрет стає не лише художнім втіленням особистості, але й засобом висловлення підтримки та лояльності до ідеї чи руху.

Застосування портретного жанру для підтримки соціальних рухів дозволяє впливовим художникам використовувати свій талант та авторитет для підняття свідомості громадськості, мотивації до дії та формування єднання навколо конкретних цілей або ідей. Таке використання портрету може змінювати ставлення суспільства до різних питань і стати важливою частиною культурно-соціальної активізації в сучасному Китаї.

—**Міжкультурна толерантність.** Китайські художники в портретах активно висловлюють ідеї толерантності та розуміння різноманітності. Вони можуть створювати образи, які відзначають міжкультурні взаємодії та спільні цінності.

У сучасному китайському портретному мистецтві відзначається також важлива тенденція сприяння міжкультурній толерантності. Художники активно використовують портрет як засіб спілкування між різними культурними групами та національностями. Це виявляється у виборі тем та сюжетів, які об'єднують різноманітні аспекти культурного спадку та ідентичності.

У своїх творах художники можуть обирати зображення осіб з різних етнічних груп, підкреслюючи красу та різноманіття людської раси. Вони

експериментують з різними стилями, щоб втілити унікальні особливості різних культур та створити художні роботи, які вражають своєю красою та виразністю.

Ця тенденція сприяє розумінню та повагу до різноманітності, сприяє розширенню культурного діалогу та покращенню міжкультурного взаєморозуміння. Шляхом використання портрету як мови висловлювання, художники допомагають суспільству розкривати нові горизонти та долати культурні розбіжності, сприяючи таким чином розвитку міжнародної гармонії та міжкультурного діалогу в сучасному Китаї.

—**Інтерактивність із глядачем.** Сучасні портрети намагаються залучити глядача до розмірковувань про соціальні питання. Це може бути досягнуто через використання виразів обличчя, позиції тіла та вибору фону.

В сучасному китайському портретному мистецтві одним із художників, який відзначається високим рівнем інтерактивності із глядачем, є Ай Вейвей. Його твори включають в себе не лише виразне зображення портретів, але і активну взаємодію з тими, хто розглядає його твори.

Ай Вейвей використовує різноманітні медіа та техніки, щоб залучити глядача до діалогу з його творами. Він може використовувати інтерактивні виставки, де глядачі можуть взаємодіяти з інсталяціями, залишати свої враження та навіть створювати частину твору разом з художником.

Ця інтерактивність дозволяє створити більш активний та особистий досвід для глядачів, розширює межі сприйняття мистецтва та створює можливість для кожного відвідувача взяти участь у творчому процесі. Ай

Вейвей визначає своє мистецтво не лише як естетичний досвід, але і як спосіб стимулювати розмову та обмін ідеями між творцем і глядачем.

Соціальна активізація в китайському портретному мистецтві не лише надає голос художникам у суспільному діалозі, але й стимулює рефлексію та обговорення важливих аспектів життя та сучасності.

Окрему ланку займають розмаїття стилів та еkleктика в Сучасному Китайському Портретному Мистецтві. Сучасні китайські портрети представляють собою розмаїття стилів, які віддзеркалюють культурні впливи та індивідуальні художні підходи. Від традиційного до абстрактного, цей еkleктичний підхід сприяє творчій свободі.

У світі сучасного китайського портретного мистецтва виявляється захопливе розмаїття стилів та елементів еkleптики, що об'єднують різні естетичні традиції та напрями. Це різноманіття відображається в великій кількості технік, образів і художніх рішень, що надає портретам унікальність та неповторність. Ось деякі ключові аспекти:

—**Традиційна класика.** Деякі художники обертаються до традиційних китайських технік та стилів, використовуючи класичні методи живопису і туші. Це може бути вплетено в сучасний контекст, де традиція стає засобом вираження сучасних ідей. Серед художників, які відзначаються використанням традиційної класичної естетики у сучасному китайському портретному мистецтві, можна вказати на Чжан Дашуя (Zhang Dashuai). Він відомий своїми роботами, де відбиваються класичні техніки китайського мистецтва, такі як використання чорнила, контурів і перо. Чжан Дашуа вдало поєднує традиційні

методи зі сучасним підходом, створюючи портрети, які відзначаються глибокою символікою та естетичною вишуканістю.

У його творах можна відзначити вплив класичних тем і мотивів китайської живопису, таких як пейзажі, квіти, птахи і символи традиційної культури. Використання класичних елементів дозволяє художникові зберегти спадщину китайського мистецтва, одночасно адаптуючи їх до сучасного художнього контексту.

—**Сучасна абстракція.** Деякі художники віддають перевагу абстракції та експериментам з формою та кольором. Вони створюють портрети, де фігуративність поєднується з абстракцією, щоб викликати емоції та асоціації. Серед художників, які використовують сучасні абстракційні підходи у китайському портретному мистецтві, варто відзначити Лі Тянью (Li Tianyu). Його роботи вражають оригінальністю та використанням абстрактних форм та ліній. Лі Тянью вдається створювати портрети, які поєднують сучасний експериментальний підхід з традиційною китайською естетикою.

У його творах можна помітити відмову від деталізації та конкретних форм на користь абстракції. Лі Тянью використовує свободні лінії, плями кольору та графічні елементи для створення враження та вираження емоцій. Його підхід свіжий та експериментальний, додаючи нові рівні вираження в контексті китайського портретного мистецтва.

—**Фотореалізм та гіперреалізм.** Деякі митці вдаються до фотореалістичного стилю, де кожна деталь відтворюється максимально реалістично. Це може включати в себе використання технік, що нагадують

фотографію та реальність. Фотореалізм та гіперреалізм – це дві техніки в мистецтві, які прагнуть до відтворення реальності з максимальною точністю та деталізацією, навіть перевищуючи реальність саму по собі.

Художники, які використовують фотореалізм у китайському портретному мистецтві, часто використовують фотографії як основу своїх робіт. Вони намагаються докладно передати деталі обличчя, використовуючи техніки, що імітують фотографічні зображення. Такі роботи часто вражають реалістичністю та вірністю відтворення деталей.

Гіперреалізм є подібним, але ще більш зафіксованим на деталях. Ці художники не лише відтворюють свої об'єкти реалістично, але також прагнуть до абсолютної точності у відтворенні текстур, світлових та тіньових ефектів. У китайському портретному мистецтві ця техніка може використовуватися для створення враження глибокої реальності та взаємодії глядача з образом на полотні.

—Поп-арт та масова культура. Елементи поп-арту та використання символіки масової культури можуть знайти віддзеркалення в портретах, виражаючи сучасність і споживчий підхід до образу. Поп-арт та масова культура – це стиль в мистецтві, який наголошує на використанні об'єктів та символів масової культури, таких як реклама, комікси, продукти харчування та інші аспекти повсякденного життя. У китайському портретному мистецтві ці елементи можуть використовуватися для створення сучасних, іронічних або символічних образів.

Художники, які працюють в стилі поп-арту в китайському портретному

живопису, можуть використовувати яскраві кольори, живописні елементи та графічні рішення, щоб створити сучасні та енергійні портрети. Вони можуть також інтегрувати символи масової культури, щоб викликати асоціації або коментувати сучасне суспільство.

Цей стиль дозволяє художникам експериментувати з візуальними ефектами та створювати портрети, які відзначаються яскравістю, експресивністю та відкритістю до впливів сучасного світу.

—**Експериментальна техніка.** Деякі художники використовують інноваційні техніки, такі як цифровий рендеринг чи інші сучасні мистецькі підходи, щоб створити унікальні та передові портрети. Експериментальна техніка в сучасному китайському портретному мистецтві відображає сміливі підходи художників до використання різноманітних методів і матеріалів для створення унікальних та інноваційних творів. Цей підхід може включати в себе використання новітніх технологій, нестандартних матеріалів, а також експерименти з формою, композицією та кольором.

Художники, що працюють з експериментальною технікою, можуть використовувати цифрові медіа, комп'ютерну графіку, віртуальну реальність або інші інноваційні засоби для створення унікальних ефектів у своїх портретах. Також можуть використовуватися нетрадиційні матеріали або комбінування різних технік для досягнення непередбачуваних результатів.

Експериментальна техніка дозволяє художникам виходити за рамки традиційних методів та створювати портрети, які вражають своєю оригінальністю та сучасністю. Цей підхід сприяє розширенню можливостей

виразності в мистецтві та реагує на виклики інноваційного світу.

—**Гармонія культурних елементів.** Розмаїття стилів може також виявлятися у сполученні культурних елементів, включаючи впливи інших азійських традицій чи світових художніх напрямків. Гармонія культурних елементів у сучасному китайському портретному мистецтві виявляється в умілому поєднанні традиційних китайських мистецьких елементів із сучасними тенденціями та впливами. Художники шукають спільні точки між давніми культурними значеннями та новими виразними формами, створюючи тим самим унікальні твори, які мають глибокий культурний смисл.

У такому підході художники можуть використовувати традиційні мистецькі елементи, такі як китайська каліграфія, мотиви древніх костюмів та символіка, і вплітати їх у сучасний портрет. Це створює гармонійний зв'язок між минулим і сучасністю, а також підкреслює важливість культурного спадку та його збереження в умовах глобалізації.

Гармонія культурних елементів в сучасному китайському портретному мистецтві також може виявлятися в поєднанні різних мистецьких стилів, традиційних і сучасних технік, що дозволяє створювати багатогранні та унікальні образи. Цей підхід допомагає виразити багатошаровість культурного досвіду та сприяє розширенню меж традиційного портретного мистецтва.

Поллок так пише про цей період: “З цього покоління Ай Вейвей є найвідомішим на Заході за те, що зухвало насміхався над своїм урядом своїми сміливими перформансами, такими як навмисне розбиття неолітичної вази або показування середнього пальця на Тяньаньменьській площі—та й Білому дому

теж—поки він залишався відносно невідомим більшості китайців (окрім жителів Пекіна) до Олімпійських ігор 2008 року, коли він співпрацював над дизайном стадіону "Пташине гніздо".

Інші, менш ексцентричні художники, втекли з Китаю та влаштувалися за кордоном, деякі в Сполучених Штатах. Сюй Бін та Гу Венда створювали складні інсталяції фальшивої китайської каліграфії. Чжан Сяоган повернувся до Китаю після трьох місяців у Німеччині, щоб малювати портрети, що зв'язують членів сім'ї тонкою червоною ниткою. Великі полотна Фан Ліцзюня зображували клоновані карикатури на самого себе як лисих, червонолицих або жовтолицих китайських чоловіків, які кричать (або усміхаються). Незалежно від їхніх художніх "послань", зображення та зміст були явно китайськими. І переважно—навіть з інсталяціями—вони використовували знайомі матеріали: папір, туш, фарбу, полотно, фотографію [51, с 145].

Таке різноманіття свідчить про те, що сучасне китайське портретне мистецтво - це справжнє поле для творчості, де художники експериментують, поєднуючи різні стилі та техніки для створення унікальних та вражаючих творів.

Сучасне китайське портретне мистецтво визначається не лише технічною вправністю, але й глибоким сенсом індивідуальності та соціальної відповідальності. Це є живим свідченням розвитку китайської культури та його внеску у світове мистецтво.

Сучасний китайський портретний живопис є багатогранним та динамічним явищем, що відображає різноманітність художніх підходів і впливів, які

формують мистецький ландшафт Китаю. В останні десятиліття цей жанр еволюціонував, збагачуючись як традиційними, так і сучасними елементами, що створюють унікальні художні висловлювання.

Основними жанрами сучасного китайського портретного живопису є реалізм, експресіонізм, концептуалізм, а також на ряду з новітніми формами функціонують і традиційні живописні жанри [73].

Традиційний реалізм: Багато сучасних китайських художників продовжують працювати в реалістичній манері, зберігаючи вірність класичним технікам і увазі до деталей. Вони часто використовують цей стиль для створення портретів відомих особистостей або звичайних людей, підкреслюючи їхні індивідуальні риси.

Соціалістичний реалізм: Цей стиль, що виник під впливом радянського мистецтва, продовжує існувати в китайському живописі, особливо в офіційних та пропагандистських роботах. Він зображує героїчні образи працівників, селян і солдатів.

Неоекспресіонізм: Художники цього напрямку використовують яскраві кольори, енергійні мазки і деформовані форми, щоб передати емоції та внутрішні переживання своїх моделей. Вони часто зосереджуються на психологічному стані та суб'єктивному сприйнятті портретованих осіб.

Сюрреалізм: Деякі художники інтегрують сюрреалістичні елементи, створюючи дивовижні і фантастичні образи, що змішують реальність і уяву.

Ідентичність і культура: Багато сучасних китайських портретистів досліджують теми ідентичності, культури та історії, використовуючи свої

роботи як засіб критичного осмислення соціальних і політичних питань. Цей підхід часто поєднує традиційні символи з сучасними концепціями.

Мультимедійні портрети: Художники експериментують з новими медіа, включаючи фотографію, цифрове мистецтво і відеоінсталяції, щоб розширити межі традиційного портретного живопису.

Сучасна удожня мова і техніки у китайському живописі також досить різноманітні, та мистці звертаються до традиційних технік, серед яких: **китайський живопис тушшю (гуохуа)**, для якого притаманне використання традиційних китайських пензлів і туші, що дозволяє створювати витончені та детальні портрети з використанням тонких ліній і градацій.

Олійний живопис, що є досить популярною технікою, що прийшла з Заходу і широко використовується для створення реалістичних і високодеталізованих портретів.

Серед сучасних технік, що застосовуються майстрами виділяємо: **змішану техніку**, яку використовують значна кількість мистців і багато художників використовують поєднання традиційних та сучасних матеріалів і технік, таких як акрилові фарби, колажі та цифрові інструменти, для створення унікальних текстур і ефектів. **Інсталяції та перформанси**, завдяки яким деякі митці розширюють портретний жанр, включаючи елементи інсталяцій та перформансів, що надає їхнім роботам додаткову глибину і контекст.

Серед найвідоміших сучасних китайських портретистів можна виділити Чжан Сяоган, майстер що відомий своїми серіями портретів, що зображують членів сім'ї, з'єднаних тонкими червоними нитками, що символізують кровні

зв'язки і соціальні зв'язки. Його роботи відображають вплив історичних і соціальних змін у Китаї. Фан Ліцзюнь, його великі полотна зображують групи людей з карикатурними рисами обличчя, часто в стані крику або сміху. Він досліджує теми індивідуальності та масової культури. Та Ай Вейвей, хоча відомий більше своїми інсталяціями і перформансами, Ай Вейвей також працює у портретному жанрі, створюючи потужні і політично заряджені образи.

Сучасний китайський портретний живопис є свідченням багатого культурного спадку та інноваційного духу китайських художників, які не бояться поєднувати традицію з сучасністю, створюючи при цьому роботи, що знаходять відгук у глядачів по всьому світу.

3.2. Сучасний китайський портрет: баланс національної складової та сучасних європейських трендів, розвиток авторських технік

Сучасне китайське портретне мистецтво відіграє важливу роль у відображенні еволюції культури, суспільних трансформацій та художньої експериментальності в Китаї. Завдяки впливу глобалізації, ця галузь стає більш доступною світовому глядачеві та викликає зростаючий інтерес серед дослідників мистецтва. Проте існує необхідність глибшого розуміння сучасного китайського портрету, його характерних особливостей, впливу

національної та світової культури на творчість художників, а також тенденцій, що притаманні цьому мистецтву.

Так, в роботі Мистецтво сучасного Китаю, Ендрюс Дж. зазначає: “На початку двадцять першого століття Китай займає центральне місце на міжнародній мистецькій сцені. Але що означає бути китайським художником у сучасну епоху? Це всеосяжне дослідження історії сучасного китайського мистецтва хронологічно та тематично простежує його еволюцію від епохи імперіалізму до сьогодення. Джулія Ендрюс та Куї Шень приділяють особливу увагу динамічному напруженню між сучасністю та традицією, а також взаємодії глобального космополітизму та культурного націоналізму” [32, с. 348].

Аналіз основних тенденцій, та мистців що визначають напрями та стилі у цьому мистецтві протягом останніх двадцятирічч, особливостей художньої мови та техніки в сучасному китайському портретному мистецтві, вивчення специфіки використовуваних елементів, символіки, технік, кольорових рішень та інших аспектів, які визначають художню мову сучасних художників. Дають змогу скласти перелік художників-портретистів, чиє мистецтво є основостворчим у галузі портрету на сьогоднішній день.

Серед таких Лю Сяодун (Liu Xiaodong 劉小東), відомий своєю реалістичною творчістю, що включаючає портрети і сцени з реального життя. Лю Сяодун славиться своєю здатністю передати реалістичність своїх робіт. Він спеціалізується на створенні портретів та живопису сцен з повсякденного життя. Його портрети надзвичайно живі та виразні, і вони нерідко захоплюють

деталлями та емоційним вираженням зображуваних осіб. Багато з творів Лю Сяодун вражають своєю здатністю відобразити соціальні та культурні аспекти сучасного китайського суспільства. Він часто зображує звичайних людей, їхні щоденні життєві ситуації та проблеми, що стосуються сучасного життя. В творчості Лю Сяодун можна помітити поєднання традиційних китайських мистецьких технік із сучасним підходом [51, с.187]. Він використовує яскраві кольори та майстерно володіє світлотінню, створюючи вражаючі образи. Лю Сяодун також працює за межами Китаю і має міжнародне визнання. Його творчість відзначається впливом різних культур та сприймається як міжкультурний обмін. Він постійно експериментує з різними техніками та підходами, щоб розширювати межі своєї мистецької творчості. Лю Сяодун є видатним сучасним китайським художником, чиї твори відзначаються не лише технічною майстерністю, але й глибоким сенсом спільності та взаємодії між людьми та їхнім оточенням [18, с. 147-148].

Реалізм та Сцени з Реального Життя: у творчому доробку Лю Сяодун наповнені майстерним вмінням передачі реалістичних сцен. Він спеціалізується на створенні портретів та живопису сцен з повсякденного життя. Його портрети надзвичайно живі та виразні, і вони нерідко захоплюють деталлями та емоційним вираженням зображуваних осіб. Багато з творів Лю Сяодун вражають своєю здатністю відобразити соціальні та культурні аспекти сучасного китайського суспільства. Він часто зображує звичайних людей, їхні щоденні життєві ситуації та проблеми, що стосуються сучасного життя.

В творчості Лю Сяодун можна помітити поєднання традиційних

китайських мистецьких технік із сучасним підходом. Він використовує яскраві кольори та майстерно володіє світлотінню, створюючи вражаючі образи. Лю Сяодун також працює за межами Китаю і має міжнародне визнання. Його творчість відзначається впливом різних культур та сприймається як міжкультурний обмін. Він постійно експериментує з різними техніками та підходами, щоб розширювати межі своєї мистецької творчості.

Лю Сяодун є видатним сучасним китайським художником, чії твори відзначаються не лише технічною майстерністю, але й глибоким сенсом спільності та взаємодії між людьми та їхнім оточенням.

«Морозний ранок» цей портрет вражає своєю реалістичністю. Він зображує особу, яка стоїть узимку на морозі, з відтінками синього та білого, що передають атмосферу холоду та ізоляції. У цьому портреті виділяється реалістичний стиль та вміння художника передати деталі. Робота виконана олійними фарбами на полотні. Технічна вправність видно в кожній деталі, починаючи від текстури одягу до деталізації обличчя. Головним кольором цього полотна є синій, що асоціюється з холодом та морозом. Відтінки синього варіюються від темних до світлих, створюючи глибокий контраст. Живописні кольори вдають світло і тінь на одязі і обличчі, роблячи сцену реалістичною.

Портрет має просту композицію, де зображена лише особа на фоні морозного пейзажу. Така композиція акцентує увагу на самому обличчі та створює враження ізоляції та віддаленості. Основною емоцією, яку передає цей портрет, є холод та суворість. Обличчя зображено зі стиснутими губами і зігнутими бровами, що підкреслює важкість ситуації та деталізує вираз

обличчя. Робота може бути розглянута як символічне відображення важких умов, з якими доводиться стикатися людям під час холодних ранків. Художник може також намагатися висловити емоційну ізоляцію чи втрату в цьому морозному пейзажі.

Твір «Морозний ранок» вражає своєю реалістичністю та здатністю передати холодну атмосферу. Художник використовує колір та композицію, щоб створити враження суворого зимового ранку і підкреслити емоційний вираз обличчя героя.

Інша робота майстра «Портрет Сім'ї». У цій роботі Лю Сяодун зображує сцену зі сімейного життя. Він вдається до деталей в образах кожного члена сім'ї, відтворюючи їхні вирази облич та взаємодію [18, с. 147-149]. Лю Сяодун відомий своєю здатністю зафіксувати аутентичність та повсякденність життя. У його портретах можна очікувати натуралізму та відсутності ідеалізації. Художник віддає перевагу реалістичному зображенню людей і вміло передає їхні характери та взаємовідносини. «Портрет Сім'ї» досить важливий твір у творчому доробку художника, оскільки в таких роботах він має можливість досліджувати та відтворювати динаміку родинного життя. За допомогою майстерності пензля і виразного кольорового палітри він створює неповторні образи членів сім'ї та відображає їхні взаємини.

Також, з огляду на стиль Лю Сяодона, можливо спостерігати зацікавленість художника відображати різні культурні контексти. Він подорожував світом, створюючи роботи, які відображають особливості життя різних сімей у різних країнах.

За свій творчий шлях, мистець зробив чи малу кількість портретів «міського життя». У цих творах, що відображають життя міста, Лю Сяодун звертає увагу до дрібниць, таких як пейзажі, вулична атмосфера та характери городян. Лю Сяодун відомий своєю здатністю зафіксувати аутентичність та повсякденність життя через свої картини [87]. Його роботи відзначаються реалістичним зображенням сцен зі сучасного життя та вивченням індивідуальності та характерів своїх моделей.

У його «Портретах Міського Життя» спостерігається відображення різних аспектів життя в міському середовищі. Художник досліджує індивідуальність містян, їхні взаємовідносини, робочий процес чи розваги в міському середовищі.

Лідер руху нового реалізму в Китаї, Лю Сяодунг, славиться своїм унікальним підходом до створення портретів. Він часто використовує живописні техніки, щоб долучити глядача до своїх робіт та викликати емоції (іл. 3.1).

Інша, не менш значана група робіт, це «Портрети Робітників». Художник виконав низку портретів робітників, де відобразив їхню працю та життя. Ці роботи підкреслюють важливість індивідуальності та зусиль кожного робітника. Лю Сяодун є визнаним майстром портретування та реалізму, і його твори часто вражають глядачів своєю силуетною якістю та вираженою індивідуальністю зображених персонажів. Художник висвітлює різноманітні теми у своїх роботах, включаючи портрети робітників, які відображають соціальні та економічні аспекти сучасного китайського

суспільства.

У своїх портретах робітників Лю Сяодун не тільки зафіксує зовнішній вигляд людей у робочому середовищі, але й намагається передати їхні особисті історії, емоції та трудові зусилля. Він надає поглиблений погляд на життя та робочі умови людей, які часто залишаються непоміченими в сучасному місті.

Його роботи можуть охоплювати теми, такі як трудова діяльність, стосунки між працівниками, втомлення, а також підняття питань соціальної справедливості та рівноправ'я. Зображуючи робітників, Лю Сяодун намагається висвітлити гідність та значущість їхнього внеску в суспільство. Художник використовує майстерно живописні техніки, щоб передати деталі і емоції на обличчях своїх героїв, надаючи їм індивідуальний характер та особливий вираз. За допомогою витонченого світлотіні та колірної гри, Лю Сяодун створює реалістичні та вражаючі зображення робітників, які вразять глядача та залишаться у пам'яті.

У своїх роботах, присвячених робітникам, Лю Сяодун також може висвітлювати важливі аспекти економічних та соціокультурних змін в сучасному Китаї. Він дозволяє глядачам відчувати атмосферу робочого середовища, взаємодію працівників та їхнє сприйняття власної ролі в суспільстві.

Портрети робітників Лю Сяодун є своєрідною формою соціального мистецтва, де художник стає спостерігачем і хронікером сучасності, фіксує не лише зовнішній вигляд своїх героїв, але й тонкості їхнього внутрішнього

світу. Він прагне привернути увагу до трудових питань, нерідко забутих у сучасному художньому світі.

Окрім зображень робітників, та міських портретів, Лю сяодун багато уваги приділяє зображенню простих людей. Основна маса його персонажів це молоді китайці, що на полотнах мистця займаються своїми буденними чи якимись іншими побутовими справами. Інколи, навіть здавалось би хвилюючі та святкові моменти, художник зводить до простих буденних сцен. Так робота «Весільна сукня та овочі» (іл. 3.2) вже в одній назві цієї роботи закладено поєднання, двох не дуже сумісних на перший погляд речей. На картині ми бачимо дівчину, що вдягнена у спортивний костюм, в руці вона тримає телефон. Молода жінка сидить на не величкому кавовому столику по центру кімнати, її обличчя не виражає а ні радості, ані суму, воно повністю розслаблене та беземоційне. Довкола неї по кімнаті розкидані різноманітні речі. Ліворуч від неї, на софі лежить кинута весільна сукня, праворуч від героїні, на підлозі розкидані різні овочі (капуста, цукіні..) Композиція роботи центрова, весь простір зосереджений навколо нашої героїні, не даючи погляду на довго спинитись на окремих деталях інтер'єру чи предметах побуту, постійно повертаючи глядача до неї. Кольорова гама роботи яскрава, поповнена вохристими, рожевими, червоними та жовто-зеленими кольорами. Дівчина ж навпаки, зображена у монохромній гамі. Її чорно-білий спортивний костюм різко контрастує з яскравим оточуючим середовищем.

Робота Лю Сяодун «Су Хуей Ліч» (素惠·水蛭) (іл. 3.3), наповнена новим звучанням. Реплістичні тенденції в ній продовжують звучати гучно та

повноцінно, однак стилістика «радянського реалізму» що була притаманна роботам мистців-реалістів на початку та в середині століття, відчутно змінюється у бік європізації та осучаснення цього стилю живопису. На роботі зображена пара молодих людей, що одягнені в буденний одяг. Композиція роботи - вертикальна, складається з двох однакових по масам кольорових плям. Світле, майже біле тло, що його використав автор ніби виштовхує персонажів на глядача, посилюючи ефект психологізму в роботі. Робота виконана легкими привчистими мазками, що наповнює твір, легістю та живим звучанням. Робота Су Хуей Ліч, представляє собою яскраве поєднання китайської традиції реалізму з сучасними мистецькими тенденціями Європи та світу.

Ще однією роботою мистця, що поєднує в собі Європейську манеру та китайську класику є «Вісім молодих генералів» (少年八家将) (іл. 3.4). На роботі зображено молодих людей у сучасному буденному вбранні. Швидше за все, художник іронізує над молодими людьми, вводячи їх в статус генералів «вулиць». Композиційна побудова як і у попередньої роботи базується на співставленні двох мас, однак, якщо у роботі Су Хуей Ліч ми бачимо співставлення рівних по масам плям, то композиція цієї роботи тяжіє до золотого хрещення, та співставляє більшу по масі праву частину роботи до лівої. Тло, як і в попередній роботі художник зробив майже білим, таким чином, ніби виштовхуючи персонажів на глядача, посилюючи тим самим ефект легкої агресії, якою наповнені образи героїв.

Композиція «Неперевершені Лофери» (іл. 3.5), є однією з останніх робіт Лю Сяодун. В ній художник продовжує розвивати реалістичну тему, та

використовує сцени з буденного життя китайської молоді. Композиція даної роботи - лінійна. Автор використовує пряму перспективу і класичну побудову композиції. На передньому плані ми бачимо річку у якій стоять дві дівчини, за ними художник розміщує ще п'ять персонажів, хлопців, що стоять на невеликих, обрамлених водою камінцях. Персонажів оточує пейзаж передмістя. По бокам робота обрамлена зображенням багатоповерхової споруди, вона розміщена з правої сторони, з ліва ми бачимо схил. На задньому фоні зображені гори та невеличкий місточок перед ними. Всі персонажі картини зображені ніби «вихваченими» із реального життя на мить. Художник не прагне якось прикрасити чи наповнити якимись над змістами свою роботу. Ми бачимо молодь, що займається буденними справами, п'є пиво, грає в телефоні чи просто насолоджується відчуттям прохолоди в ногах, стоячи у потоці річки. Це молодь яка вона є, без плюсів та мінусів. Колірна палітра роботи тепла, художник використовує багату гаму зелених, коричневих, охристих та синіх відтінків. Акцентною плямою виступає розова кофтинка дівчини на першому плані, для підтримки цього акценту художник вводить схожий колір в оздоблення рукавів куртки хлопця, що стоїть трохи по заду від дівчини.

Характерна для творчості Лю Сяодун є його вміння поєднувати реалізм із соціальною чутливістю, роблячи свої роботи актуальними та значущими. Його портрети робітників стають своєрідною пам'яттю та історичним свідченням про трудовість та внесок працівників у сучасному Китаї.

Завдяки своєму таланту і артистичній вправності Лю Сяодун продовжує залишати слід у світовій сучасній мистецькій сцені, збагачуючи її новими

темами та поглядами.

Іншим художником, що працює в портретному жанрі є Жао Каїлін (Zhao Kailin 趙凱琳). Цей художник створює дуже деталізовані портрети з використанням різних технік. Один із найбільших чинників, що робить творчість Жао Каїлін такою вражаючою, - це його вміння захопити і передати емоції своїх суб'єктів. Він працює в різних медіа, включаючи олійні фарби, акварель та карандаш, і завжди звертає особливу увагу на деталі обличчя та вирази очей. Це дозволяє йому створювати портрети, які мають виразність та глибокий емоційний зміст. У своїх роботах Жао Каїлін часто досліджує теми ідентичності, людських відносин та психології. Він намагається зафіксувати митця в моменті, коли його суб'єкт відкриває свої думки та почуття перед глядачем. Це робить його твори дуже особистими та емоційно збагаченими.

Творчість Жао Каїлін має великий вплив на світове портретне мистецтво. Його роботи були представлені на численних мистецьких виставках та визнані критиками за їхню глибоку емоційну змістовність і художню майстерність. У своїх роботах Жао Каїлін дарує нам можливість поглянути глибше у світ почуттів та емоцій людей [18, с. 147-148].

У своїх роботах Жао Каїлін часто досліджує теми ідентичності, людських відносин та психології. Він намагається зафіксувати митця в моменті, коли його суб'єкт відкриває свої думки та почуття перед глядачем. Це робить його твори дуже особистими та емоційно збагаченими. Творчість Жао Каїлін має великий вплив на світове портретне мистецтво. Його роботи були представлені на численних мистецьких виставках та визнані критиками за

їхню глибоку емоційну змістовність і художню майстерність [18, с. 147-148].

В своїй роботі «Ранок» (іл. 3.6) автор використовує техніку гіперреалістичного зображення. На полотні ми бачимо молоду дівчину що сидить на застеленому білою ковдрою дивані. Ліворуч від дівчини зображено вікно, через яке проникає ранішнє світло в кімнату. Композиційна побудова полотна - центрична. Вся увага глядача звернута на дівчину, яка і виступає центром композиції. Робота написана в сіро - бежевих тонах, легкий рожевий акцент створюється за допомогою блузи в яку одгнена дівчина. Обличчя дівчини виражає легкий смуток і замріяність. Простирadlo, яким накритий диван, створює густу низку драперій, що посилюють настрій картини та додають в неї трохи ранкової недбалості, той момент, коли людина прокинулася, та ще не встигла встати з ліжка, застелити його та почати займатись своїми справами. Художник зображає перехідний момент між сном та підйомом.

Не менш цікавою і також виконаною у стилі гіперреалізм, є інша робота майстра «Без назви» (іл. 3.7). На ній художник також звертається до дівочого зображення. Проте, на відміну від попередньої роботи, де перед глядачем була ранкова, романтична дівчина, ця робота зображає молоду китаянку, що збирається на якесь святкування. На це вказує парадний традиційний одяг, що надітий на дівчині. Композиція, як і в попередній роботі - центрична. На полотні зображена лише дівчина, що сидить на стільці та наводить останні штрихи перед святковою подією. Колорит полотна, підилює ефект парадності, для роботи майстер обрав темну, насичену кольорами палітуру. Тло полотна

чорне, за рахунок цього, дівчину ніби виштовхує на глядача. Яскраві червоні, рожеві, блакитні відтінки, доповнюють атмосферу святковості.

В іншій своїй роботі, що також не має назви художник знову вдається до гіперреалізму. Однак, на відміну від двох попередніх робіт, де юні китаянки були зображені у повний зріст, ту автор зображає погрудний портрет героїні. При побудові композиції автор звертається до техніки золотого січення та розміщує портретуєму у лівій частині полотна. Дівчина дивиться не на глядача, а в бік, в протилежний кут картини. Такий прийом створює діагональний рух, та наповнює полотно легкою динамікою. На відміну від двох попередніх робіт, де зображення були абсолютно статичні. В роботі автор знову звертається до темного тла, на цей раз воно в глибоких сірих відтінках. Використання темного тла, відсилає нас до традицій європейських художників романтистів, яких так само як і Жао Каїлін цікавив внутрішній, психологічний стан портретуємого. Робота витримана в темних сіро - чорних відтінках, з додаванням темно синього та лавандового кольорів.

Не менш цікавою є творчість Цуй Жучжоу (Cui Ruzhuo (崔如琢): Знаменитий своєю майстерністю у китайському класичному малюнку та портретах з історичним змістом. Цуй Жучжоу відомий своїм майстерним володінням китайськими традиційними техніками живопису, такими як мазок мокрі червоні олії і використання різних видів паперу та шишок для створення текстур і глибини в своїх роботах. Його стиль можна описати як комбінацію класичного китайського живопису та сучасних впливів. У своїх портретах Цуй Жучжоу часто зображує людей з різних соціальних шарів, від звичайних селян

до видатних осіб і культурних фігур. Він прагне відобразити їхню особистість та душу через виразність обличчя і докладний ренесанс створення деталей. Також у його роботах можна знайти портрети жінок, дітей та старших осіб, що свідчить про широкий спектр його творчості [40, с. 286].

Цуй Жучжоу завжди був вірний китайській художній традиції, і це відображається в його використанні класичних елементів, таких як мотиви природи, квіти, птахи, і символічні образи. Він поєднує ці традиційні елементи з сучасними впливами, створюючи унікальний стиль. Роботи Цуй Жучжоу також можна розглядати як важливий засіб культурного відображення. Він часто відображає різноманітні аспекти китайського суспільства, віддзеркалюючи його історію, традиції, а також сучасний шлях розвитку. Його портрети часто мають глибокий психологічний аспект та намагаються розкрити внутрішній світ зображуваних осіб. Твори Цуй Жучжоу отримали визнання як в Китаї, так і за кордоном. Він є лауреатом численних мистецьких нагород і виставляв свої роботи на багатьох міжнародних виставках.

Загалом, портретне мистецтво Цуй Жучжоу є важливим аспектом сучасного китайського художнього руху. Його роботи допомагають зберігати та передавати культурну спадщину Китаю, а також висвітлюють соціальні й культурні аспекти життя у країні.

Мистецтво Цуй Жучжоу ілюструє важливий аспект сучасного китайського портретного мистецтва, який відображає поєднання стародавніх традицій з новаторськими ідеями [51, с. 156]. Цей художник створює вражаючі портрети, які не лише віддзеркалюють індивідуальність зображуваних осіб,

але й розкривають багатогранність китайської культури та сучасних реалій суспільства.

Портрети Цуй Жучжоу стали значущим елементом китайської сучасної живопису і відзначаються своєрідністю, докладністю деталей та глибоким художнім вираженням. Ці роботи не лише покращують розуміння культурної ідентичності Китаю, але й сприяють міжнародному визнанню та розумінню багатогранності китайського мистецтва у всьому світі [18, с. 147-148].

Ванг Юйдонг (Wang Yidong 王沂東) художник, який поєднує елементи традиційного китайського живопису зі сучасними тенденціями, створюючи унікальні портрети. Портретне мистецтво Ванг Юйдонг представляє цікавий аспект сучасного китайського мистецтва. Відомий своєю експресивною стилізацією та витонченою технікою, Ванг Юйдонг створює портрети, які привертають увагу глядачів і запитують їхню уяву. Важливі аспекти його творчості включають: експресивність стилізації, психологічну глибину, поєднання старого і нового, спілкування з глядачем та ін. Ванг Юйдонг володіє унікальним стилізованим підходом до портретного живопису. Його роботи часто відрізняються насиченими кольорами, графічними лініями та абстрактними елементами, які надають його творам виразність і емоційну силу [40, с. 276]. У своїх портретах автор звертає увагу на внутрішній світ зображуваних осіб. Він намагається передати їхні емоції, настрої та індивідуальність. Це робить його твори більш глибокими та інтимними. Він часто використовує елементи традиційного китайського мистецтва у своїх роботах, такі як каліграфія або мотиви шаньсі. Однак він також поєднує ці

традиційні елементи з сучасними техніками і стилями, створюючи унікальний синтез. Творчість мистця може бути сприйнята різними способами глядачами. Його роботи залишають місце для інтерпретації та власних вражень, що дозволяє кожному глядачеві знайти щось особливе у картині. В його роботах часто можна відзначити відсилання до китайської культурної спадщини та історії, що робить його творчість цікавою для тих, хто цінує культурний контекст. Висловлюючи нові ідеї та творчі підходи в живопису портретів, Ванг Юйдонг робить важливий внесок у розвиток сучасного китайського мистецтва і продовжує захоплювати глядачів своєю унікальною майстерністю [18, с. 147-148].

Робота Ванг Юйдонг «Біля річки» (іл. 3.9), поєднує у собі класичну реалістичну китайську школу та європейські традиції. На полотні вертикального формату, автор зобразив молоду дівчину, що присіла відпочити на камінь біля води. Ноги її босі, та ледь ледь доторкаються полотна води. Композиція полотна центрична, дівчина виступає її центром. Навкруги художник зобразив темне каміння скель. Річка, що протікає під ногами у героїні, також темних, насичених відтінків. В цілому, вся робота витримана в глибоких сіро, синьо-коричневих відтінках, тільки портрет дівчини зображено у світлих, пастельних бежево, біло, рожевих тонах. Такий контраст посилює енергію молодості та краси юної дівчини, розкриває її тендітний внутрішній світ.

Інша робота майстра «Наречена» (іл. 3.10), виконана у схожій манері. На полотні ми бачимо молоду дівчину, що одягнена в традиційне весільне

вбрання. Композиція центрична, центром виступає портрет дівчини у повний зріст, що сидить на стільці. Колористична гама тотожня до попередньої роботи: на темно-коричневому, майже чорному тлі, на не високому табуреті, що накритий яскравим червоним з візерунком покривалом сидить юна дівчина. Одягнена вона в яскраво червону сукню, в руках, що заведені над головою, вона тримає червону, в колір сукні хустку. Гіперреалістична манера зображення, допомагає глядачу відчувати цей момент, та пережити його разом із героїнею.

Інша робота майстра «Бажання» (іл. 3.11) виконана в гіперреалістичній манері у техніці шовкографії. На картині зображене дівчина, що тримає у руках гральні карти. Композиція полотна побудована з використанням золотого хреслення. Робота представляє погрудне зображення дівчини. Як і попередня робота, це полотно витримано у червоно-чорній колористичній гамі.

Іншим мистцем, чий вплив на розвиток сучасного портрету важко переоцінити це Чень Іфей (Chen Yifei 陳逸飛): Відомий своєю реалістичною манерою у створенні портретів та живопису в загальному. Портретне мистецтво Чень Іфей є важливою частиною сучасної китайської та світової живописної сцени. Він відомий своєю романтичною та реалістичною манерою та витонченою технікою. Мистець володіє високою майстерністю техніки масла на полотні. Він вдосконалив свою здатність передавати найдрібніші деталі і створювати реалістичні образи [53, с. 145]. Його портрети відомі своєю здатністю передати атмосферу та настрій. Через деталі, кольорову палітру та світлотінь, він може створити глибокий емоційний зв'язок між глядачем і

образом на полотні. У роботах художника часто можна знайти символічні та метафоричні елементи. Він використовує ці елементи для підсилення сюжету та підкреслення ідей, які він намагається висловити через свої твори. Художник неодноразово посилається на китайську культурну спадщину у своїх творах. Він може використовувати традиційні костюми, архітектурні деталі або образи з історії Китаю для створення багатшарових та значущих робіт. Через свою талановитість та індивідуальний підхід, автор залишає свій слід в світовому мистецтві, роблячи вагомий внесок у розвиток портретного мистецтва і продовжуючи вразити глядачів своєю майстерністю [18, с. 147-148].

Так, Чень Іфей у роботі «Дівчина що лежить на боці» (іл. 3.12) поєднує традицію китайського рисунку тушшю з сучасним звучанням реалістичних портретів. Лінії та характерне для традиційного китайського мистецтва побудова композиції тонкими, хвилястими лініями, поєднується із дещо зєвропієзованим портретом молодої китаянки.

Інша робота майстра «Шанхайтан» (іл. 3.13) показує шлядачеві моменти вечірнього життя Шанхая. На полотні вертикального формату, ми бачимо групу людей. На передньому плані, художник зобразив молоду, нарядно вбрану дівчину, обабіч неї, ліворуч, зображено групу музикантів. На задньому плані бачимо ще одну нарядно вбрану дівчину. Композиційно робота побудована на поєднанні трьох трикутників. Де дівчина на задньому плані закомпонована в один, шрупа музикантів в інший і дівчина на першому плані в третій трикутник. Колористично, робота витримана у насичених, темних та

теплих тонах. Основна героїня зображена у жовто вохристій кольоровій гаммі, музиканти і панянка з заднього плану, написані у більш темних, синьо, коричнево оливкових відтінках. Робота написана у стилі реалізм, та ніби занурює глядача у атмосферу вечірнього Шанхаю.

Ще одна робота майстра, що виконана також у реалістичній манері «Зображення краси» (іл. 3.14) показує молоду дівчину. Полотно має форму квадрата, композиція полотна - діагональна. Юна дівчини лежить на покритій килимом підлозі, та замріяно дивиться у низ. Робота витримана в темних, синьо, фіолетових тонах. Не дивлячись на таку активну та темну колористичну палітру, робота досить ніжна та витончено елегантна. Авторіві вдалось передати молодість та легкість своєю роботою.

Серед інших виділяється і Ся СяоВан (Xia Xiaowan 夏小萬), знаменитий своєю унікальною технікою тривимірного рисунка.

Портретне мистецтво художника відзначається своєю незвичайною інтерпретацією і революційним підходом до живопису. Автор відомий використанням особливої техніки, яка надає його роботам тривимірний вигляд. Він використовує серії переплетених шарів акрилового скла і створює враження глибини і тривимірності у своїх портретах.

Його роботи є відмінною альтернативою традиційному підходу до живопису. Він експериментує зі звичайними ідеями про портрет і створює відмінну художню мову. Твори Ся СяоВан не лише вражають своєю технікою, але й мають глибокий зміст. Вони можуть бути спростовані як вивченням форми і структури обличчя, так і рефлексією над сутністю людської

ідентичності та існування.

Унікальний підхід Ся СяоВан може створювати ілюзію руху або зміни в залежності від точки огляду [54, с. 187]. Глядачі можуть досліджувати його роботи з різних кутів, що надає їм інтерактивний аспект. Твори Ся СяоВан отримали визнання та зацікавленість великих музеїв і колекціонерів. Його інноваційний підхід до портретного мистецтва відкрив нові можливості для художників у всьому світі [18, с. 148].

Завдяки своїй індивідуальності та амбіціям, Ся СяоВан залишає важливий слід в світовому портретному мистецтві і продовжує вражати світ своєю художньою виразністю. Так, у роботі «Особливості №2» (іл. 3.15) автор використовує досить не традиційний та не характерний для китайського мистецтва візуальний стиль. На полотні ми бачимо портрет, проте стилістика сюжету досить сюр реалістична. Це портрет людини, що має свинячі риси обличчя. Композиція роботи досить проста, в роботі відсутня глибока перспектива. Сам портрет досить площинний, написаний широкими швидкими мазками. Колористична ж гамма роботи, досить традиційна, художник використовує червоні та бежеві відтінки. В іншій роботі «Фігура №5» (іл. 3.16) Ся СяоВан, звертається до змішаної техніки. Автор поєднує рисунок з техніками скульптури, в результаті такого міску створюється сучасна інсталяція, що розкриває сучасні та гості проблемні питання. Початок XXI століття, та глобалізаційні процеси в усьому світі, підштовхують китайських художників до вільних експериментів з темами та техніками, робота «Фігура №5» Ся СяоВан є яскравим тому прикладом. Інша робота «Людське тіло №9»

(іл. 3.17) виконано в схожій медійній техніці, та демонструє експериментальних дух творчості Ся СяоВан.

Інший мистець, що активно експериментує з різноманітними сучасними техніками Шень Цзіндун (Shen Jingdong (沈敬東), художник відомий своєю стилізованою та поп-артовою творчістю.

Шень Цзіндун - це китайський художник, відомий своєю унікальною стилістикою та портретними роботами. Центральним елементом творчості Шень Цзіндун є масова символіка. Він часто використовує військовий та патріотичний імагері, такі як військова форма, червоні берети та інші атрибути, що асоціюються з силами безпеки Китаю. Ці символи можуть вказувати на питання національної ідентичності та влади. Шень Цзіндун сполучає техніки каліграфії, графіки та живопису в своїх роботах. Його твори часто мають графічний стиль з чіткими контурами та відтінками. Це створює враження надійності і сталості.

В роботах Шень Цзіндун часто відображена соціальна критика. Він може використовувати образи військових та політичних лідерів для створення іронічних або критичних образів, що вказують на певні проблеми сучасного суспільства. Основна тема творчості - портрети людей, часто військових, та автопортрети художника. Він розглядає ці образи як спосіб висловити свої думки і переживання.

Творчість Шень Цзіндун викликала зацікавлення національної та міжнародної аудиторії. Він став представником сучасного китайського мистецтва, який активно впливає на його розвиток. Його роботи залишають

глибокий слід у сучасній художній практиці.

Таким чином, творчість Шень Цзіндун відрізняється незвичайною стилістикою, багатою символікою і патріотичними мотивами. Його роботи включають елементи соціальної критики та рефлексії, а також сприяють розумінню питань національної ідентичності та влади в сучасному Китаї. Так у роботі «Рухайся» (іл. 3.18) автор використовує досить не звичні для китайського мистецтва прийоми. Полотно виконано у техніці олійного живопису, однак візуальний стиль, наптовхує нас більше до графічних, майже плакатних робіт. В роботі, автор відмовляється від перспективи, та лише трохи моделює об'єм за допомогою світло-тіньового моделювання. Композиція центрична, побожована на використанні локальних плям. Автор звертається до графічних прийомів як в побудові тла, досить графічні хвилясті лінії, що дають зрозуміти глядачеві, що це зображена водойма. Однак, лінії на стільки однотипні, що здається вони штамповані. Головний герой, плавець, чие зображення автор поміщує в центр картини, теж зображений за допомогою графічних прийомів, він площинний, з легким натяком на об'єм. Колористична палітра роботи яскрава, художник використовує контрастні сині та червоні кольори, та дає білий акцент (у вигляді пов'язки) на голові у героя. В цій роботі, автор яскраво зіпоставив матеріал олійного живопису з графічними прийомами написання твору. В роботі повністю відсутній будь який натяк на реалізм, чи використання будь яких класичних живописних прийомів. Таке новаторство у техніці, надає свіжого звучання творчості Шень Цзіндун. В іншій своїй роботі «Тихо» (іл. 3.19) автор також використовує схожу манеру

виконання роботи, проте, на цій картині графічний персонаж, ще більш утрується, його образ набуває яскравого блиску та відчуття пластикової поверхні. Пласке однорідне тло, підкреслює неприродність зображення героя, він ніби виготовлений з акрило чи поліефірної смоли. Герой зображений погрудно, приклавши палець до рота, та показуючи жест «тихо». Яскраво червоний колір, що його використав автор, різко контрастує із зеленим тлом. Знову у якості акцентів, майстром було обрано білі пов'язки, цього разу вона на голові та на пальці персонажа.

Наступна робота Шень Цзіндун «Маленька дівчинка» (іл. 3.20) в ній, автор звольовує молоду дівчинку, що ніби танцює, чи займається вправами, грається. Вона стоїть на одній нозі, другу підняла в гору, ручки розведені в різні боки. Вона ніби катається на ковзанах, чи робе вигляд, що вона пташка. Така дитяча безпосередність підкреслюється і технікою, що її використав автор. Робота, як і дві попередні, позбавлена перспективи та глибокого об'єму. Не дивлячись на те, що полотно виконано у техніці акрилового живопису, автор зовсім не звертається до живописних прийомів в побудові композиції та зображення. Дівчина змодельована графічно, великими, локальними плямами. Колористичне рішення роботи дуже контрастне. Для тла, автор використовує фіолетовий не дуже насичений колір, сама дівчинка намальована в бежевих, тілесних відтінках, а сукня її оливково-жовта. На голові дівчинки дві, темно коричневі, майже чорні косички, на кінцях які зав'язані червоними бантами. З за спину у героїні видніються маленькі білі крильця, що ніби відсилає глядача до розуміння юності і чистоти цієї дитини.

Ще один мистець, що творить у XXI столітті є Лен Цзюнь (Leng Jun (冷軍)) відомий своєю майстерністю у реалістичних портретах. Лен Цзюнь - китайський художник, який відомий своєю вражаючою технікою портретного живопису. Однією з основних особливостей творчості Лен Цзюнь є його майстерність у створенні портретів у стилі гіперреалізму. Він здатен передати кожну деталь обличчя з неймовірною реалістичністю, що надає його роботам живої та тривожної якості. Лен Цзюнь здатний зафіксувати не тільки фізичні риси своїх моделей, але і їхні емоції та внутрішні стани. Він вдало передає психологічні аспекти зображених осіб, дозволяючи глядачеві співпереживати їхнім почуттям.

Ще однією сильною стороною творчості Лен Цзюнь є його майстерність у відтворенні гри світла і тіні. Він створює враження глибини та об'ємності, за допомогою ретельно розроблених світлових ефектів.

Його роботи відзначаються величезною деталізацією. Він вкладає чимало часу в дослідження дрібних деталей, таких як текстура шкіри, волосся, одяг, інші аксесуари, які роблять його портрети надзвичайно реалістичними.

Роботи Лен Цзюнь також відзначаються психологічною глибиною. Вони часто мають загадковий і таємничий характер, який залишає багато місця для інтерпретації і рефлексії глядача. У своїй творчості Лен Цзюнь нерідко посилається на великих майстрів живопису, таких як Леонардо да Вінчі та Рембрандт, що додає його роботам культурну спадщину та інтелектуальний вимір.

Таким чином, Лен Цзюнь є видатним художником, який висловлює себе

через реалістичні портрети, які захоплюють деталізацією та психологічною глибиною. Його творчість досить автентична, і чудово розкриває розуміння мистецтво сучасного Китаю. Так, у роботі «Портрет» (іл. 3.21) художник змальовує молоду, дуже вродливу китайську дівчину. Для свого твору, автор обирає цікавий формат, полотно вузьке та довге, що відштовхує нас до традиційного китайського живопису на сувоях, де композиція робіт, була вписана у видовжені прямокутні сувої. На полотні, ми бачимо молоду, вродливу дівчину, вона стоїть прямо, її фігура, ніби зажата з боків рамкою полотна, можливо, так автор хотів показати великий тиск суспільства, що на сьогодні обрушується на молодих дівчат та жінок у Китаї. Саме зображення дівчини, по колінне, що є досить не звичним як для китайського портрету, так і для світового портретного мистецтва. Таке «обрізане» зображення, однак, дає глядачеві простір для фантазії, можливість додумати, до малювати образ в голові. Колористична гама роботи, націлена на посилення відчуття молодості та свіжості. Автор використовує ніжні рожеві, пастельні бежеві, блакитні відтінки. Тло світле, без однорідне. На ньому різко контрастує довге чорняве волосся дівчини. Робота дже гармонійна, а гіперреалістична манера письма, дозволяють глядачеві повністю відчувати емоції та пережити стан дівчини. Інша робота майстра «Жінка в червоному» (іл. 3.22) написана хоч і у стилістиці реалізму, проте, вона різко відрізняється від попередньої роботи. На портреті бачимо жінку середнього віку. Це поясе зображення, жінка сидить, схрестивши руки на грудях, обличчя її повернуто трохи в бік. В цій роботі, художник звертається до класичних прийомів. Жінка зображена на темному тлі, вона

ніби окутана темрявою і луше її обличчя та руки підсвічені. Такий прийом відсилає нас до Рембрандта, та його талановитого світлого тіньового моделювання облич. Колористика полотна, по Рембрандтовськи темна, автор використовує насичено червоні, коричненві, бордові та охристо-оливкові відтінки. Робота написана великими мазками, що посилює бароковість сприйняття, та ще більше відсилає глядача до Рембрандта.

Ван Лінпен (Wang Linpeng (王麟鹏) китайський майстер, що створює динамічні портрети зі сміливим використанням кольорів.

Ван Лінпен - це сучасний китайський художник, який прославився своєю портретною творчістю. Роботи майстра відзначаються сильною експресією і виразністю обличчя зображених осіб. Він здатний передати емоції та настрої своїх моделей, роблячи їхні образи живими та динамічними.

Художник вдається до глибокого вивчення кольору і його впливу на враження від картин. Він використовує насичені кольори, щоб підкреслити настрої і вираз обличчя своїх персонажів. У деяких своїх роботах Wang Linpeng використовує абстрактні елементи та символізм, що додає їхнім образам глибокий філософський і символічний підтекст. Художник володіє високою технічною майстерністю в олійному живопису. Він вдається до деталізації та ретельного вивчення динаміки світла і тіні. Ван Лінпен дотримується сучасного підходу до портретного мистецтва, де традиційні методи поєднуються з інноваціями, створюючи унікальну і сучасну естетику.

Багато робіт художника мають глибокий зміст та розповідають історії про своїх героїв. Вони можуть бути спостереженнями за сучасним життям, або

віддавати шану історичним подіям та постатям. Творчість Ван Лінпен - це приклад сучасного підходу до портретного мистецтва, який поєднує в собі технічну майстерність, експресивність і символізм, роблячи його роботи цікавими і глибокими враженнями для глядача.

Серед інших майстрів, що прославляють сучасне китайське мистецтво і Юе Мінджун (Yue Minjun (岳敏君)), що наменитий своєю серією портретів зі сміливими і виразними виразами облич. Юе Мінджун - відомий китайський художник, відомий своєю унікальною і впізнаваною стилістикою, яка часто називається «обличчями що сміються».

Однією з найхарактерніших рис творчості Юе Мінджун є його зображення обличч з сміхом. Сміючіся образи є головним елементом його робіт і стають невід'ємною частиною його стильового підходу. Цей художник використовує сміючіся обличчя як символ соціального коментаря. Вони можуть виражати сарказм, іронію або сміх над певними аспектами сучасного суспільства. Юе Мінджун використовує яскраві кольори, які привертають увагу і надають його роботам енергії та життєвості. Багато робіт художника мають великі розміри і масштаб, що дозволяє поглибити враження від сміючихся обличчів і їхнього впливу на глядача. Творчість Юе Мінджун відзначається соціальною спрямованістю. Він часто висміює певні явища сучасного китайського суспільства, і його роботи стають формою соціальної критики. Художник володіє високою технічною майстерністю, особливо в олійному живопису. Творчість Юе Мінджун є унікальною і виразною. Його сміючіся обличчя стали його невід'ємною маркою і сприймаються як важливий

символ у китайському сучасному мистецтві. Серед робіт автора розглянемо де-кілька характерних прикладів. Так робота «В даліні від світла» (іл. 3.23) є яскрави взірцем творчості майстра. На полотні вертикального формату, автор розміщує зображення чоловіка. Фігура роздягнена, на ньому лише спідня білизна. Автор часто звертається до зображення оголених та напів оголених фігур, що показує значний вплив Європейського мистецтва на його творчість. Однак, прийоми та композиція полотна залишаються більш традиційними. Чоловік широко посміхається, та тримає себе за шию обома руками. Поза досить не вимушена, розкута. Композиція будується напів колом, фігура чоловіка займає праву частину полотна. Колористика роботи насичено-темна. Тло роботи – чорне, сама фігура виконана в рожево-фіолетових, насичених тонах.

Інша робота «Обличчя що сміється №6» (іл. 3.24) виконана у більш світлій колористичній палітрі. На картині ми бачимо чоловіка, в повний зріст. Він стоїть на березі та високо, аж до самої голови задирає ногу. Його обличчя широко усміхнене, що досить характерно для творчості майстра. Автор будує композицію досить цікаво, зображення чоловіка займає праву сторону та верх роботи, в низу картини зображено краєчок берега, а лівий кут займає зображення трави. Таким чином центральна частина роботи залишається абсолютно порожньою, а зображення розміщується ніби по колу, навколо цієї порожнечі. Гра з пустотами і надання їм певного змісту та звучання, відсилає нас до художників авангардистів. Колористична палітра, як ве зазначалось вище, досить світла, для моделювання тіла автор використовує рожеві відтінки.

В роботі також присутні зелені та вохристі тони. Тло майже біле. Фігуру художник моделює з використанням світло-тіньових прийомів, що притаманні для натуралістичної манери письма, хоча робота досить декоративна на перший погляд. Таке еклектичне нашарування прийомів, надає твору не звичного свіжаго звучання.

Майстер портрету Фан Ліцзюнь (Fang Lijun (方力鈞) чиї роботи часто мають філософське тло та виражають сучасні проблеми це ще один видатний китайський художник, відомий своєю унікальною творчістю та активним внеском у сучасне мистецтво Китаю. Фан Ліцзюнь відомий своєю технікою зображення здебільшого однакових обличчя. Він створює портрети із стилізованими обличчями, які можна розпізнати як його авторський стиль. В творчості Фан Ліцзюнь можна побачити символіку порожнечі та втрати. Його роботи надають відчуття внутрішньої пустоти та ізоляції. Багато робіт художника характеризуються великими розмірами, що підсилюють враження від відчуття самотності та величезного світу.

Фан Ліцзюнь часто використовує монотонні кольори, що підкреслюють атмосферу нудьги та рутини. Художник активно висміює аспекти сучасного китайського суспільства, такі як комерціалізація та індивідуалізм. Його роботи можна розглядати як абстракцію психологічних станів та емоцій сучасної людини. Творчість Фан Ліцзюнь визнана важливим компонентом сучасного китайського мистецтва. Він зумів створити унікальний стиль, який висміює та відображає складні аспекти життя в сучасному світі.

Так у роботі «із серії Плавці» (іл. 3.25) художник зображає чоловіка, що

знаходиться уводі. Робота досить декоративна, тло займає зображення водного простору, при чому передній план більш розмитий, мазки плавніші використовуюється ефект розмиття. Задній план більш чіткий та декоративний, мазки та штрихи гостріші, контури хвиль промальовані чітко. Завдяки такому прийому досягається ефект глибини простору, не значної. Для фігури, майстер обрав світло-тіньову модель створення об'ємного зображення. Чоловік тоїть повернувшись боком до глядача, обличчя сильно зажмурене, як від яскравого сонця. В руках у нього не великий качан капусти. Автор поєднує традиційні та новітні прийоми, створюючи таким чином власний, впізнаваний стиль.

На початку 1990-х років, після інциденту на площі Тяньаньмень 4 червня 1989 року, молодих митців у Китаї охопило розпливчасте відчуття відчаю через відсутність у них свободи самовираження, головоломки соціальної структури та їх неспокій. про своє майбутнє як художників. Новоспечений художник цього періоду, Фанг став художником, який виражає гостру усвідомленість власної позиції та настроїв суспільства. Приблизно в 1990 році Фан почав використовувати власний образ «скінхеда» як модель для серії картин маслом. Тут чоловіки показані з неймовірно спотвореним обличчям і безстрашною усмішкою. Він повторює кілька зображень однієї людини на одному полотні. Ці численні викривлені обличчя можна інтерпретувати як вираження дивних якостей суспільства, яке прагне позбавити людей їхньої індивідуальності. «Цинічний реалізм» — це назва, придумана для цієї косої манери вираження світу навколо нас, і це основний напрям у китайському

сучасному мистецтві з 1989 року. Фанг — одна з провідних фігур цього руху [79].

Інша робота майстра «2017» (іл. 3.26) одне із більш пізніх його полотен, показує трансформацію художнього стиля мистця. Робота абсолютно площинна та декоративна. На ній зображена велика кількість облич, всі радіють, посміхаються. Використання яскравих кольорів, відсилає нас до робіт Енді Воргала та інших мистців поп арту. Мистець знаходиться у пошуку власного стилю, постійно експериментує із зображенням та формами.

Висновки до розділу 3

Сучасне китайське портретне мистецтво є неабиякою силою в сучасному художньому світі, не лише технічно вдосконаленим, але й насиченим глибоким підтекстом, який виявляється у вираженні індивідуальності та соціальної відповідальності митців. Цей живий розділ китайської культури не тільки відтіняє багатство творчого потенціалу, але й стає активним свідком еволюції культурної спадщини.

У своїх творах художники сучасного китайського портретного мистецтва використовують витончені технічні прийоми для передачі не лише фізичної схожості, але й внутрішнього світу своїх моделей. Кожен митець стає

своєрідним оповідачем історій, власних та спільних, через образ та емоційне забарвлення своїх робіт.

Однак, крім індивідуальності, у китайському портретному мистецтві відчувається його соціальна відповідальність. Художники висвітлюють важливі теми, пов'язані із сучасністю, виражаючи погляди на соціальні питання, ідентичність та культурні трансформації. Це робить їхню творчість не лише прекрасним естетичним досвідом, але й діалогом із сучасним світом.

Важливо відзначити, що сучасне китайське портретне мистецтво необхідно розглядати як ключовий компонент розширення глобального художнього діалогу. Вплив глобалізації робить його доступним для широкої аудиторії та збільшує зацікавленість у цьому напрямку досліджень. Сучасні китайські портретисти активно взаємодіють із світовими течіями та вносять унікальний внесок у світове мистецтво.

Отже, сучасне китайське портретне мистецтво - це не лише свідоцтво вишуканості митців, а й світовий культурний ресурс, який сприяє розумінню та обміну цінностями, що визначають майбутнє глобального художнього співтовариства.

Сучасне китайське портретне мистецтво є динамічною та різноманітною галуззю, яка відтворює складний розвиток сучасного Китаю, та охоплює такі напрями як різноманітність художніх практик, використання сучасних тенденцій, вплив культури і суспільства, спадщина і сучасність. Китайське портретне мистецтво процвітає завдяки роботі різних художників, кожен з яких має свій власний унікальний стиль та підходи до створення

портретів. Усі ці аспекти показують багатогранність та живучість сучасного китайського портретного мистецтва, яке продовжує розвиватися і привертати увагу глядачів як в Китаї, так і за його межами.

ВИСНОВКИ

Дослідивши розвиток китайського портретного мистецтва кінця XX початку XXI століття, можна виділити кілька ключових аспектів розвитку китайського портретного мистецтва:

Взаємодія з заходом та європейські впливи: Дослідження підкреслюють важливість взаємодії з заходом у 1970–1980-х роках як ключового періоду для збереження самобутності китайського мистецтва в умовах культурного обміну. Також зазначається вплив європейських стилів та майстрів на китайське портретне мистецтво, що виявляється у різноманітні жанрів та поєднанні традицій із західними елементами.

Гохуа в китайському живописі: Дослідження гохуа (класичний китайський живопис) в XX-XXI століття вказують на різноманіття та поєднання традицій із західними елементами. Вивчення філософії та техніки гохуа, а також взаємодії китайської традиції із європейськими впливами, є актуальним напрямком.

Розвиток китайського портрету у XX столітті: Аналіз тенденцій у розвитку китайського портретного мистецтва у XX столітті підкреслює важливість впливу західної художньо-естетичної системи та змін в китайському суспільстві. Дослідження показують, що художники здебільшого відчували тяжкість власної традиції та експериментували з європейськими елементами у пошуках нових можливостей.

Сучасне китайське мистецтво та роль молодого покоління: Дослідження

ролі та впливу молодого покоління китайських художників, які отримали визнання в світі мистецтва, свідчать про важливий фактор у розвитку китайського мистецтва. Унікальність та сміливість молодих художників, а також їхній внесок у культурний контекст Китаю вивчаються в контексті впливу західного мистецтва.

Роль жіночого мистецтва: Дослідження акцентують розвиток жіночого мистецтва в Китаї, яке формує свій унікальний стиль та теми, під впливом ідей західного фемінізму. Також вивчається проблематика китайського сучасного мистецтва з урахуванням впливу західного мистецтва на культурний контекст Китаю через призму ролі жінок.

Інтернаціональне дослідження: Роботи китайських вчених, таких як Wu Hung і Gao Minglu, виграють важливу роль у вивченні сучасного мистецтва в Китаї. Їх дослідження охоплюють різні аспекти розвитку сучасного мистецтва та його взаємодію із світовою мистецькою сценою.

В цілому, зазначені дослідження відображають багатогранність, важливість взаємодії китайської традиції та західних впливів у сучасному мистецтві, а також активну роль художників у визначенні нових напрямків та ідентичності китайської художньої сцени.

У другій половині ХХ століття китайське портретне мистецтво пройшло значні трансформації, під впливом соціокультурних та економічних змін у суспільстві. Культурна Революція та економічні реформи створили новий контекст для розвитку цього жанру, відзначаючись зростанням культурної свободи та індивідуальності.

Спостережені соціокультурні зрушення призвели до індивідуалізації та покращення портретного мистецтва. Художники, використовуючи інноваційні техніки та експериментуючи з різноманітними стилями, створюють твори, що відображають їхні внутрішні переживання та реагують на соціокультурні зміни в Китаї.

Індивідуальність та глибина виразу в китайському портретному мистецтві акцентуються за допомогою художніх технік, таких як текстурні ефекти та мазки, що додають емоційності та багатогранності творам. Культурний обмін між заходом та сходом, включаючи синтез традицій та вплив філософських концепцій, створює динамічний процес в еволюції китайського портретного мистецтва.

Художники, такі як Цзя Сюнь, Чжао Уцзі та Чжан Дацай, представляють різноманіття та інновації в цьому жанрі. Їхні твори не лише вражають своєю рідністю та майстерністю, але і віддзеркалюють важливі аспекти китайської культури та взаємодіють з глобальними тенденціями.

Спроби збереження традицій та одночасне їхнє вдосконалення в новому контексті стали важливим елементом розвитку китайського портретного мистецтва. Це відкриває нові перспективи для художників, які шукають баланс між спадщиною та інноваціями в сучасному світі. Такий культурний діалог сприяє формуванню унікальної ідентичності китайського портретного мистецтва, роблячи його важливою складовою світової художньої спадщини. Серед основних тем, до яких звертаються мистці того часу виділяємо : тему культурного асиміляціонізму, соціальної критики та рефлексії, ідентичності

зображуваних осіб та суспільства, різноманітних експериментів та інновацій в своїх роботах, вплив західного мистецтва та використання традиційних елементів у сучасних портретах.

Встановлено, що у сучасному китайському портретному мистецтві спостерігаються значущі трансформації, які визначають його місце в глобальному контексті. Глобалізація та культурний обмін відкривають нові перспективи для художників, що дозволяє їм об'єднувати традиційні методи з інноваціями. Використання сучасних технологій, експерименти з мистецькими формами та соціальна активізація через портрети стають важливими рисами цього мистецтва, в якому художники виражають своє ставлення до глобальних викликів та соціокультурних питань.

Можна відзначити, що сучасне китайське портретне мистецтво визначається багатством стилів і технік, а також широкою палітрою тем і соціальних проблем. Художники використовують портрет для вираження своєї позиції стосовно різноманітних аспектів сучасного життя, від соціальних нерівностей до екологічних питань. Також важливою є тенденція взаємодії з глядачами через інтерактивність та використання різноманітних медіа.

Глобалізація та культурний обмін відкривають нові можливості для художників, щоб об'єднувати традиційне з інноваціями, створюючи унікальні та цікаві твори. Сучасне китайське портретне мистецтво не лише розкриває індивідуальний вираз художників, але й слугує платформою для соціальної рефлексії та діалогу. Важливою рисою є також використання експериментальних технік та інновацій, що відзначає розвиток цього

мистецтва в різних напрямках.

Усе це робить сучасне китайське портретне мистецтво не тільки важливим аспектом мистецтва в Китаї, але й значущим явищем у світовому контексті. Його різноманіття стилів, тем і технік дозволяє висвітлити різноманітні аспекти культури та суспільства, роблячи його доступним та зрозумілим для глядачів у всьому світі.

Окремо зазначаємо, що сучасне китайське портретне мистецтво визначається великим розмаїттям талановитих художників із різними стилів та технік. Жао Каїлін із своєю емоційно насиченою і технічно вправною творчістю, Цуй Жучжоу, який вдало поєднує традиційне й сучасне, Ванг Юйдонг, що експериментує із злиттям стилів, або Чень Іфей з його реалістичним підходом, усі вони вносять свій важливий внесок у світове портретне мистецтво.

Інші художники, такі як Ся СяоВан, Шень Цзіндун, Шень Цзіндун, Лен Цзюнь, Ван Ліньпен і Юе Мінджун, представляють різні техніки та підходи, варіюючи від тривимірного рисунку до гіперреалізму та експресивного використання кольорів. Кожен із них унікальний, виражаючи своє бачення та сприйняття сучасності через мову мистецтва.

Цей великий спектр талановитих художників свідчить про багатство та різноманіття сучасного китайського портретного мистецтва. Вони не лише передають технічну майстерність, але й вкладають глибокий сенс і соціальну критику в свої роботи, роблячи їх значущими як для внутрішньокитайської, так і для світової аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Література українською мовою:

1. Анікіна М. Український живописний портрет. Київ : Радянська Україна, 1970. 78 с.
2. Білан М., Стельмащук Г. Український стрій. Львів : Апріорі. 2011. 316 с.
3. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом : мистецьке середовище Львова другої половини ХХ ст. Львів : Академічний експрес, 2001. 175 с.
4. Голубець О. М. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття (соцреалізм і свобода творчості) : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.05 / Львівська державна академія мистецтва. Львів, 2002. 353 с.
5. Довгалюк С. Перед дзеркалом. *Музейний провулок*. 2006. № 1(15). С. 104–113.
6. Ковальова М. М. Портретний живопис Центральної і Східної України кінця XVII–XVIII ст. (традиція та нові віяння) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.05 / Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2010. 20 с.
7. Котляр Є., Чижун Г. Джузеппе Кастільоне та формування нового канону жіночого портрету у китайському живопису XVIII ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство*. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. № 4. С. 284–294.
8. Левицька М. К. Львівське портретне малярство кінця XVIII – першої

- половини XIX ст. : художньо-стильові особливості : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.05 / Львівська академія мистецтва. Львів, 2003. 17 с.
9. Пономаренко М. В. Художньо-стилістичні особливості станкового портрету в живописі Харкова XX–XXI ст. : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.0505 / Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2015. 414 с.
10. Рибалко С. Б. Жанр «ню» в японському мистецтві кінця XIX – першої половини XX ст. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2015. Вип. 10. С. 283–300.
11. Рибалко С. Б. Жіночі образи в мистецтві Японії доби Мейджі та Тайшю. *АРТ-простір*. 2015. Вип. 1. С. 52–66.
12. Рибалко С. Б. Оголена модель в японському мистецтві кінця XIX – першої третини XX ст.: традиції та новації. *Народознавчі зошити*. 2014. № 6. С. 1465–1473.
13. Роготченко О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. Київ : Фенікс, 2007. 608 с.
14. Хао Сяо Хуа. Актуальні проблеми китайського мистецтва другої половини XX – початку XXI століття, в контексті традицій та новітніх естетичних концепцій. *Народознавчі зошити*. 2013. № 5(113). С. 920–925.
15. Хао Сяо Хуа. Портрет в живописі Китаю: становлення, етапи розвитку, проблеми жанру в мистецтві XX ст.: дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.05 / Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2015. 370 с.

16. Чжан Ся. Особливості художньої мови в китайському портреті другої половини 20 – початку 21 століття. *Fine Art and Culture Studies*. 2023. № 3. С. 168–173.
17. Чжан Ся. Портретне мистецтво Лю Сялдун: провідні мотиви та особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 69, т. 3. С. 80–83.
18. Чжан Ся. Сучасний китайський портрет: представники, тенденції, особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 67, т. 2. С. 146–150.
19. Чжан Ся. Творчість Цзена Фанджі. *Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір* : матеріали 2-ої міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 13–14 травня 2021 р.). Запоріжжя, 2021. Т. 2. С. 122–123.
20. Чжижун Г. Європейський досвід у китайському мистецтві на прикладі живописного твору Ван Сянмінга і Джин Лілі «Прагнення до миру». *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2017. № 4. С. 70–77.
21. Чжижун Г. Жіноча галерея у творчості Лю Цзяньцзюнь та пошуки авторського художнього стилю. *Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2017/2018 навчального року*, (м. Харків, 25 травня 2018 р.) : зб. ст. наук. конф. Харків : ХДАДМ, 2018. С. 14–16.

22. Чжижун Г. Жіночий портрет у китайському живописі ХХ – початку ХХІ ст.: образно-стильова еволюція : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.05 / Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2019, 226 с. + додатки.
23. Чжижун Г. Жіночий портрет у контексті традиційних жанрів китайського живопису гохуа: типологія та образно-стилістичні ознаки. *Advances of Science : proceedings of articles the international scientific conference. Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 28 September 2018. Karlovy Vary : Skleněný Můstek ; Kyiv : MCNIP, 2018. С. 1438–1446.*
24. Чжижун Г. Китайська Джоконда ХVІІІ ст.: портрет Сян-фей пензля Джузеппе Кастільоне як втілення ідеалу жіночої краси. *Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 18–19 жовтня 2018 р. Харків : ХДАДМ, 2018. С. 29–31.*
25. Чжижун Г. Між гохуа і сіянхуа: розвиток реалістичного живопису в Китаї у ХХ – ХХІ ст. (на прикладі жіночого портрету). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2017. № 3. С. 94–104.*
26. Чжижун Г. Репрезентація жіночого образу в традиційному китайському живописі: етапи формування традиції. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. 2018. № 4. С. 34–48.*
27. Чжижун Г. Фотореалізм у сучасному китайському живописі: жіночий портрет. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. 2018. № 6. С. 47–55.*

Література англійською мовою:

28. An Album of Contemporary Chinese Paintings / Ed. by Li Xiangping. Beijing : China Intercontinental Press, 2009. 141 p.
29. Andrews J. F. Painters and Politics in the People's Republic of China, 1949–1979. Berkeley ; Los Angeles ; Oxford, 1995. 480 p.
30. Andrews J. F. Painters and Politics in the People's Republic of China, 1949–1979. Berkeley : University of California Press, 1994. 568 p.
31. Andrews J. F., Kuiyi S. The Art of Modern China. Berkeley: University of California Press, 2012. 384 p.
32. Andrews J. F., Shen K. The Art of Modern China. Berkeley : University of California Press, 2012. 384 p.
33. Barnhart R. M., Cahill J., Hung Wu. Three Thousand Years of Chinese Painting. Hong Kong : C&C Offset Printing Co, Ltd, 2002. 416 p.
34. Beurdeley C., Beurdeley M. Giuseppe Castiglione: A Jesuit Painter at the Court of the Chinese Emperors. London : Lund Humphrey, 1972. 204 p.
35. Brown K. Ink, Paper, Metal, Wood: Painters and Sculptors at the Forge in Modern China: Smart Museum of Art, University of Chicago, 2011. 287 p.
36. Ci L. The Art of Chinese Painting. Capturing the Timeless Spirit of Nature. Beijing : China Intercontinental Press, 2006. 153 p.
37. Clunas C. Chinese Painting and Its Audiences. New Jersey : Princeton University Press, 2017. 288 p.
38. Croizier R. When Was Modern Chinese Art? A Short History of Chinese

- Modernism. *Writing Modern Chinese Art: Historiographic Explorations* / Ed. by Josh Yiu. Seattle : Seattle Art Museum, 2009. P. 24–34.
39. Flowering in the Shadows. *Women in the History of Chinese and Japanese Painting* / Ed. by Marsha Weidner. Honolulu : University of Hawaii Press, 1991. 315 p.
40. Gao Minglu [高名潞]. *Total modernity and the avant-garde in twentieth-century Chinese art*, 2011. Cambridge : MIT Press. 424 p.
41. Gladstone P. *Contemporary Chinese Art: A Critical History*. Edinburgh : Reaction Books, 2014. 314 p.
42. Grunberg C. *The Real Thing: Contemporary Art from China*. Liverpool : Tate Liverpool publication, 2007. 57 p.
43. Hung W. Yuanmingyuan: Huang Rui, the Stars, and Today. *Huang Rui: The Stars Period 1977–1984* / Ed. by Huang Rui. Hong Kong : Asia One Books, 2012. P. 8–19.
44. *Inside/out : new Chinese art* / Ed. by Ming-Lu Kao, Gau Minglu ; SCO Museum of Modern ed. edition. Berkeley : University of California Press, 1998. 205 p.
45. Irving G. A. Hongnian Zhang, an American Artist. *New Art International*. 2006–2007. Vol. XI. P. 102–115.
46. Meisel L. K., Donovan M. *Photorealism. Since 1980*. New York : Harry N. Abrams, 1993. 368 p.
47. Minglu G. *Inside out: New Chinese Art*. Berkley : University of California Press, 1998. 204 p.
48. Murray J. K. *Didactic Art for Women. The Ladies' Classic of Filial Piety*.

- Flowering in the Shadows. Women in the History of Chinese and Japanese Painting /* Ed. by M. Weidner. Honolulu : University of Hawaii Press, 1991. P. 1–24.
49. Nielsen W. A. New Art from the New China. Strassberg R. E., Nielsen W. A. *Beyond the Open Door: Catalogue of the Exhibition Contemporary Paintings from the People's Republic of China.* Pasadena : Pacific Asia Museum, 1987. P. 19–24.
50. Nikkari V., Mattila-Laiho R., Wang P. Zhang Xiaogang. Finland : Sara Hilden Art Museum, 2007. 231 p.
51. Pollock B. Brand New Art From China: A Generation on the Rise. London : I. B. Tauris, 2018. 217 p.
52. Purtle J. The National Palace Museum and the Formation of Modern Chinese Art. Washington : University of Washington Press, 2016. 568 p
53. Roberts C. Ian Fairweather: A Life in Letters. Melbourne : Text Publishing, 2019. 176 p.
54. Roberts C. Fairweather and China. Melbourne : Melbourne University Press, 2021. 204 p.
55. Roberts C. Yang Zhichao: Chinese Bible. Sydney : Art Gallery of New South Wales & Sherman Contemporary Art Foundation, 2015. 107 p.
56. Rui H. The Stars Period, 1977–1984. Hong Kong, 2012. 326 p.
57. Rzepińska M., Malcharek K. Tenebrism in Baroque Painting and Its Ideological Background. *Artibus et Historiae.* 1986. Vol. 7, no. 13. P. 91–112.
58. Sherman E. Lee. A History of Far Eastern Art. 5th ed. New York : Prentice Hall,

1994. 576 p.
59. Strassberg R. E. The Opening Door of Contemporary Chinese Painting. Strassberg R. E., Nielsen W. A. *Beyond the Open Door: Catalogue of the Exhibition Contemporary Paintings from the People's Republic of China*. Pasadena : Pacific Asia Museum, 1987. P. 11–18.
60. Strassberg R. E., Nielsen W. A. Beyond the Open Door. Contemporary Paintings from the People`s Republic of China. Pasadena : Pacific Asia Museum, 1987. 76 p.
61. Sullivan M. Art and Artists of Twentieth Century China. Berkley : University of California Press, 1996. 354 p.
62. Sullivan M. Modern Chinese Artists: A Biographical Dictionary. Berkeley ; Los Angeles ; London : University of California Press, 2006. 274 p.
63. Sullivan M. The Meeting of Eastern and Western Art: from the Sixteenth Century to the Present Day. London : Thames and Hudson, 1973. 208 p.
64. Vermander B. The Future of Chinese Painting. *China News Analysis*. 1998. № 1601, Jan. 1. P. 1–10.
65. Views from Jade Terrace: Chinese Women Artist, 1300–1912 / Ed. by Debra Edelstein. Indianapolis : Indianapolis Museum of Art ; New York : Rizzoli, 1988. 231 p.
66. Vine R. New China, New Art. New York : Pestle, 2008. 240 p.
67. Vossilla F. The Jesuit Painter and His Emperor. Some Comments Regarding Giuseppe Castiglione and the Qianlong Emperor. *National Palace Museum Bulletin*. 2016. Vol. 49, December. P. 69–88.

68. Watson W. *Art of Dynastic China*. New York : Harry N Abrams Inc, 1981. 633 p.
69. Weidner M. Introduction. *Images and Realities. Flowering in the Shadows: Women in the History of Chinese and Japanese Painting* / Ed. by Marsha Weidner. Honolulu : University of Hawaii Press, 1991. P. 27–51.
70. Zhang A. *A History of Chinese Painting*. Beijing : Foreign Languages Press, 2006. 244 p.
71. Wu Hung. *Chinese Art at the Crossroads: Between Past and Future, Between East and West*. Hong Kong : New Art Media Ltd., 2001. 217 p.
72. Wu Hung. *Contemporary Chinese Art Primary Documents*. Durham (NC) : DUKE University Press-Moma Primary Documents, 2010. 145 p.

Література китайською мовою:

73. 中国历代艺术·建筑艺术编. 北京: 中国建筑工业出版社, 1994. 349 页.
[Китайське мистецтво і архітектура. Пекін : Преса будівельної індустрії Китаю, 1994. 349 с.]
74. 中国油画人体百年 (1900–1999). 辽宁美术出版社, 2001. 258 页
[Китайський олійний живопис людського тіла за 100 років (1900–1999). Ляонін : Видавництво з образотворчого мистецтва, 2001. 258 с.]
75. 中国美术年鉴 (1949–1989) / 中国美术馆编. 南宁: 广西美术出版社出版, 1993. [Щорічник китайського мистецтва (1949–1989) / під редакцією Національного художнього музею Китаю. Наньнін : Видавництво образотворчого мистецтва Гуансі, 1993].
76. 中國寫實畫派:朱春林(中國寫實畫派五周年全集). 北京, 2009. 126 页.

- [Школа китайського реалістичного живопису: Чжу Чуньлін (п'ята річниця китайської школи реалістичного живопису). Пекін, 2009. 126 с.]
77. 何 延 品, 中国 绘画 史, 石家庄: 2005 年, 480 页. [Яньпін Хей. Історія китайського живопису. Шіцзяцзуань : [б. в.], 2005. 480 с.]
78. 刘淳. 中国油画史. 北京: 中国青年出版社, 2005. 462 页 [Лю Вей. Історія китайського олійного живопису. Пекін: Китайська молодіжна преса, 2005. 462 с.]
79. 吕澎, 易丹, 中国现代艺术史, 1979–1989, 湖北美术出版社, 1992 年, 200 页. [Люй Пэн, Тань І. Історія сучасного китайського мистецтва 1979–1989. Хубей : [б. в.], 1992. 200 с.]
80. 唐华伟. 当代油画 14: 女性艺术家专辑. 安徽美术出版社, 2015 [Хуавей Т. Сучасний олійний живопис 14: Альбом жінок-художниць. Пекін: Издательство Аньхой Файн Артс, 2015].
81. 夏俊娜绘画. 生命的丰年 夏俊娜贰零零叁 中英文本. 杭州: 浙江人民美术出版社, 2003. [Ся Цзюнь На. Живопис. Ханчжоу : Видавничий дім образотворчих мистецтв Чжецзян, 2003].
82. 张冠 印, 中国 人物画 史, 北京, 2002 年, 380 页. [Гуаньїн Чжан. Історія китайської портретного живопису. Пекін : [б. в.], 2002. 380 с.]
83. 张祖英主编; 中国油画学会, 上海市文化广播影视管理局编著. 精神与品格 中国当代写实油画研究展作品集. 南宁: 广西美术出版社, 2006. [Дух і характер. Колекція китайської виставки сучасного реалістичного олійного живопису (під редакцією Чжан Цуйін, Китайського товариства олійного живопису). Нанкін: Видавництво Гуансі Файн Артс, 2007].

84. 徐湖平, 明清肖像画, 天津美术出版社, 2003年, 188页. [Хупін Сюй. Портретний живопис династій Мін і Цин. Тяньцзінь : [б. в.], 2003. 188 с.]
85. 朱沙. 苏联美术与新中国油画. 东南大学出版社, 2013. 272页 [Чжу Ша. Радянське мистецтво і новий китайський олійний живопис. [Нанкін] : Видавництво Південно-Східного університету, 2013. 272 с.]
86. 李来源, 林木, 中国古代画论发展史实, 上海人民出版社, 1997. 年, 340页. [Юань Лі, Му Лін. Історія старокитайського живопису. Шанхай : [б. в.], 1997. 340 с.]
87. 李超 中国现代油画史 上海: 上海书画出版社, 2007. 392页 [Чао Лі. Історія сучасного китайського олійного живопису у Шанхаї. Шанхай : Шанхайське видавництво живопису і каліграфії, 2007. 392 с.]
88. 王宗英. 中国仕女画艺术史. 东南大学出版社, 2009. 225页. [Цзуньїн Ван. Історія китайського живопису. Видавництво Південно-Східного університету, 2009. 225 с.]
89. 邹跃进, 邹建林. 百年中国美术史. 北京, 2014. 404页 [Южін Цу, Ченлін Цу. Сто років китайської історії мистецтва. Пекін, 2015. 404 с.]
90. 鲁虹. 中国当代艺术 30年: 1978–2008. 北京: 湖南美术出版社, 2013. 566页. [Хун Лу. 30 років китайського сучасного мистецтва: 1978–2008 рр. Пекін : видавництво Hunan Fine Arts, 2013. 566 с.]

Електронні ресурси:

91. *Artnet*. URL: <https://www.artnet.com/> (дата звернення: 14.10.2023).
92. Blinks H. Cao Dali and Yan Zhenduo at Zee Stone Gallery. *Asian Art News*,

- Hong Kong*. URL: http://caodali.net/?page_id=210 (дата звернення: 21.12.2021).
93. Cannon R. G. Playful Stillness – Jiang Huan’s «Temperature of Time». *Eli Klein Fine Art*. 14.09.2010. URL: https://art.base.co/news_story/229-playful-stillness-jianghuan-s-temperature-of-time-at-eli-klein-fine-art#6 (дата звернення: 06.07.2022). <https://www.galleryek.com/exhibitions/jiang-huan-temperature-of-time?view=slider>
94. *Cao Dali*. URL: http://caodali.net/?page_id=38 (дата звернення: 21.12.2022).
95. Chen Baoyi (Po Yi Tschun). *Ravenel*. URL: <https://ravenel.com/artist.php?id=173&lan=en> (дата звернення: 02.07.2023).
96. *Chinesenewart. Chinese contemporary artists*. URL: <https://www.chinesenewart.com> (дата звернення: 06.11.2023).
97. Chenxin J. From «Memories of the Cowshed», 1998) / Translated from Chinese by Chenxin Jiang. *Words Without Borders*. 01.11.2012. URL: <https://wordswithoutborders.org/read/article/2012-11/november-2012-from-memories-of-the-cowshed-ji-xianlin-chenxin-jiang/> (дата звернення: 23.12.2022).
98. Cui Ru Zhuo Art Museum. URL: <https://orange-network.com/e-izuhakone/izukogen/saijo.html> (дата звернення: 14.10.2021).
99. Dali Cao. Auction Price Results. *Invaluable. The World’s Premier Auctions and Galleries*. URL: <https://www.invaluable.com/artist/cao-dali-o5yd2cervv/sold-atauction-prices/>

(дата звернення: 05.01.2023).

100. Gent M. L. Qiu Ti: Chinese Female Modernist Painter. *Dissertation Reviews*. 2011. URL: <http://dissertationreviews.org/qiu-tis-contribution-reception-chinese-female-modernist-painter/> (дата звернення: 03.07.2023).
101. Guan Zilan (Violet Kwan). *Ravenel*. URL: <https://ravenel.com/en/cata/artistIn1/b132614a-8c66-433b-912d-bdd058077305> (дата звернення: 02.07.2022)
102. *Hongnian Zhang*. URL: <http://www.zhanghongnian.com/> (дата звернення: 23.08.2023).
103. Kathy H. Discuss the relationship of modernism and gender in the Asian context, using specific reference to at least two artists from one region of Asia (East, South, or South-East Asia). [2018]. URL: http://www.academia.edu/31657709/Women_in_Modern_Chinese_Art_Guan_Zilan_and_Qiu_Ti (дата звернення: 02.07.2022).
104. Lin Qi. Colleagues remember gifted artist Luo Erchun. *China daily*. 2015. URL: http://www.chinadaily.com.cn/culture/art/2015-11/17/content_22477834.htm (дата звернення: 18.09.2022).
105. Ling Zh. Cultural Exchange. Chinese Court Painter Giuseppe Castiglione (1688–1766). *Lyon & Turnbull*. 2017. URL: <https://www.lyonandturnbull.com/newsarticle/cultural-exchange-chinese-court-p>

- ainter-giuseppe-castiglione-1688-1766 (дата звернення: 02.09.2022).
106. McIntyre S. Go figure: contemporary Chinese portraiture. *This Asian Century*. 2013. Issue 33:1. URL : <https://www.artlink.com.au/articles/3932/go-figure-contemporary-chinese-portraiture/> (дата звернення: 14.10.2023).
107. *National Art Museum of China*. URL: http://www.namoc.org/en/collections/fineart/Oil_Painting/ (дата звернення 2.09.2022).
108. Peng L., Sue W. Art History: Taste, Image and Identity : Comparative Analysis (He Duoling vs. Andrew Wyeth, Wang Guangyi vs. Andy Warhol) of the Role of Artistic Approaches and Directions in Art History Composition. *Cafa Art Info*. 09.09.2016. URL: <http://en.cafa.com.cn/lu-peng-art-history-taste-image-and-identity.html> (дата звернення: 18.11.2022).
109. *Peter Chan*. URL: <http://peterchanart.com/> (дата звернення: 24.09.2018).
110. Peter Chan. *Galerie Youn*. URL: <https://galerieyoun.com/en/artists/peter-chan/> (дата звернення: 18.08.2022).
111. Portrayals from a Brush Divine: a Special Exhibition on the Tricentennial of Giuseppe Castiglione`s Arrival in China (10/06/2015 – 01/04/2016). *National Palace Museum*. [2016]. URL: <http://theme.npm.edu.tw/exh104/giuseppecastiglione/en/index.html#main> (дата звернення: 19.08.2022).
112. Qin Xuanfu. *Ravenel*. URL:

- <https://ravenel.com/en/cata/artistIn1/6f9e1df2-2e7e-41db-aace-959b026270fd>
(дата звернення: 17.08.2022).
113. Roberts C. Contemporary Chinese Art: The Ripple Effect. *Yishu Journal of Contemporary Chinese Art*. 2020. Vol. 19, no. 5/6. P. 8–17. URL: <https://findanexpert.unimelb.edu.au/scholarlywork/1498489-contemporary-chinese-art--the-ripple-effect> (дата звернення: 14.10.2023).
114. Scheuerman E. «Our Sister Painter»: The Life of a European Woman in Qing China. *Visualizing Traditional China*. 2016. No. 142. URL: https://zhang.digitalscholar.rochester.edu/china/once-upon-a-time/laura_biondec/ci/ (дата звернення: 29.08.2022).
115. Sue W. Qin Xuanfu. *Cafa Art Info*. URL: <http://en.cafa.com.cn/qinxuanfu.html> (дата звернення: 17.08.2022).
116. Sue W. Self-Image: Woman Art in China (1920–2010) Exhibition. *Cafa Art Info*. 01.04.2011. URL: <https://www.cafa.com.cn/en/news/details/8321159> (дата звернення: 23.08.2022).
117. The Stars Group of Artists. *Zee Stone Gallery*. URL: <http://www.zeestone.com/article.php?articleID=16> (дата звернення: 24.03.2023).
118. Thien M. From Republican-Era Shanghai to Postwar Paris: Pan Yuliang's Bold Portraits. *Frieze*. 12.03.2018. URL: <https://www.frieze.com/article/republican-era-shanghai-postwar-paris-pan-yuliangs-bold-portraits> (дата звернення: 04.07.2023).
119. Truong A. R. Prized portrait of Consort Chunhui sold for almost HK\$40

- million at Bonhams Hong Kong 2012 Spring Auctions. 28.05.2012. URL:
<http://www.alaintruong.com/archives/2012/05/28/24358743.html> (дата
звернення: 27.08.2022).
120. Veljkovic J. The Fragrant Concubine: An Unsolved Legend Is this Qing
Dynasty beauty's story real, or is it just the fantasy of hopeless romantics? *The
world of Chinese.* 2012. URL:
[http://www.theworldofchinese.com/2012/06/the-fragrant-concubine-anunsolved-
legend/](http://www.theworldofchinese.com/2012/06/the-fragrant-concubine-anunsolved-legend/) (дата звернення: 21.08.2022).
121. Voynovskaya N. Peter Chan Paints Subjects in Prayer and Contemplation. *Hi
Fructose.* 02.04.2015. URL:
[https://hifructose.com/2015/04/02/peter-chan-paints-subjects-in-prayer-andconte
mplation/](https://hifructose.com/2015/04/02/peter-chan-paints-subjects-in-prayer-andcontemplation/) (дата звернення: 18.06.2023).
122. Yang Feiyun. *Artnet.* URL:
<http://www.artnet.com/artists/yangfeiyun/biography> (дата звернення:
12.06.2023).
123. Yang Feiyun. In search of one's own origin. *Florence is You!* 2017. URL:
<http://www.florenceisyou.com/2017/03/yang-feiyun/> (дата звернення:
18.09.2023).
124. 冷军：我的 «超写实» 形成之路 [Холодна армія: шлях до формування
мого «суперреалізму»]. 2017. URL:
<https://read01.com/zhmy/DGQyoJ4.html#.W3rV4SQza9J> (дата звернення:
29.09.2022).
125. 冷军：探究油画艺术的 «视觉极限» [Холодна армія: Дослідження

- «візуальної межі» мистецтва олійного живопису] URL: http://painting.022china.com/2012/11-17/771387_0.html (дата звернення: 01.10.2023).
126. 冷军的超限绘画 [Живопис «Холодної армії». 2012. URL: <http://news.hexun.com/2013-02-26/151489146.html> (дата звернення: 18.09.2023).
127. 冷军的超限绘画 [Холодная армія]. *Southern People Weekly*. 2013. № 5. URL: <http://news.hexun.com/2013-02-26/151489146.html> (дата звернення: 18.09.2023).
128. 冷军超写实油画作品高 [Суперреалістичний олійний живопис «Холодної армії»]. 2012. URL: http://blog.sina.com.cn/s/blog_6002d4a30100d1vu.html (дата звернення: 14.10.2023).
129. 刘海粟油画欣赏 [Олійний живопис Лю Хайсю]. 2013. URL: http://blog.sina.com.cn/s/blog_c5caf1f20101c5wf.html (дата звернення: 2.07.2023).
130. 年作 假如一切都很完美 布面油画 [Олійний живопис «Якщо все ідеально» Лі Гуйжуна]. [Мережа мистецтв Artron]. URL: <https://auction.artron.net/paimai-art5042581271/> (дата звернення: 03.08.2023).
131. 春华 雅昌博客青年艺术家李卓油画作品专题线上展 [Блог молодого митця Лі Чжуо, майстра олійного живопису: онлайн-виставка]. [Мережа мистецтв Artron]. URL: <https://blog.artron.net/space.php?uid=204977&do=blog&id=1089544> (дата

- звернення: 16.04.23).
132. 李立. 用老照片回顾中国美术史 [Лі Лі. Огляд історії китайського мистецтва зі старими фотографіями]. URL: http://blog.sina.com.cn/s/blog_a65109fe0102w9xs.html (дата звернення 8.09.2023).
133. 李贵君 [Лі Гуйжун]. URL: <http://baike.hrhrs.com/?doc-view-204.html> (дата звернення: 02.10.2023).
134. 李贵君 [Лі Гуйжун]. [*Мережа мистецтв Artron*]. URL: http://artso.artron.net/auction/search_auction.php?keyword=%E6%9D%8E%E8%B4%B5%E5%90%9B& (дата звернення: 18.09.2018).
135. 李贵君写实美女人体油画：经典的诱惑 [Реалістичне тіло елітного живопису Лі Гуйжуна: класична спокуса]. 2017. URL: <http://mp.163.com/v2/article/detail/D4GGEP3E0514CLPO.html> (дата звернення: 18.09.2022).
136. 杨晓萌. (雅昌专稿) "超然" 艺术展在势象空间共同探讨写实油画过时了吗? 雅昌艺术网专稿 [Ян Ксяомен. «Трансцендентна» художня виставка спільно обговорюється в потенційному просторі. Чи є реалістична олійна картина застарілою? *Мережа мистецтв Artron*]. 2018. URL: <https://news.artron.net/20180709/n1010759.html> (дата звернення: 19.11.2021).
137. 杨飞云作品选粹 [Вибрані картини Яна Фейюня]. URL: <http://jsl641124.blog.163.com/blog/static/177025143201361395023804/> (дата звернення: 11.08.2022).

138. 毛以崗油畫作品 [Олійний живопис Мао Йігана]. URL: <https://kknews.cc/zhmo/culture/yua6bej.html> (дата звернення 17.04.2022).
139. 油画家陈明的博客 [Блог художника Чена Міна]. URL: <http://blog.sina.com.cn/chenmingart> (дата звернення 21.05.2022).
140. 艺术家朱春林: 油画中带着中国气韵(图) [Художник Чжу Чуньлінь: китайський олійний живопис (ілюстрація)]. 2012. URL: <http://news.96hq.com/a/20120725/206114.html> (дата звернення 24.05.2022).
141. 雅昌拍卖 [Аукціон Artron]. URL: <http://auction.artron.net/paimaiart5105741652/> (дата звернення: 14.09.2021).
142. 题画:冷军作品<浣溪沙>*梦 [Картини: «Холодна армія»]. URL: http://blog.sina.com.cn/s/blog_4faf249a0102vdnf.html (дата звернення: 14.10.2021).

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису

УДК

ЧЖАН СЯ

ПОРТРЕТНИЙ ЖИВОПИС КИТАЮ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ
СТОЛІТТЯ: ТИПОЛОГІЯ ТА ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ

ДОДАТКИ

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Подается на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Ч. СЯ

Науковий керівник: Токар Марина Іванівна

Кандидат мистецтвознавства, доцент

Харків – 2024

Список ілюстрацій

Іл. 2.1 Ши Лу. Щасливий шлюб, 1952. ПК

Іл. 2. 2. Ши Лу. Доставка зерна 1950-ті. ПК

Іл. 2.3. Ши Лу. ивлячись на коника. 1963. ПК

Іл. 2.4. Ши Лу. Збирач шовковиці, 1950-ті. <https://www.artnet.com/>

Іл. 2.5. Ши Лу. Розумниця вишиває пейзаж, 1959.

<https://journals.openedition.org/chinaperspectives/12902>

Іл. 2.6. Ши Лу. Перенесення вугілля (версія 2), 1959.

<https://journals.openedition.org/chinaperspectives/12902>

Іл. 2.7. Лінь Фенмянь. Краса, 1965. ПК

Іл. 2.8. Сунь Цзінбо. Нова пісня Аксі. 135x215 см, 1972 р., полотно, олія

<http://www.cnar.org.cn/gjhy/zuorxs/201712/b8d3aac04fd2411ab266ee53258dc7d0.shtml>

Іл. 2.9. Цзя Сюнь. Оголена постать. Папір. Олівець, 1924. ПК

Іл. 2. 10. Цзя Сюнь. Цзюфан Гао і кінь.1940-ті. ПК

Іл. 2. 11. Цзя Сюнь. П'ятсот героїв Тяньхена, полотно, олія, 1930. ПК

Іл. 2. 12. Цзя Сюнь. П'ятсот героїв Тяньхена, полотно, олія, 1930. ПК

Іл. 2. 13. Цзя Сюнь. Жінка з віялом, полотно, олія, 1920

(<https://www.geringerart.com/xu-beihong-1895-1953-overseas-travel-study-shaped-chinese-modernists-art/>)

Іл. 2.14. Цзя Сюнь. Дівчина з поеми Танг, дереворит, 1939

(<https://03varvara.wordpress.com/2010/07/30/xu-beihong-a-lady-in-a-tang-poem-19>

39/)

Іл. 2. 15. Чжан Дацянь. Автопортрет в жовтих горах. 1940-і. (Sotheby's Hong Kong, 2011) <https://www.flickr.com/>

Іл. 2.16. Чжан Дацянь. Автопортрет з Тібетським мастифом. 1960-ті, Чорнило та колір на золотому папері,. <https://www.sothebys.com/>

Іл. 2.17. Ай Вей Вей. Скидання спогадів. конструктор лего, 2019, at MUAC (National Autonomous University of Mexico)

Іл. 2. 18. Чжан Сяоган. Малий флот. 2007
<https://www.wikiart.org/en/zhang-xiaogang/little-navy-2007>

Іл. 2. 19. Чжан Сяоган. Велика родина №9. 2007
<https://www.phillips.com/>

Іл. 2. 20. Чжан Сяоган. Без назви. 2006. <https://www.saatchigallery.com/>

Іл. 2. 21. Чжан Сяоган. Comrade. 2005
<https://www.saatchigallery.com/>

Іл. 2. 22. Чжан Сяоган. Велика родина. 1995
<https://www.saatchigallery.com/>

Іл. 2. 23. Чжан Дацянь. Жінка з ковдри, 1946. ПК

Іл. 2. 24. Чжан Дацянь. Портрет жінки зі спини, 1946. ПК

Іл. 2.25. Чжан Дацай. Сюй Цзесоншуй, друк. 1944
(https://www.artnet.com/artists/zhang-daqian/xuzesongshui-LOJaxvYaK_XyJJvI4oCSMg2)

Іл. 2.26. Лю Хай-Сюна . Портрет Чжан Юньші. Полотно, олія, 1919
(<https://orientallyyours.tumblr.com/post/160113136103/%E5%88%98%E6%B5%B>

7%E7%B2%9F%E4%BD%9C%E5%93%81-1919-an-early-oil)-painting-by-liu-hai
su)

Іл. 2.27. Лю Хай-Сюна. Самотня жінка, полотно, олія, 1951

(<https://www.18art.com/shuhuayishu/liu-hai-su-you-hua-yi-shu-yu-xin-shang.shtml>)

Іл. 2.28. Лю Хай-Сюн. Китайська дівчина в шовковому одязі, полотно, олія,
1931

(<https://www.18art.com/shuhuayishu/liu-hai-su-you-hua-yi-shu-yu-xin-shang.shtml>)

Іл. 3.1. Лю Сяодун. Мій Баскія, полотно, олія, 202. ПК

Іл. 3.2. Лю Сяодун. Весільна сукня та овочі. Полотно, олія 2000-чні.

<https://www.artnet.com/>

Іл. 3.3. Лю Сяодун. Су Хуей Ліч. Графіка, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.4. Лю Сяодун. Вісім молодих генералів Графіка, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.5. Лю Сяодун Неперевершені Лофери Графіка, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.6. Жао Каїлін. Ранок, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.7. Жао Каїлін. Без назви, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.8. Жао Каїлін. Без назви, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.9. Ванг Юйдонг. Біля річки , полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.10. Ванг Юйдонг. Наречена, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.11. Ванг Юйдонг. Бажання, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.12. Чень Іфей. Дівчина що лежить на боці, полотно, олія, 2000-чні.

галерея Artnet (<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.13. Чень Іфей. Шанхайтан, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.14. Чень Іфей. Зображення краси, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.15. Ся СяоВан. Особливості №2, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.16. Ся СяоВан. Фігура №5, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.17. Ся СяоВан. Людське тіло №9, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.18. Шень Цзіндун. Рухайся, полотно, олія, 2012. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.19. Шень Цзіндун. Тихо, полотно, олія, 2012. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.20. Шень Цзіндун. Маленька дівчинка, олія, 2012. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.21. Лен Цзюнь. Портрет. полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.22. Лен Цзюнь. Жінка в червоному, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.23. Юе Мінджун. В далині від світла. полотно, олія, 2000-чні. галерея
Artnet (<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.24. Юе Мінджун. бличчя що сміється №6, полотно, олія, 2000-чні. галерея
Artnet (<https://www.artnet.com/>)

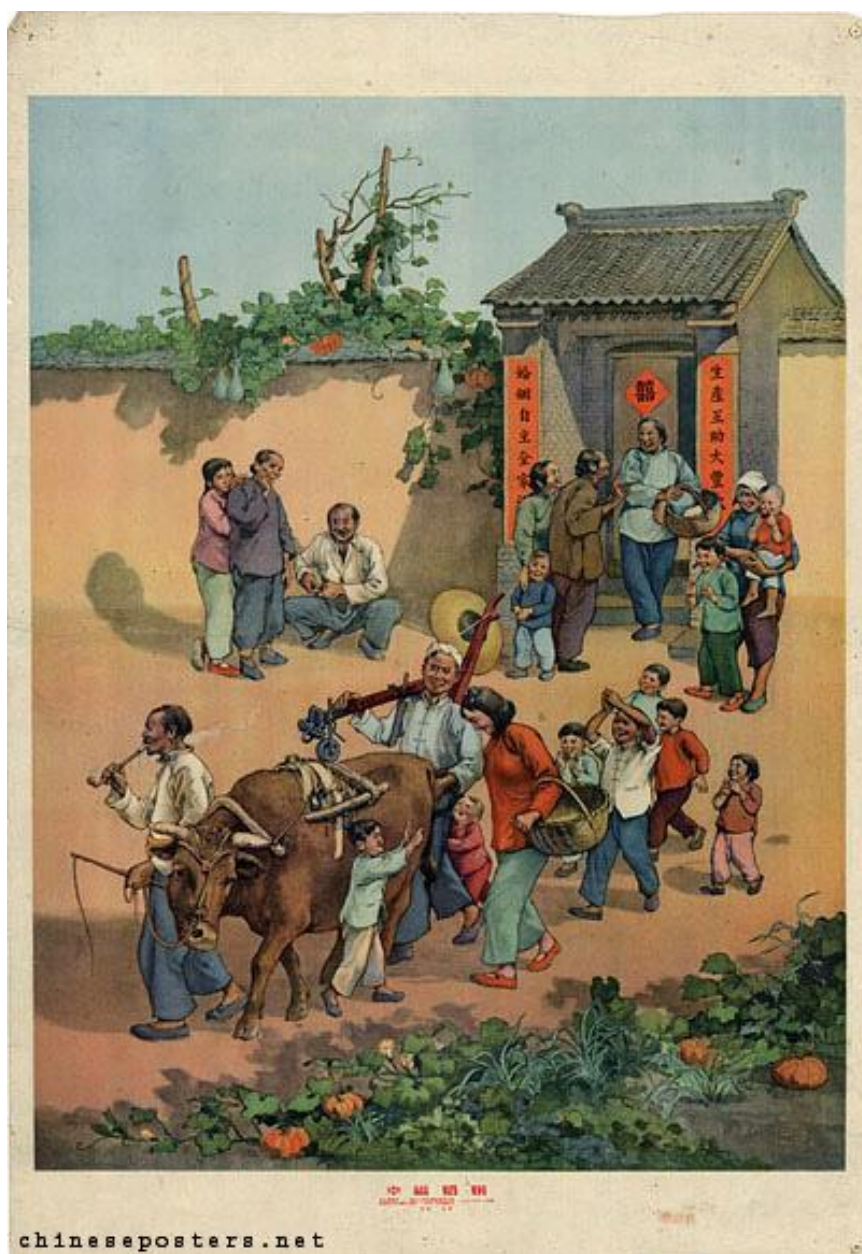
Іл. 3. 25. Фан Ліцзюнь. «Із серії Плавці», полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3. 26. Фан Ліцзюнь. 2017, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3. 27. Фан Ліцзюнь. Без назви, полотно, олія, 2016.

([https://ludwigmuseum.org/en/ausstellungen/hotspot-songzhuang-fang-lijun-ren-ron
g/](https://ludwigmuseum.org/en/ausstellungen/hotspot-songzhuang-fang-lijun-ren-ron
g/))

АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ

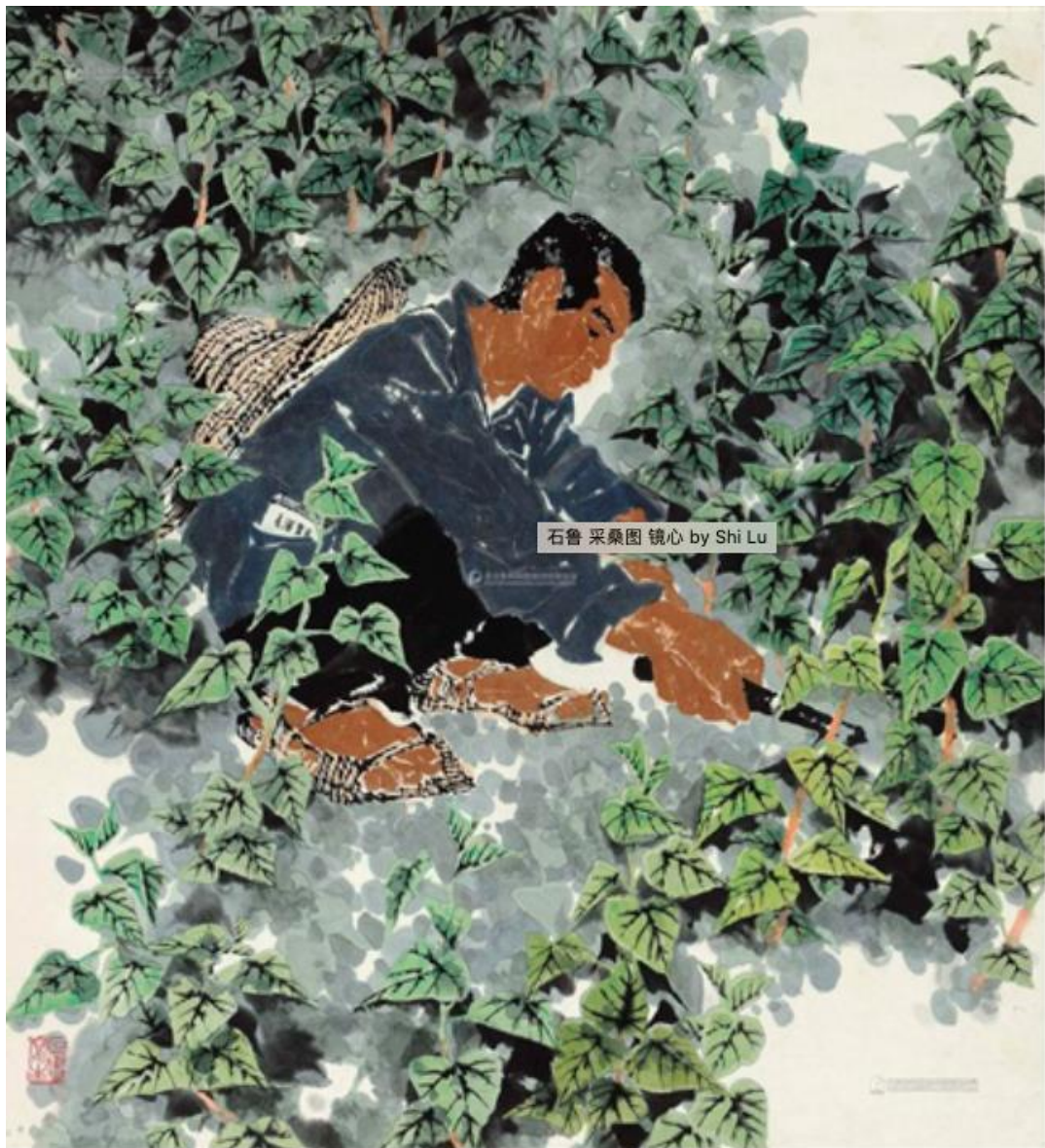
Іл. 2.1 Ши Лу. Щасливий шлюб, 1952. ПК

Іл. 2. 2. Ши Лу. Доставка зерна 1950-ті. ПК

Гл. 2.3. Ши Лу. ивлячись на коника. 1963. ПК

Іл 2.4. Ши Лу. Збирач шовковиці, 1950-ті. <https://www.artnet.com/>

Іл 2.5. Ши Лу. Розумниця вишиває пейзаж, 1959.

<https://journals.openedition.org/chinaperspectives/12902>

Іл 2.6. Ши Лу. Перенесення вугілля (версія 2), 1959.

<https://journals.openedition.org/chinaperspectives/12902>

Іл 2.7. Лінь Фенмянь. Краса, 1965. ПК

Іл. 2.8. Сунь Цзінбо. Нова пісня Аксі. 135x215 см, 1972 р., полотно, олія
<http://www.cnar.org.cn/gjhy/zuopxs/201712/b8d3aac04fd2411ab266ee53258dc7d0.shtml>

Іл. 2.9. Сюй Бейхун. Оголена постать. Папір. Олівець, 1924. ПК

張侯駿去通西域御苑當年求不得
 神馬出陰西北來生駒汗血傳奇蹟大
 宛天馬出貳師漢帝時之出塞北馬
 昔稱曹將軍妙筆傳神驚回國暗鳴
 叱咤九花糾孫衣美尊此夜亦今世而
 工推徐子胸中拉塵墨窮枯鳥也腕
 下扶風雷筆未到先氣已逼憶昔解
 追在橫城畫師教遺家寶墨家獨愛
 君面鞍馬彩文摩字為控墨也且止屏
 障生光輝亦如文道重神力考可陰柔
 威歲華畫師已進台側今今斗偶亦
 以新圖大小形幅壯行色壯圖雖小珠
 於絕大矯矯趨龍龍勸人問那有
 真乘黃考無伯樂該賞後而今今
 路已崎嶇老驄徒然思伏櫪

第七十八庚子夏內於山題

Лл. 2. 10. Сюй Бейхун. Цзюфан Гао і кінь.1940-ті. ПК

Іл. 2. 11. Сюй Бейхун. П'ятсот героїв Тяньхена, полотно, олія, 1930. ПК

Іл. 2. 12. Сюй Бейхун. Пам'яті Лянь Наньху, друк, 1931. ПК

Лл. 2. 13. Сюй Бейхун. Жінка з віялом, полотно, олія, 1920

(<https://www.geringerart.com/xu-beihong-1895-1953-overseas-travel-study-shaped-chinese-modernists-art/>)

Іл. 2.14. Сюй Бейхун. Дівчина з поеми Танг, дереворит, 1939

(<https://03varvara.wordpress.com/2010/07/30/xu-beihong-a-lady-in-a-tang-poem-1939/>)

39/)

Іл. 2. 15. Чжан Дацянь. Автопортрет в жовтих горах. 1940-і. (Sotheby's Hong Kong, 2011) <https://www.flickr.com/>

Іл. 2.16. Чжан Дацянь. Автопортрет з Тібетським мастифом. 1960-ті, Чорнило та колір на золотому папері,. <https://www.sothebys.com/>

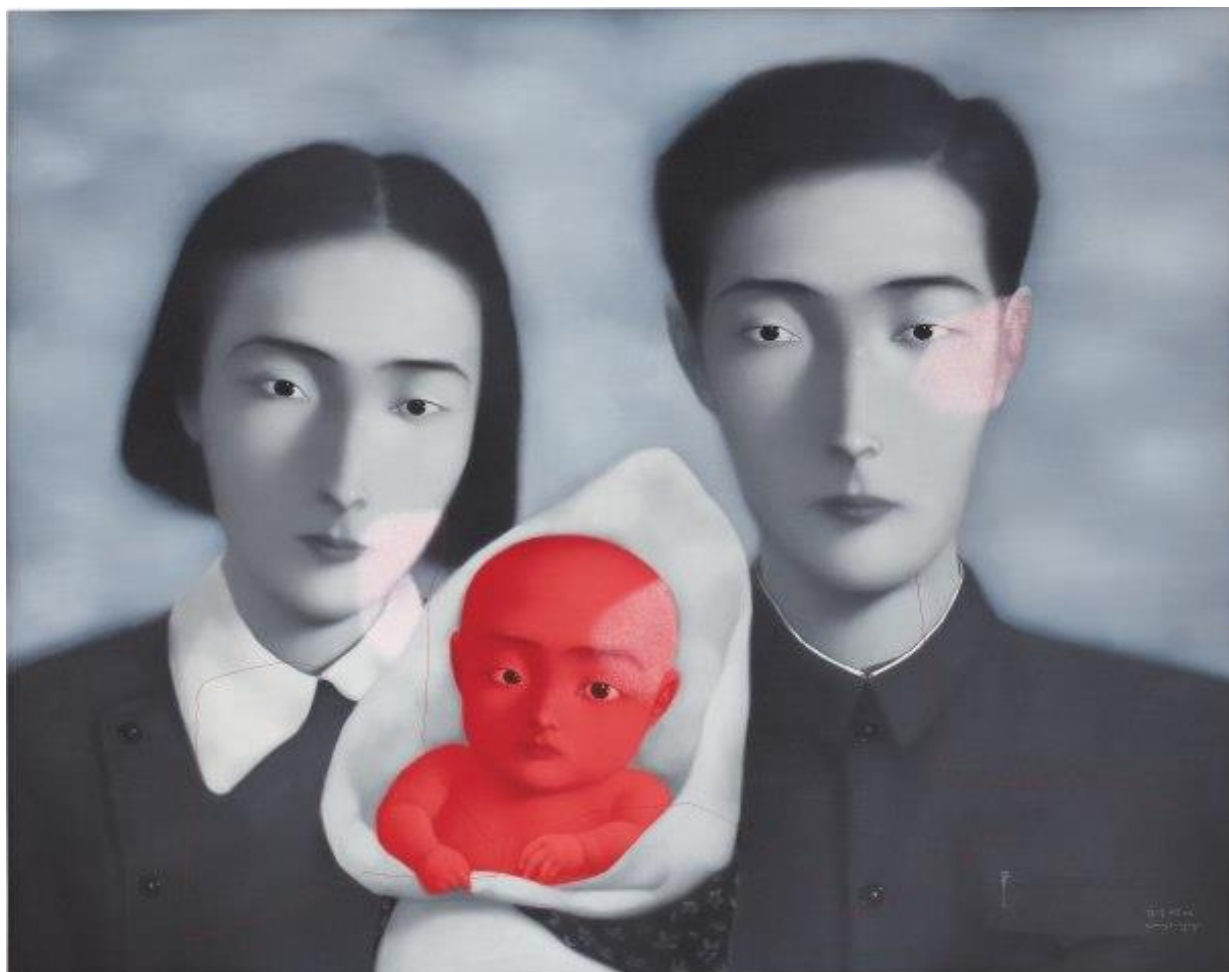

Іл. 2.17. Ай Вей Вей. Скидання спогадів. конструктор лего, 2019, at MUAC
(National Autonomous University of Mexico)

Л. 2. 18. Чжан Сяоган. Малий флот. 2007

<https://www.wikiart.org/en/zhang-xiaogang/little-navy-2007>

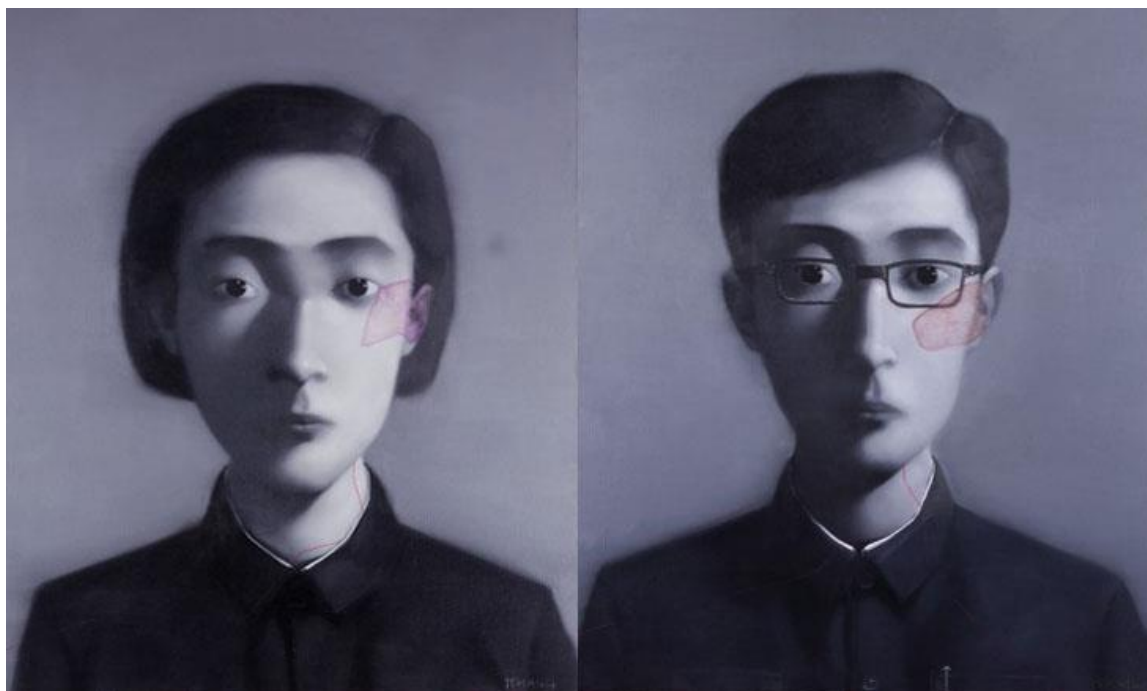

Іл. 2. 19. Чжан Сяоган. Велика родина №9. 2007

<https://www.phillips.com/>

Іл. 2. 20. Чжан Сяоган. Без назви. 2006. <https://www.saatchigallery.com/>

Ил. 2. 21. Чжан Сяоган. Comrade. 2005

<https://www.saatchigallery.com/>

Іл. 2. 22. Чжан Сяоган. Велика родина. 1995

<https://www.saatchigallery.com/>

Іл. 2. 23. Чжан Даянь. Жінка з ковдри, 1946. ПК

Іл. 2. 24. Чжан Дацянь. Портрет жінки зі спини, 1946. ПК

Ил. 2.25. Чжан Дацай. Сюй Цзесоншуй, друк. 1944

(https://www.artnet.com/artists/zhang-daqian/xuzesongshui-LOJaxvYaK_XyJJvI4o

CSMg2)

Іл. 2.26. Лю Хай-Сюна . Портрет Чжан Юньші. Полотно, олія, 1919

([https://orientallyyours.tumblr.com/post/160113136103/%E5%88%98%E6%B5%B7%E7%B2%9F%E4%BD%9C%E5%93%81-1919-an-early-oil\)-painting-by-liu-hai](https://orientallyyours.tumblr.com/post/160113136103/%E5%88%98%E6%B5%B7%E7%B2%9F%E4%BD%9C%E5%93%81-1919-an-early-oil)-painting-by-liu-hai)

su)

Іл. 2.27. Лю Хай-Сюна. Самотня жінка, полотно, олія, 1951

(<https://www.18art.com/shuhuayishu/liu-hai-su-you-hua-yi-shu-yu-xin-shang.shtml>)

Іл. 2.28. Лю Хай-Сюн. Китайська дівчина в шовковому одязі, полотно, олія,

1931

(<https://www.18art.com/shuhuayishu/liu-hai-su-you-hua-yi-shu-yu-xin-shang.shtml>)

Іл. 3.1. Лю Сядун. Мій Баскія, полотно, олія, 202. ПК

Іл. 3.2. Лю Сяодун. Весільна сукня та овочі. Полотно, олія 2000-чні.

<https://www.artnet.com/>

Іл. 3.3. Лю Сяодун. Су Хуей Ліч. Графіка, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.4. Лю Сяодун. Вісім молодих генералів Графіка, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.5. Лю Сяодун Неперевершені Лофери Графіка, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.6. Жао Каїлін. Ранок, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.7. Жао Каїлін. Без назви, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.8. Жао Каїлін. Без назви, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.9. Ванг Юйдонг. Біля річки , полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.10. Ванг Юйдонг. Наречена, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.11. Ванг Юйдонг. Бажання, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.12. Чень Іфей. Дівчина що лежить на боці, полотно, олія, 2000-чні.

галерея Artnet (<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.13. Чень Іфей. Шанхайтан, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.14. Чень Іфей. Зображення краси, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.15. Ся СяoВан. Особливості №2, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.16. Ся СяоВан. Фігура №5, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.17. Ся СяoВан. Людське тіло №9, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.18. Шень Цзіндун. Рухайся, полотно, олія, 2012. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.19. Шень Цзіндун. Тихо, полотно, олія, 2012. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.20. Шень Цзіндун. Маленька дівчинка, олія, 2012. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.21. Лен Цзюнь. Портрет. полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.22. Лен Цзюнь. Жінка в червоному, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

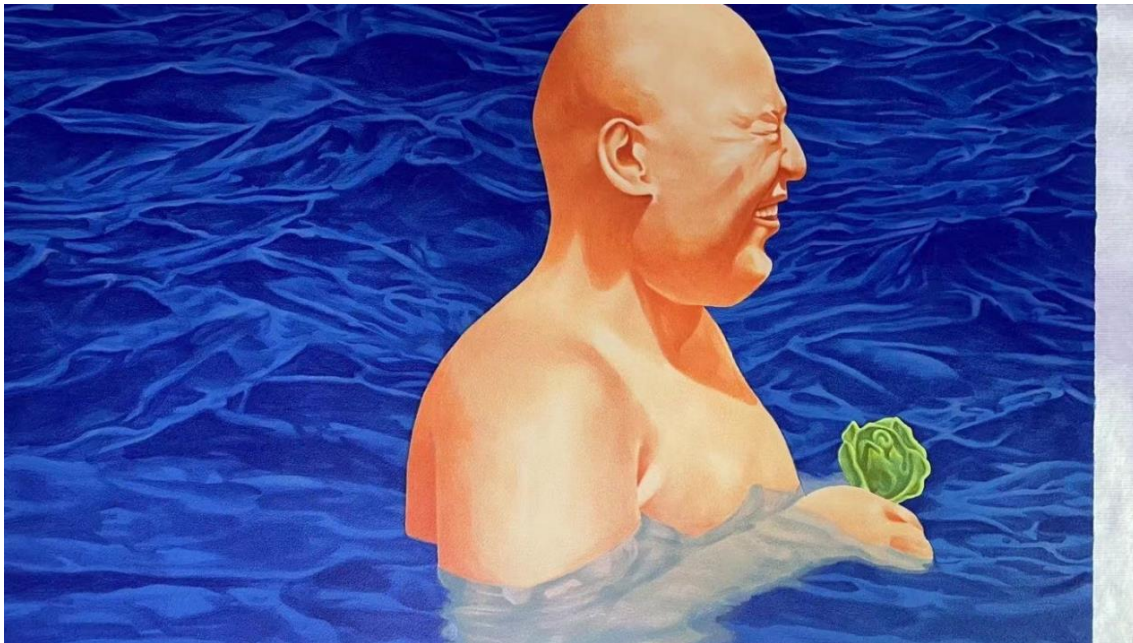

Іл. 3.23. Юе Мінджун. В далині від світла. полотно, олія, 2000-чні. галерея
Artnet (<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3.24. Юе Мінджун. бличчя що сміється №6, полотно, олія, 2000-чні. галерея

Artnet (<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3. 25. Фан Ліцзюнь. «Із серії Плавці», полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet
(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3. 26. Фан Ліцзюнь. 2017, полотно, олія, 2000-чні. галерея Artnet

(<https://www.artnet.com/>)

Іл. 3. 27. Фан Ліцзюнь. Без назви, полотно, олія, 2016.

(<https://ludwigmuseum.org/en/ausstellungen/hotspot-songzhuang-fang-lijun-ren-ron>

g/)

ДОДАТОК Б. СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ. АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Чжан Ся. Портретне мистецтво Лю Сялдун: провідні мотиви та особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2024р. № 69 Т3 С. 80-83 (18 січня)

Чжан Ся. Сучасний китайський портрет: представники, тенденції, особливості художньої мови. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2023р. № 67 Т2. С. 146-150 (7 листопада)

Чжан Ся. Особливості художньої мови в китайському портреті другої половини 20 – початку 21 століття. № 3 (2023): *Fine Art and Culture Studies* С. 168-173 (5 вересня)

Чжан Ся. Творчість Цзена Фанджі.ІІ міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір». 13-14 травня 2021 р. Запоріжжя Т 2. С. 122-123